

СЛУЖ

НА СОЦИЈАЛИСТИЧКА ФЕДЕРАТИВНА РЕПУБЛИКА ЈУГОСЛАВИЈА

1830
Službeni vesnik SR
Makedonije

91001 Skopje
fah 51

„СЛУЖБЕН ЛИСТ НА СФРЈ“ излегува во издание на српскохрватски односно хрватскохрватски, словенечки, македонски, албански и унгарски јазик. — Огласи според тарифата — Жиро сметка кај Службата на општествено книговодство 60802-603-19644

Петок, 9 мај 1980

БЕЛГРАД

БРОЈ 25

ГОД. XXXVI

Цена на овој број е 36 динари. — Претплата за 1980 година изнесува 800 динари. Рок за рекламации 15 дена. — Редакција: Улица Јована Ристика бр 1. Пошт. фах 226. — Телефони: централа 650-155; Уредништво 651-855; Служба за претплата 651-732; Телеко 11756

400.

Врз основа на член 59 став 1, во врска со член 13 од Законот за внесувањето и растурањето на странски средства за масовно комуницирање и за странската информативна дејност во Југославија („Службен лист на СФРЈ“, бр. 39/74), сојузниот секретар за внатрешни работи донесува

РЕШЕНИЕ

ЗА ЗАБРАНА НА ВНЕСУВАЊЕТО И РАСТУРАЊЕТО НА ВЕСНИКОТ „LE MONDE“

Се забранува внесувањето и растурањето во Југославија на весникот „Le Monde“ број 10945 од 6/7 април 1980 година што излегува на француски јазик во Париз, Франција.

Бр 650-1-5/547
21 април 1980 година
Белград

Заменик
— сојузен секретар за
внатрешни работи
Драшко Јуришиќ, с. р.

401.

Врз основа на член 59 став 1, во врска со член 13 од Законот за внесувањето и растурањето на странски средства за масовно комуницирање и за странската информативна дејност во Југославија („Службен лист на СФРЈ“, бр. 39/74), сојузниот секретар за внатрешни работи донесува

РЕШЕНИЕ

ЗА ЗАБРАНА НА ВНЕСУВАЊЕТО И РАСТУРАЊЕТО НА СПИСАНИЕТО „QUICK“

Се забранува внесувањето и растурањето во Југославија на списанието „Quick“ број 15 од 3 април 1980 година што излегува на германски јазик во Минхен, Сојузна Република Германија.

Бр. 650-1-22/868
21 април 1980 година
Белград

Заменик
— сојузен секретар за
внатрешни работи
Драшко Јуришиќ, с. р.

402.

Врз основа на член 36 став 1 точка 3 од Законот за здравствената исправност на животните намирници и на предметите за општа употреба („Службен лист на СФРЈ“, бр. 55/78), Сојузниот комитет за труд, здравство и социјална заштита пропишува

ПРАВИЛНИК

ЗА МЕТОДИТЕ ЗА ВРШЕЊЕ МИКРОБИОЛОШКИ АНАЛИЗИ И СУПЕРАНАЛИЗИ НА ЖИВОТНИТЕ НАМИРНИЦИ

Член 1

Микробиолошки анализи и суперанализи на извадоци на животните намирници заради испитување на здравствената исправност на животните намирници се вршат според методите што се пропишани со овој правилник.

Член 2

Подлогите и другите материјали што се употребуваат при вршењето на микробиолошки анализи и суперанализи на извадоци на животните намирници мораат да бидат стерилни и во поглед на својот состав и квалитетот да ги исполнуваат условите определени со овој правилник.

Член 3

Здравствените и други организации на здружен труд и установите што вршат микробиолошки анализи и суперанализи на извадоци на животните намирници се должни да ја проверуваат стерилноста, составот и квалитетот на подлогата и на другиот материјал пред нивното користење за испитување на здравствената исправност на животните намирници.

Член 4

Микробиолошки анализи и суперанализи на извадоци на животните намирници заради испитување на здравствената исправност на животните намирници се вршат според Методите за вршење на микробиолошки анализи и суперанализи на животните намирници, што се отпечатени кон овој правилник и претставуваат негов составен дел.

За животните намирници што не се опфатени со методите од став 1 на овој член ќе се применуваат, заради испитување на нивната здравствена исправност, тие методи предвидени за сродни намирници.

Член 5

Овој правилник влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен лист на СФРЈ“.

04 Бр. 39
10 јануари 1980 година
Белград

Претседател
на Сојузниот комитет за труд,
здравство и социјална
заштита,
Светозар Пеповски, с. р.

МЕТОДИ

ЗА ВРШЕЊЕ МИКРОБИОЛОШКИ АНАЛИЗИ И СУПЕРАНАЛИЗИ НА ЖИВОТНИТЕ НАМКРНИЦИ

ДЕЛ ПРВИ

Најмалото количество извадоци на животни намирници што се доставува на анализа или суперанализа изнесува 200 g. Ако се во прашање намирници во оригинално пакување со мала тежина, количеството на земеното пакување мора да изнесува најмалку 100 g, под услов да е од иста производствена партија.

Ако се во прашање намирници за кои се сомнева дека предизвикале алиментарни интоксикации или токсинфекции, се зема количество на извадоци поголемо од 200 g, зависно од преостанатото количество на намирницата за која се сомнева дека предизвикала труење.

Пред пристапувањето кон вршење микробиолошки анализи и суперанализи на извадоци од намирници е потребно да се утврди состојбата на амбалажата во која е доставен извадокот, податоците за извадокот истакнати на амбалажата и евентуалните отстапувања од карактеристичните органолептички својства за односната намирница.

Доставените извадоци од намирници што се подложни на брзи органолептички промени (расипување), а не можат од какви и да е причини веднаш да се подложат на испитување, треба да се чуваат така што да се оневозможи размножувањето на бактериите со ладење до температура под +4°C.

1. ПРИГОТВУВАЊЕ НА ИЗВАДОЦИТЕ НА ЖИВОТНИТЕ НАМИРНИЦИ ЗА МИКРОБИОЛОШКО ИСПИТУВАЊЕ

Сите видови извадоци на намирници за микробиолошко испитување се приготвуваат под асептички услови за да се спречи контаминацијата на извадоците со микроорганизми од околината.

1. Месо и производи од месо

1) Месо од трупови, од полутки или од четвртинки:

Површината на месото приготвено за испитување се опалува со пламен или со зажарена метална шпатула. Со стерилен нож или со ножица од опаленото месо се отстранува слој со дебелина од 2 до 3 cm. Потоа од длабочината се исечува парче со тежина од 50 до 70 g. Земеното парче се иситнува, а потоа се хомогенизира во тријалник или миксер. Во Ерленмајеровата тиквичка со стаклени зрнца се одмерува 20 g од подготвениот извадок, се додава 180 ml физиолошки раствор и се хомогенизира со маткање или вибрирање за време од 15 минути. Така се добива основното (децимално) разредување.

2) Месо во помали парчиња или конфекционирано месо, иситнето месо, иситнето обликувано месо и дроб:

Со стерилна шпатула извадокот се меша, се одвојува во тријалник или миксер 50 до 70 g и добро се иситнува. 20 g се пренесува во Ерленмајеровата тиквичка со стаклени зрнца, се додава 180 ml физиолошки раствор и се хомогенизира со маткање или вибрирање за време од 15 минути. Така се добива основното разредување.

3) Сувомеснати производи:

Зависно од видот, големината и обликот на сувомеснатиот производ, се отстранува површинскиот слој со дебелина од 0,5 до 1 cm.

Потоа се исечува 50 до 70 g и добро се иситнува во тријалник или миксер. Во Ерленмајеровата тиквичка со стаклени зрнца се одмерува 20 g така приготвен извадок, се додава 180 ml физиолошки раствор и се хомогенизира со маткање или вибрирање за време од 15 минути. Така се добива основното разредување.

4) Колбасарски производи:

На прикладен начин, од филот се отстранува обвивката. Потоа се зема 50 до 70 g фил и се иситнува во тријалник или миксер. Во Ерленмајеровата тиквичка со стаклени зрнца се одмерува 20 g така приготвен извадок, се додава 180 ml физиолошки раствор и се хомогенизира со маткање или вибрирање за време од 15 минути. Така се добива основното разредување.

5) Месни конзерви:

Површината на амбалажата (лим, пластика, стакло и сл.) се чисти со памук натопен во алкохол, а потоа се опалува со пламен. Амбалажата стерилно се отвора или се дупчи, а извадокот се зема со цевеста дупчалка, со скалпел или со пинцета во количество од 50 до 70 g и се иситнува во тријалник или миксер. Во Ерленмајеровата тиквичка со стаклени зрнца се одмерува 20 g така приготвен извадок, се додава 180 ml физиолошки раствор и се хомогенизира со маткање или вибрирање за време од 15 минути. Така се добива основното разредување.

6) Дехидрирани производи од месо со или без додатоци што во прометот се наоѓаат во оригинално пакување:

На соодветен начин се отвора амбалажата. Се одмерува 50 до 70 g и, по потреба, се иситнува во тријалник или миксер. Во Ерленмајеровата тиквичка со стаклени зрнца се одмерува 20 g така приготвен извадок, се додава 180 ml физиолошки раствор и се хомогенизира со маткање или вибрирање за време од 15 минути. Така се добива основното разредување.

7) Свежа или замрзната риба, свежи или замрзнати ракови, школки, морски ежови, полжави и жаби, чијашто поединечна тежина не преминува 0,5 kg:

Рибата, раковите, школките, ежовите, полжавите, односно жабите добро се измиваат под млаз од бактериолошка беспрекорна (стерилна — провриена) вода, се отстрануваат главите, жабрите, оклопите, лушките, боците и перките. Другите делови во количество од најмалку 100 g на прикладен начин се иситнуваат во тријалник или миксер. Потоа 20 g маса од тријалникот се пренесува во Ерленмајеровата тиквичка со стаклени зрнца и се додава 180 ml физиолошки раствор и добро се хомогенизира со маткање или вибрирање за време од 15 минути. Така се добива основното разредување.

8) Свежа, замрзната, чадена и сушена риба, свежи или замрзнати ракови и желки, чијашто поединечна тежина е поголема од 0,5 kg:

Површината над доволно дебелиот слој мускулатура се струга или оклопот се отстранува, се опалува со пламен или со зажарена метална шпатула. Стерилно се отстранува опалениот слој и од длабочината се исечува 50 до 70 g. Издвоениот извадок се иситнува во тријалник или миксер. Во Ерленмајеровата тиквичка со стаклени зрнца се одмерува 20 g така подготвен извадок, се додава 180 ml физиолошки раствор и се хомогенизира со маткање или вибрирање за време од 15 минути. Така се добива основното разредување.

9) Конзерви и полуконзерви од риби, ракови, школки, морски ежови, полжави, жаби и желки:

Конзервите и полуконзервите пред земањето на извадокот се исчистуваат со памук натопен во алкохол. Површината што се отвора, се прелива со алкохол и се запалува. Под асептични услови, садовите (лименки, стакленки, пластични вреќички и др.) се отвораат и се зема 50 до 70 g содржина која, по потреба, се иситнува во тријалник или миксер. Во Ерленмајеровата тиквичка со стаклени зрнца се одмерува 20 g така подготвен извадок, се додава 180 ml физиолошки раствор и се хомогенизира со маткање или вибрирање за време од 15 минути. Така се добива основното разредување.

10) Солена риба:

Солената риба добро се исчистува од солта и добро се измива под млаз на бактериолошки беспрекорна вода. Во тријалник или миксер се одмерува 50 до 70 g од извадокот и добро се иситнува. Во Ерленмајеровата тиквичка со стаклени зрнца се одмерува 20 g така подготвен извадок, се додава 180 ml физиолошки раствор и се хомогенизира со маткање или вибрирање за време од 15 минути. Така се добива основното разредување.

2. Млеко и производи од млеко

1) Млеко, пастеризирано млеко и напиеви од пастеризирано млеко, кисело млеко, јогурт и кефир:

Извадокот добро се промешува. Со капалка се пренесува 20 ml во Ерленмајеровата тиквичка со стаклени зрнца и се додава 180 ml физиолошки раствор и добро се хомогенизира со маткање. Така се добива основното разредување.

2) Згуснато млеко:

Површината на амбалажата се избришува со памук натопен во алкохол и се опалува со пламен. Со стерилан нож се прави отвор и со капалка со широк отвор се пренесува 20 ml во Ерленмајеровата тиквичка со стаклени зрнца и се додава 180 ml физиолошки раствор и добро се хомогенизира со маткање. Така се добива основното разредување.

3) Сите видови павлаки:

Површината на амбалажата се избришува со памук натопен во алкохол и се опалува со пламен. Со стерилан нож се прави отвор или капакот на амбалажата асептично се отстранува. Со капалка со широк отвор содржината добро се промешува и 20 ml се пренесува во Ерленмајеровата тиквичка со стаклени зрнца, се додава 180 ml од 2% раствор на натриум-цитрат и добро се хомогенизира со маткање. Така се добива основното разредување.

4) Путер, маргарин, мајонез, салати со мајонез, кремови и слатки со крем:

Во Ерленмајеровата тиквичка со стаклени зрнца се одмерува 20 g извадок и се додава 180 ml од 2% раствор на натриум-цитрат што пред тоа е загреан на 45°C. Потоа извадокот со маткање добро се хомогенизира. Така се добива основното разредување.

5) Сирења и кајмак:

За тврди сирења асептично се отстранува површинскиот слој со дебелина од 0,5 до 1 cm и извадокот се зема од длабочината. За топени сирења асептично се отстранува амбалажата и се зема извадок. За меки сирења (свежи, ситни сирења) и за кајмак извадокот претходно се измешува. Во тријалник или миксер се одмерува 20 g извадок и се иситнува со додавање на 180 ml од 2% раствор на натриум-цитрат претходно загреан на 45°C. Ако хомогенизацијата се врши во тријалник, растворот на натриум-цитратот се додава постапно со што се постига подобро емулгирање. Содржината на тријалникот или миксерот се пренесува во Ерленмајеровата тиквичка со стаклени зрнца и пред пипетирањето силно се проматкува. Така се добива основното разредување.

6) Млеко во прав:

Во Ерленмајеровата тиквичка со стаклени зрнца се одмерува 20 g извадок и се додава 180 ml физиолошки раствор загреан на 45°C и се хомогенизира со маткање. Маткањето треба да биде умерено за на површината да не се создава пена и да не дојде до издвојување на маста. Така се добива основното разредување.

7) Сладолед и прав за сладолед:

Во Ерленмајеровата тиквичка со стаклени зрнца се одмерува 20 g извадок и се додава 180 ml од 2% раствор на натриум-цитрат претходно загреан на 45°C. Со маткање содржината добро се хомогенизира. Така се добива основното разредување.

3. Други животни намирници

1) Готови замрзнати јадења:

Се отвора амбалажата и со остар стерилан нож или со скалпел се исечуваат тенки листови или ситни коцкички, најдобро на симетралниот пресек на производот. По потреба, се одмерува 50 до 70 g и се иситнува во тријалник или миксер. Во Ерленмајеровата тиквичка со стаклени зрнца се одмерува 20 g така подготвен извадок, се додава 180 ml физиолошки раствор и се хомогенизира со маткање или вибрирање за време од 15 минути. Така се добива основното разредување.

2) Готови јадења:

Целиот извадок во сад добро се измешува. По потреба, се пренесува 50 до 70 g извадок во тријалник или миксер и добро се иситнува. Во Ерленмајеровата тиквичка со стаклени зрнца се одмерува 20 g така подготвен извадок, се додава 180 ml физиолошки раствор и се хомогенизира со маткање или вибрирање за време од 15 минути. Така се добива основното разредување.

3) Замрзнато овошје и замрзнато овошје во сируп:

Извадокот се одмрзнува во стерилан сад во кој потоа се хомогенизира заедно со отупштената течност. Ако е во прашање овошје со поцврсти плодови, иситнувањето треба да се врши во тријалник или миксер.

Се одмерува 20 g иситнет извадок во Ерленмајеровата тиквичка со стаклени зрнца, се додава 180 ml физиолошки раствор и со маткање добро се хомогенизира. Така се добива основното разредување.

4) Сушено и зашекерено овошје, сушен и замрзнат зеленчук:

20 g извадок се одмерува во стерилан сад, во тријалник или миксер. Се прелива со 180 ml физиолошки раствор да омекне или да се одмрзне. По потреба, се иситнува, а потоа се пренесува во Ерленмајеровата тиквичка со стаклени зрнца во која натаму се хомогенизира со маткање. Така се добива основното разредување.

5) Кикиритки, ореви, лешници, бадеми и кафе:

Ако плодите се во лушпа, лушпата асептично се отстранува. Во Ерленмајеровата тиквичка со стаклени зрнца се одмерува 20 g извадок и се додава 180 ml физиолошки раствор на температура од 4 до 6°C. Добро се проматкува и се остава да стои 3 до 4 часа во ладилник на температура од 4 до 6°C со повремено маткање. Така се добива основното разредување.

6) Овошје, зеленчук и печурки конзервирани со топлина:

Амбалажата се пребришува со памук натопен во алкохол, по можност се опалува со пламен и се отвора. Се одмерува 20 g во Ерленмајеровата тиквичка со стаклени зрнца, а по потреба претходно се иситнува во тријалник или миксер. Се додава 180 ml физиолошки раствор и добро се хомогенизира со маткање. Така се добива основното разредување.

7) Овошни сокови, сирупи и освежителни овошни напитки:

Амбалажата асептички се отвора. На извадокот потоа се одредува pH и се неутрализира киселоста. 100 ml од испитуваниот извадок се одмерува во Ерленмајеровата тиквичка и со капалка се додава n/1 КОН и тоа претпазливо бидејќи само неколку капки можат да доведат до неутрализација. Се одмерува 20 ml извадок и се пренесува во Ерленмајеровата тиквичка, се додава 180 ml физиолошки раствор и со маткање добро се хомогенизира. Така се добива основното разредување.

8) Мелено кафе и други намирници во прав:

Во Ерленмајеровата тиквичка се одмерува 20 g извадок, се додава 180 ml физиолошки раствор и со маткање добро се хомогенизира. Така се добива основното разредување.

9) Сирила, јајца во прав и замрзнати кршени јајца:

Во Ерленмајеровата тиквичка со стаклени зрнца се одмерува 20 g, односно 20 ml извадок и се додава 180 ml физиолошки раствор. Со маткање извадокот се раствора и добро се хомогенизира. Така се добива основното разредување.

10) Свежи јајца за испитување присуство на квасец и мувла во г:

Површината на јајцето се исчистува со памук натопен во алкохол и на емајлиран плиток сад се опалува со пламен. На лушпата со стерилан прибор (скалпел, ножица) се прави отвор, низ кој се вовлекува капалката со која содржината се пренесува во Ерленмајеровата тиквичка со стаклени зрнца. Со маткање или вибрирање извадокот добро се хомогенизира. Така се добива основното разредување.

11) Замрзнати теста:

Извадокот претходно се одмрзнува. Од неколку места на извадокот се зема 20 g и се внесува во Ерленмајеровата тиквичка со стаклени зрнца, се додава 180 ml физиолошки раствор загреан до 45°C и со маткање добро се хомогенизира. Така се добива основното разредување.

12) Теста:

Извадокот добро се иситнува во тријалник, 20 g се пренесуваат во Ерленмајеровата тиквичка со стаклени зрнца, се додава 180 ml физиолошки раствор претходно загреан на 45°C и со маткање се хомогенизира сè додека не се постигне хомогена суспензија. Така се добива основното разредување.

13) Какао-прав, сите видови чоколадо, нугати, марципан и гули за џвакање:

Се одмерува, а по потреба, претходно механички се иситнува 20 g од производот во Ерленмајеровата тиквичка со стаклени зрнца, се додава 180 ml физиолошки раствор претходно загреан на 45°C, добро се зачепува со гумен чеп и се матка додека растворот или суспензијата не стане хомогена. Така се добива основното разредување.

14) Индустриски произведени пакувани слатки, бонбони, дражеи, кекси, вафли, печива и обланди:

Се одмерува 20 g извадок во Ерленмајеровата тиквичка со стаклени зрнца, се додава 180 ml физиолошки раствор и со маткање се раствора и добро се хомогенизира. Така се добива основното разредување.

15) Шеќер, концентари за супи и други во вода лесно растворливи намирници:

Се одмерува 20 g извадок во Ерленмајеровата тиквичка со стаклени зрнца, се додава 180 ml физиолошки раствор кој, по потреба, може да биде загреан до 45°C и добро се хомогенизира со маткање. Така се добива основното разредување.

16) Сок од зеленчук, сос од зеленчук и кечап:

Се одмерува 20 g (20 ml) извадок во Ерленмајеровата тиквичка со стаклени зрнца, се додава 180 ml физиолошки раствор и добро се хомогенизира со маткање. Така се добива основното разредување.

17) Пиво и освежителни газирани безалкохолни пијалаци:

Се одмерува 150 ml извадок во Ерленмајеровата тиквичка со стаклени зрнца, полека се матка 5 до 10 минути за да се отстрани јаглен диоксидот. 1 ml се пренесува во епрувета со 9 ml физиолошки раствор и така се добива основното разредување.

II ПОСТАПКА ЗА ОПРЕДЕЛУВАЊЕ ПРИСУСТВОТО, ЗА ИЗОЛИРАЊЕ И ИДЕНТИФИКАЦИЈА НА МИКРООРГАНИЗМИ

За сите намирници за чие микробиолошко испитување е потребно да се врши разредување, се зема 1 ml од основното (децимално) разредување и се пренесува во епрувета со 9 ml физиолошки раствор. Капалката се заменува со чиста и повеќе пати се врши хомогенизација со зголемување и со испуштање на течноста од капалката во епруветата. Постапката се повторува при изработката на натамошни разредувања.

1. Определување бројот на микроорганизмите во g или во ml

Во приготвените основни разредувања на извадоците се отпипетира по 1 ml во Петриевите плочи и се залива, со мешање, со околу 15 ml растворен и на 45°C изладен хранлив агар. Кога подлогата ќе се здрви плочите се инкубираат на 30°C за време од 72 часа. По инкубирањето, се избројуваат колониите на плочите на кои израснале 30 до 300 колонии. Ако последната цифра на изброениот број колонии е 5 или помала од 5, се врши корекција на бројот на колониите на пониска, а ако е 6 или поголема од 6 на повисока полна десетица (на пример: ако се изброени 105 колонии, бројот се коригира на 100, а ако се изброени 106 бројот се коригира на 110).

По исклучок, кога кај извадоците се утврдува број на микроорганизмите помал од 100/1 g или ml колонииите се бројат и на плочите на кои израснале помалку од 30. Ако, притоа, нивниот број е од 10 до 29, се врши корекција на втората цифра на напред опишаниот начин, а ако нивниот број е помал од 10 корекција не се изведува туку се искажува вистински утврдениот број.

Добиениот број колонии се множи со големината на разредавањето и се искажува како број на микроорганизмите во g или во ml.

2. Определување присуството на микроорганизми во стерилизирано млеко и стерилизирани млечни напиеви

1) Определување присуството на аеробни микроорганизми:

Извадокот во оригиналната амбалажа добро се проматкува и асептично се отвора. Со капалка се пренесува по 1 ml од извадокот во две Петриеви плочи што се заливаат со растопен и на 45°C изладен хранлив агар со скроб. Кога подлогата ќе се здрви Петриевите плочи се инкубираат 72 часа, едната на 30°C, а другата на 55°C. Внатрешната површина на поклопецот од Петриевата плоча се инкубира на 55°C и се прелива со слој од стерилан вазелин. Ако по инкубацијата, на овие подлоги не дојде до пораст на колонииите, се смета дека извадокот не содржи аеробни микроорганизми во ml. Ако дојде до пораст, колонииите се бројат и се искажуваат како број на месофилни, односно термофилни микроорганизми во еден милилитар.

2) Определување присуството на анаеробни спорогени бактерии:

1 ml извадок, претходно загреван 10 минути на 80°C, се пренесува на подлога за докажување на анаеробни спорогени бактерии. Подлогата се инкубира 72 часа на 37°C.

Порастот на видливите колонии во столбот на подлогата, создавањето на гас или цепањето се смета како доказ за присутност на анаеробни спорогени бактерии во 1 ml. Ако на подлогата не дојде до пораст, се смета дека извадокот не содржи анаеробни спорогени бактерии во еден милилитар.

3. Определување бројот на аеробни спорогени бактерии во g или во ml

Течните намирници или основното разредавање на извадокот во количество од 10 ml, во епрувета со големина од 16 x 160 mm, се потопуваат во вода што врие во време од 5 минути. Се изладуваат под текушта ладна вода. По потреба, натаму се прават основни разредавања. Се отпицетира 1 ml во Петриевите плочи и се залива со растворен и на 45°C изладен хранлив агар. По здрувањето на подлогата, плочите се инкубираат 72 часа на 30°C. По инкубацијата, се бројат израснатите колонии, како при определувањето бројот на микроорганизмите во g или во ml и се искажуваат како број на аеробните спорогени бактерии во еден грам или во еден милилитар.

4. Определување бројот на квасоците и на мувците во g или во ml

Од подготвените извадоци на јајца, односно од основните разредавања на други намирници, се отпицетира 1 ml во Петриевите плочи што се заливаат со растворен и на 45°C изладен Sabouraud малтозен

агар. Подлогата се инкубира 3 до 5 дена на собна температура. По инкубирањето, се бројат израснатите колонии како при определувањето на бројот на микроорганизмите во g или ml и се искажуваат како број на квасоците и мувците во еден грам или во еден милилитар.

5. Биолошки опит за докажување присуството на хистамински материи

Се подготвува, зависно од големината на извадокот, 20 до 200 g мускулесто ткиво од риба. Со ножица или со скалпел се исечува на ситни копкички, се одмерува тежината и се внесува во Ерленмајеровата тиквичка со стаклени зрна. На еден дел месо се додаваат два дела физиолошки раствор со температура од околу 6°C. Тиквичката се зачепува со гумен чеп, а извадокот со јако маткање добро се хомогенизира. Потоа се остава 2 до 4 часа во ладилник на температура од 4°C до 6°C. За тоа време тиквичката на секои 30 минути добро се проматкува. Потоа, екстрактот се филтрира на Seitzov филтер така што се добива стерилан филтрат. На младо, здраво зајче што претходно се одмерува, интравенозно се брзнува 1 ml филтрат на 1 килограм телесна тежина и реакцијата се посматра. Доколку во извадокот се присутни хистамински материи, зајчето мошне брзо појссува со симптоми на анафилактичен шок. Појссувањето на зајчето се смета како доказ за присуството на штетни количини хистамински материи во испитуваниот извадок.

6. Определување на Келиски елементи во млеко

За определување бројот на Келиите во млекото, извадок се зема од добро промешано сурово млеко. Извадоците различно се третираат зависно од тоа дали за броене на Келиите се користи директна микроскопска метода или електронска метода.

1) Директна микроскопска метода:

Прибор: микроскоп, микропипета, еза со уши со промер од 4 mm и со дебелина на жицата од 0,3 mm, шаблон со нацртан квадрат од 1 cm² и предметно стакло за микроскопирање.

Реагенси: ксилол, 96%-тен алкохол и раствор на боја

Приготвување на растворот на бојата: се помешува 370 ml алкохол, 130 ml дестилирана вода и 3 g метиленско синило. Таа смеса кратко време се вари и се филтрира, а потоа ѝ се додава 20 ml раствор на фуксин (10 g базичен фуксин растворен во 100 ml алкохол).

Растворот на бојата се приготвува еден ден пред употребата и повремено се менува. Пред употребата повторно се филтрира и му се додава 10 ml анилин и добро се измешува, а потоа се додава 25 ml 10%-тна сулфурна киселина и 300 ml врела дестилирана вода. Добиената смеса се загрева 1 минута и уште еднаш се филтрира.

Начин на работа: Размачкувањата се прават во рок од 6 часови од земањето на извадокот на млекото. Со микропипета се зема 0,01 ml претходно добро измешано млеко и се размачкува на плочата за микроскопирање така што површината на размачкувањето да биде 1 cm². За да се постигне тоа се користи шаблон со нацртан квадрат. Препаратите во хоризонтална положба се сушат 24 часа. Добоо исушени препаратите се обезмастуваат 5 минути во ксилол и се фиксираат со апсолутен алкохол 5 минути. Исушени препаратите се потопуваат во раствор се држат 30 секунди, а потоа се измиваат со вода.

Бројот на Келиите во 1 ml млеко се пресметува така што под микроскопот, со користење на имер-

зија, се прегледува бојосаниот препарат и се избројуваат Келиите во 30 ридни полиња. Од добиените броеви се пресметува средната вредност која се помножува со факторот на микроскопот. Добиениот број се помножува со 100, бидејќи за размачкување се зема 0,01 ml млеко и се искажува како број на Келиски елементи во еден милилитар.

2) Електронска метода:

Прибор: електронски бројач, микропипета, епрувета и водена бања на 80°C.

Реагенси: течност за стабилизација на извадокот (10 ml 35% -тек формалдехид и 0,02 геозин се раствора во 100 ml дестилирана вода и се филтрира низ филтер G 4),

— електролит-емулгатор, смеса што се состои од 84,5 vol. %, NaCl; 1 vol. %, 1% формалдехид, 12,5 vol. % алкохол и 2 vol. % тритон X-100, што претставува нејонски детергент octylphenolpolyetilen glykoletar. На подготвената смеса се приспособува pH на 7,0 со 0,5 M раствор на trihydroxymethylaminometan $Cl_4H_4NO_3$, со молекуларна тежина од 121,14. Смесата потоа се филтрира низ целулозна ацетатна мембрана со пори под 0,5 микрони. Така приготвен електролитот има помалку од 100 честички во еден милилитар.

Начин на работа: Млекото што се испитува не смее да содржи холострум. Стабилизација на Келиите и спречување на размножувањето на бактериите се постига со додавање на 0,2 ml течност за стабилизација на 10 ml млеко. Садот со млеко се затвора со гумен чеп, добро се измешува и се остава 24 часа на собна температура.

Потоа, за натамошна обработка, може да се држи во ладилник најмногу 72 часа. Може да се изврши и брза стабилизација со загревање на 60°C за време од 30 минути.

Добро измешаните стабилизирани извадоци се разблажуваат со електролит-емулгатор смеса во однос 1:100 (0,1 ml млеко и 9,9 ml смеса). Подготвените извадоци се држат 10 минути на 80°C во водена бања и потоа се ладат до температура од 20°C. Изладената суспензија се прелева во сад за броење, а Келиите се избројуваат на електронски бројач.

7. Определување на липолитични бактерии

1 ml определено основно разредување се отпипетира во Петриевата плоча и се залива со мешање, со околу 15 ml растворен и на 45°C изладен tributyrin agar. Кога подлогата ќе се здрви, плочите се инкубираат 72 часа на температура од 30°C. Колониите на липолитичните бактерии се манифестираат со концентрична, светла, просирна зона чија широчина мора да биде поголема од 1 mm. Бројот на липолитичните бактерии се определува со броење на карактеристичните колонии на начинот на кој се утврдува бројот на микроорганизмите во 1 g или 1 ml извадоци.

8. Изолирање и идентификација на Salmonellae

Во Ерленмајеровата тиквичка со зафатнина од 300 до 750 ml се одмерува 250, односно 50 g или ml од испитуваната намирница, претходно иситнетата (хомогенизирана) во посталка за приготвување на извадоци за микробиолошка анализа. На одмереното количество извадок се додава 225, односно 450 ml подлога за збогатување селенит бујон и со маткање или вибрирање добро се хомогенизира, а потоа се инкубира 18 до 24 часа на 37°C. Ако се во прашање извадоци од дехидрирани намирници што набобруваат, количеството на селенит бујонот треба да се

зголеми до количество што обезбедува хомогенизираниот извадок да има конзистенција на ретка течна емулзија.

По инкубацијата, подлогата добро се проматкува и по една еза се засејува по површината на SS агарот и на Wilson-Blairviot бизмутсулфитен агар. Засеаните подлоги се инкубираат 24 до 48 часа на 37°C. Израснатите колонии, за кои се сомнева дека се салмонели, се пресејуваат на Kligleyov двоен шеќер. Колониите што и на двојниот шеќер даваат реакција карактеристични за салмонела, натаму се идентификуваат со скратена биохемиска низа. Се засејува: кос агар со уреа, течна подлога за KCN и пептонска вода за индол. Подлогите се инкубираат 24 до 48 часа на 37°C, а потоа се исчитуваат резултатите по следената таблица 1:

Таблица 1

Род	Уреа	KCN	Индол
Salmonellae	—	—	—
Proteus	+	+	+ или —

Културата што ги дава сите биохемиски реакции на салмонела натаму се идентифицира со реакции на аглутинација со поливалентни и моновалентни серуми. Пред идентификацијата на сојот со аглутинација, сојот и аглутинирачкиот серум треба да се проверат на појава на спонтанна аглутинација. На соодветно стакло се става капка од групен 0 (поливалентен) аглутинирачки серум за салмонела и со неа се измешува еза од испитуваната култура. Позитивната реакција на аглутинацијата е изразена со појава на ситни зрнести снегулки во бистрата течност, во серумот.

9. Изолирање и идентификација на коагулаза на позитивни стафилококи

Ако коагулаза на позитивни стафилококи се бара во 1 g или во 1 ml извадок, тогаш тоа количество што претходно е иситнето и хомогенизирано, се засејува во солени бујон.

Ако коагулаза на позитивни стафилококи се бара во 0,1 g извадок од цврста намирница, тогаш 1 ml од основното разредување, исто така, се засејува во солени бујон. Засеаните епрувети бујон се инкубираат 24 часа на 37°C.

Ако коагулаза на позитивни стафилококи се бара во 0,1 ml течна намирница, или во 0,01 g цврста намирница, тогаш 0,1 ml од течната намирница, односно 0,1 ml од основното разредување на цврстата намирница површински се засејуваат на ETGP агар по Baird-Parker и се размачкуваат со стаклено стапче. По инкубацијата на солениот бујон засеан со 1 или со 0,1 g, извадокот со еза се пресејува, исто така, на површината на ETGP агарот по Baird-Parker.

Засеаната подлога се инкубира 24 до 48 часа на 37°C. Израснатите колонии карактеристични за коагулазата на позитивната стафилокока, се проверуваат на способноста за коагулирање на плазма, односно на присуството на ферменти на коагулазата.

10. Изолирање и идентификација на сулфиторедуктиращи клостридии

1 ml соодветно основно разредување од извадокот се пренесува во епрувета 16 × 160 mm. Епруветата се потопува во вода, што претходно во бања е загреан на 80°C и се остава 10 минути.

Потоа епруветата се налива со приготвен растворен сулфитен агар така што оддалеченоста од чепот да не биде поголема од 1 cm, а височината на разликната подлога да не биде помалка од 14 cm. Засеаната подлога се инкубира три до пет дена на 37°C. Понаредот на карактеристичните црни колонии во длабочината на подлогата, или дифузното црнење на целата подлога со создавање на гас и цепање на подлогата или без создавање на гас, се означува како позитивен претходен опит, односно како знак за веројатно присуство на сулфитно редутирачки кловтридии во извадокот. Натаму опитот се изведува така што од карактеристичните црни колонии се прави размачкување и се бојосува по Gram. Истовремено културата со еза се пренесува на крвен агар што аеробно се инкубира 48 часа на 37°C.

Наодот на Грам позитивни стапчиња, со или без спори, во микроскопскиот препарат и изостанувањето на растежот на крениот агар, се смета за позитивен потврден опит, односно како доказ за присуството на сулфиторедутирачките кловтридии во испитуваниот извадок.

При изолирањето на сулфиторедутирачките кловтридии од местото на труповите, полутките или четвртинките, 1 g месо непосредно се засејува во Rosenow подлога што се инкубира 3 до 5 дена на температура од 37°C. Потоа, во две епрувети се пренесува по 1 ml култура. Една епрувета термички се обработува, а потоа обете се заливаат со сулфатен агар според напред опишаната постапка. Како позитивен наод се смета растежот на сулфиторедутирачките кловтридии во едната или во обете епрувети.

Постапката на изолирање на сулфиторедутирачките кловтридии од намирниците за кои се сомнева дека предизвикале труење, а кај кои постојат услови за размножување на кловтридите, се дополнува истовремено, со наспoredна обработка на извадоците кои пред засејувањето термички не се обработуваат на напред наведениот начин. Притоа, секојпат се засејува серија од најмалку 4 епрувети со разредувања 10^{-1} , 10^{-2} , 10^{-3} и 10^{-4} . Како позитивен наод се смета утврдениот растеж на сулфиторедути-

тирачките кловтридии во термички обработениот извадок или утврдениот растеж во најмалку два разредувања кај термички необработениот извадок.

11. Изолирање и идентификација на *Proteus* видови

Ако *Proteus* видови се бараат во еден грам или во еден милилитар извадок, тогаш тоа количество, што претходно се хомогенизира, се засејува во хранлив бујон. Ако *Proteus* видови се бараат во 0,1 g цврсти намирници, тогаш 1 ml основно разредување, исто така, се засејува во хранлив бујон. Засеаните епрувети на бујон се инкубираат 24 часа на 37°C.

Ако *Proteus* видови се бараат во 0,1 ml течна намирница, или во 0,01 g цврста намирница, или во помали количества, тогаш 0,1 ml течна намирница, односно 0,1 ml основно разредување, или соодветно разредување, се засејува на површина на брилијант-зелен агар и се размачкува со стаклено стапче. По инкубацијата на засеаниот хранлив бујон извадокот со еза се засејува, исто така, на површината на брилијант-зелен агар. Подлогата се инкубира 24 до 48 часа на 37°C. Израснатите лактози на негативната колонија. Грамнегативните стапчиња, карактеристични за *Proteus* видови, натаму се пресејуваат на двоен шеќер по Kligler. Културите од двојниот шеќер сомнителни на *Proteus* видови натаму се идентифицираат според следната таблица 2:

Таблица 2

Под-вид	MR	VR	Уреа	Simons Citrat	KCN	Ин-дол	Фенил-аланин
Salmonellae	+	—	+	+	—	—	—
Proteus	+	V	+	V	+	V	+
Escherichia coli	+	—	—	—	+	+	—

Идентификацијата на одделни *Proteus* видови може да се изврши според следната таблица 3:

Таблица 3

Род — вид	Глукоза	Сахароза	Малтоза	Манит	Индол	Simmons citrat	H ₂ S	Желатин	Уреа	Подвижност
<i>Proteus vulgaris</i>	kg	+	+	—	+	V	+	+	+	+
<i>Proteus mirabilis</i>	kg	+	—	—	—	+	+	+	+	+
<i>Proteus morgani</i>	kg	—	—	—	—	+	—	—	+	+
<i>Proteus retigeri</i>	kg	+	—	+	+	+	—	—	+	+

k = киселина; g = гас; v = варијабилно.

12. Изолирање и идентификација на *Escherichiae coli*

1 g или 1 ml извадок, односно 1 ml определено основно разредување, зависно од тоа во кое количество се определува присуството на *E. coli*, се засејува во епрувети со брилијант-зелена лактоза со жолчен бујон со Durhamови цевкички. Подлогата се инкубира 24 до 48 часови на 44°C. Ако инкубацијата се врши во термостат со загреваван воздух, подлогата претходно треба да се загрее на 44°C во водена бања. Создавање на гас во Durhamови цевкички по 24 или 48 часови означува сомнение дека во подлогата дошло до растеж на *E. coli*, односно се означува како позитивен претходен опит.

Од епруветата со позитивен претходен опит со еза се пресејува содржината на површина на виолетово-црвен жолчен агар што потоа се инкубира 24 до 48 часови на 44°C $\pm$ 0,1°C. Растежот на карактеристичните колонии *E. coli* на површината на подлогата и наодот на Грам негативни стапчиња во микроскопскиот препарат се означува како позитивен потврден опит. Културите на тие колонии се пренесуваат на кос агар, се инкубираат 24 часа на 37°C и се идентифицираат со кратка биохемиска низа — IMVC опит. Културите се пресејуваат на: пептонска вода за индол, подлога за изведување на MR и VP опити и подлога како доказ за користење на цитрати. Подлогите се инкубираат 24 до 48 часа на 37°C. По исчитувањето на резултатите на

идентификацијата на *E. coli* (завршен опит) се извршува според следната таблица 4:

Таблица 4

Под	Индол	MR	VP	Simons citrat
<i>Escherichia coli</i>	+	+	—	—
<i>Citrobacter</i>	—	+	—	+
<i>Klebsiella enterobacter</i>	—	—	+	+

13. ИЗОЛИРАЊЕ И ИДЕНТИФИКАЦИЈА НА КОЛИФОРМНИ БАКТЕРИИ ВО ГАЗИРАНИ БЕЗАКОЛХОЛНИ ПИЈАЧКИ

Претходен опит: во пет епрувети со по 10 ml и во една епрувета со 50 ml пептонска вода со лактоза и Andradeov индикатор со двојна концентрација со Durhamov цевкички се внесува по 10, односно по 50 ml извадок од кој е отстранет јаглендиоксидот. Епруветите се инкубираат 24 часа на 37°C. Потоа се утврдува ацидитетот на подлогата и создавањето на гас во Durhamovite цевкички. Ацидитетот на подлогата и создавањето на гас означуваат позитивен претходен опит. Епруветите без ацидитет на подлогата и без гас се инкубираат следните 24 часа, а создавањето на гас во цевкичките и ацидитетот на подлогата по таа инкубација, се означува, исто така, како позитивен претходен опит.

Отсуството на гас во цевкичките и ацидитет на подлогата по инкубација од 48 часа се означува како негативен претходен опит, односно како доказ за отсуство на колиформни бактерии во испитуваниот извадок.

Потврден опит: се изведува така што од епруветата со позитивен претходен опит, со еза се пресејува содржината на површината на виолетово-црвен жолчен агар, што потоа се инкубира 24 до 48 часа на 37°C. Растежот на карактеристичните црвени колонии и наодот на Грам негативни стапчиња во микроскопскиот препарат се смета како позитивна потврда на опитот, односно како доказ за присуство на колиформни бактерии во испитуваниот извадок.

Ако се утврди растеж на атипични колонии, резултатот не може да се земе како негативна потврда на опитот, па е потребно да се изврши завршен опит.

Завршен опит: неколку атипични колонии се пренесуваат со еза во пептонска вода со лактоза и Andradeov индикатор со еднократна концентрација и на кос агар. Подлогите се инкубираат 24 до 48 часа на 37°C. Создавањето на ацидитет на подлогата и гас во Durhamovite цевкички и наодот на Грам негативни аспорогени стапчиња во размачкувањето на културата со кос агар се зема како позитивно завршен опит, односно како доказ за присуство на колиформни бактерии во испитуваниот извадок.

Од утврдениот број епрувети со позитивен наод на колиформни бактерии на пептонска вода со лактоза и со Andradeov индикатор, а според следната таблица 5, се определува најверојатниот број на колиформни бактерии во 100 ml.

Таблица 5

Број на епрувети со позитивен наод		Најверојатен број на MPN колиформни бактерии во 100 ml извадоци
1 епрувета со 50 ml подлога	5 епрувети со 10 ml подлога	
0	0	0
0	1	1
0	0	2
0	3	4
0	4	5
1	0	2
1	1	3
1	2	6
1	3	9
1	4	16
1	5	бескраен

14. ИЗОЛИРАЊЕ И ИДЕНТИФИКАЦИЈА НА *Streptococcus faecalis* ОД БЕЗАКОЛХОЛНИ ГАЗИРАНИ ПИЈАЧКИ

Сите епрувети со пептонска вода со лактоза и со Andradeov индикатор, засеани во постапката за определување на колиформни бактерии, по инкубација од 24 часа добро се проматкуваат. По една капка на подлогата од секоја епрувета се пренесува во Hanny-Nortony бујон кој се инкубира 24 до 48 часа на 44°C ± 0,1°C. Промената на виолетовата боја на подлогата, по инкубирањето, во жолта се смета за позитивен претходен опит. Ако бојата на подлогата не е променета, ова се зема како негативен претходен опит.

Од епруветите со позитивен претходен опит со еза се пресејува содржината на површината на агар со телурит или на крвен агар. Подлогите се инкубираат 24 до 48 часа на 37°C. Израснатите колонии, карактеристични за *Streptococcus faecalis*, се идентифицираат според следната таблица 6:

Таблица 6

	Strep. faecalis			Str. faecium	Str. durans	Str. bovis
	Var. faecalis	Var. lipu-efaciens	Var. zymogens			
Растеж во бујонот pH 9.6	+	+	+	+	В	—
Лакмус млеко	KGP	KGP	KGP	К	К	К
Сорбитол	К	К	К	—	—	—
Арабиноза	—	—	—	К	—	К
Рафиноза	—	—	—	—	—	К
Растворање на желатин	—	+	В	—	—	—
Создавање на амонијак од аргинин	+	+	+	+	+	—
Растеж во присуство на 0,04% калиум телурит	+	+	+	—	—	—
Хемолиза на крвниот агар	—	—	+	—	+	—
Магнитол	К	К	К	К	К	К

К = создавање на киселина; KGP = редукција, создавање на киселина и згрутчување; В = варијабилно.

15. ИЗОЛИРАЊЕ И ИДЕНТИФИКАЦИЈА НА *Streptococcus beta haemolyticus*

Ако *Streptococcus beta haemolyticus* се бара во 0,1 g цврста намирница, тогаш 1 ml од основно разредување се засејува на бујон за бета стрептококи кој се инкубира 18 до 24 часа на 37°C. По инкубирањето, капка од бујонот се пренесува на површината на крвниот агар за бета стрептококи и со стаклено стапче внимателно се размачкува.

За течни намирници, 0,1 ml извадок со капалка директно се пренесува на површината на крвниот агар за бета стрептококи и со стаклено стапче внимателно се размачкува. Потоа плочите на крвниот агар се инкубираат 24 часови на 37°C. Колониите на *Streptococcus beta haemolyticus* на крвниот агар создаваат потполна хемолiza, која се означува како хемолiza. Сомнителните колонии се проверуваат микроскопски, а потоа се определува серолошка припадност на групите А, С и G, преципитација или агулутинација.

ДЕЛ ВТОРИ**ПОДЛОГИ И РЕАГЕНСИ****1. Хранлив агар****Состав:**

— екстракт на квасец	2,5 g,
— триптон	5,0 g,
— гликоза	1,0 g,
— агар	12 до 18 g,
дестилирана вода	1000 ml.

Состојките се растворуваат во дестилирана вода, рН се проверува и дотерува на 6,5 до 7,0, подлогата се разлива во боци или епрувети и се стерилизира во автоклав 20 минути на 120°C. До употребата се чува на 4 до 6°C.

Пред употребата подлогата се истопува, се изладува до 45°C и се разлива во Петриевите плочи со инокулирани разрежувања на извадоците.

2. Хранлив бујон**Состав:**

— пептон	15,0 g,
— екстракт на месо	3,0 g,
— натриумхлорид (NaCl)	5,0 g,
— калиумфосфат (K_2PO_4)	0,3 g,
— дестилирана вода	1000 ml.

Состојките се растворуваат, се разливаат во епрувети или боци и се стерилизираат 15 минути на 120°C.

3. Хранлив агар со скроб**Состав:**

— триптон	10,0 g,
— екстракт на квасец	1,0 g,
— гликоза	1,0 g,
— скроб	1,0 g,
— агар	15,0 g,
— дестилирана вода	1000 ml.

Состојките се постепено загревање се растворуваат во дестилирана вода, рН се проверува и дотерува на 7,2. Се разлива во боци или епрувети и се стерилизира во автоклав 20 минути на 120°C.

4. V.L. агар за анаеробни спорогенни бактерии**Состав:**

— триптон	10,0 g,
— натриумхлорид (NaCl)	5,0 g,
— екстракт на месо	4,0 g,
— екстракт на квасец	5,0 g,
— гликоза	2,0 g,
— хлорхидрат на цистеин	0,3 g,
— скроб	1,0 g,
— агар	15,0 g,
— дестилирана вода	1000 ml.

Состојките се загревање се растворуваат, рН се дотерува на 7,4 и подлогата се разлива по 25 ml во епрувети со големина 20 x 200 mm и се стерилизира во автоклав 20 минути на 120°C.

5. Селенит бујон**Состав:**

— пептон	0,5%,
— лактоза	0,4%,
— натриумселенит ($Na_2Se_2O_3$)	0,4%,
— натриумфосфат (Na_2PO_4)	1,0%.

Состојките се растворуваат во претходно проварена дестилирана вода, во стерилан сад. Подлогата се користи веднаш по приготвувањето, односно за секое испитување се приготвува свежа подлога. Готовата подлога треба да има рН 7,0.

Можат да се користат и готови дехидрирани подлоги според упатството на производителот.

6. Wilson—Blairов бизмутсулфитен агар**Состав:**

— пептон	1,0%,
— екстракт на месо	0,5%,
— декстроза	0,5%,
— натриумфосфат (Na_2PO_4)	0,4%,
— феросулфат ($FeSO_4$)	0,03%,
— бизмутсулфит индикатор	0,6%,
— агар	2,0%,
— брилијант зелено	0,0025%.

Состојките се растворуваат во стерилна дестилирана вода и се оставаат 15 минути. Со внимателно загревање подлогата се истопува, се изладува на околу 50°C, добро се промешува за да се изедначи преципитатот и веднаш се разлива во Петриевите плочи. Подлогата не се стерилизира, а рН треба да е 7,7. Пред употребата разликената подлога во Петриевите плочи треба да се држи 4 дена на 4°C. Колониите на салмонели на подлогата се црни со метален сјај и можат да се забележат дури по инкубација од 24 часа на 37°C. Колониите без вакви карактеристики се атипични и не се сметаат сомнителни на салмонели.

Можат да се користат и готови дехидрирани подлоги, чиј состав одговара на составот што е даден во оваа точка.

Бизмутсулфит индикатор**Состав:**

— бизмутамониум цитрат	3,0 g,
— натриумсулфит (Na_2SO_3)	10,0 g,
— динатриевфосфат (Na_2HPO_4)	5,0 g,
— декстроза	5,0 g.

Состојките се растворуваат во 100 ml дестилирана вода со загревање до вриење. Изладен раствор се додава во основата на подлогата според наведениот состав.

7. SS агар**Состав:**

— пептон	5,0 g,
— екстракт на месо	5,0 g,
— лактоза	10,0 g,
— жолчја сол	8,5 g,
— натриумцитрат ($\text{C}_6\text{H}_5\text{NaO}_7 \cdot 2\text{H}_2\text{O}$)	8,5 g,
— натриумтисулфат ($\text{Na}_2\text{S}_2\text{O}_3 \cdot 5\text{H}_2\text{O}$)	3,5 g,
— феричитрат ($\text{FeC}_6\text{H}_5\text{O}_7 \cdot 5\text{H}_2\text{O}$)	1,0 g,
— агар	13,0 g,
— неутрално црвенило	0,023 g,
— брилијант зелено	0,00033 g.

Жолчните соли можат да се заменат со 100 ml свежа говедска жолчка.

Состојките се стабаат во 1000 ml ладна дестилирана вода, добро се премешува и остава да стои 15 минути. Потоа со загревање состојките целосно се истопуваат и pH се дотерува на 7,0. Се изладува до 60°C, добро се премешува и се разлива во Петриевите плочи. Подлогата не се стерилизира во автоклав.

Разлиените плочи се сушат во термостат 1 до 2 часа пред употреба. Разлиената подлога може неколку дена да се чува на ладно место до употребата.

8. Кос агар

Хранливиот агар се истопува со загревање и по 7 ml се разлива во епрувети 16 × 160 mm. Се стерилизира во автоклав 15 минути на 120°C. Без ладење се искоува така што да се добие соодветна коса површина. Може да се чува на температура од 4 до 6°C и да се користи сè додека создадениот кондензат не се исуши.

9. Двоен шеќер по Kligler**Состав:**

— екстракт на месо	0,3%,
— екстракт на квасец	0,3%,
— пептон	2,0%,
— лактоза	1,0%,
— декстроза	0,1%,
— натриумхлорид (NaCl)	0,5%,
— феросулфат (FeSO_4)	0,2%,
— натриумтисулфат ($\text{Na}_2\text{S}_2\text{O}_3 \cdot 5\text{H}_2\text{O}$)	0,03%,
— агар	2,0%,
— фенолно црвенило	0,0024%.

Состојките со загревање се истопуваат во дестилирана вода, pH се дотерува на 7,4. По 7 ml се разлива во епрувети 16 × 160 mm и се стерилизира во автоклав 15 минути на 120°C. Подлогата се искоува како за кос агар и се изладува.

При испитувањето, културата се засејува по косината, а потоа со боцнување со еза во столпчето на дното на епруветата.

По инкубација од 24 или 48 часа на 37°C, салмонелите ја даваат следната реакција:

— косиот дел на подлогата е црвен лактоза негативна;

— столпчето на подлогата е жолто (декстроза позитивна);

— гас не се создава;

— сулфороводород (црна боја на подлогата) се создава или не се создава.

Можат да се користат и готови подлоги на производителот, според наведениот состав.

10. Кос агар со уреа според Christensen**Состав:**

— пептон	0,1%,
— декстроза	0,1%,
— натриумхлорид (NaCl)	0,5%,
— монокалиумфосфат (KH_2PO_4)	0,2%,
— уреа	2,0%,
— фенолно црвенило	0,0012%,
— агар	1,5%.

1,5 агар го прав се раствора во 90 ml дестилирана вода и се стерилизира во автоклав 15 минути на 120°C.

Непосредно пред употребата агарот се истопува и се изладува на околу 50°C. Тогаш му се додава 10 ml раствор што содржи: пептон, декстроза, натриумхлорид, калиумфосфат, уреа и фенолно црвенило во наведените концентрации. Сите тие состојки се раствораат во стерилна дестилирана вода и веднаш се користат. По 3,5 до 4 ml подлога се разлива во епрувети 12 × 120 mm и во коса положба се изладува. pH на подлогата треба да е 6,9.

Испитуваната култура, сомнителна на салмонели или протеуси, се засејува со еза по косината и со боцнување во столпчето на подлогата. Позитивна (уреа позитивна) реакција се манифестира со појава на црвена боја на подлогата, а засеаната култура расте и на косиот дел од подлогата.

Можат да се користат и готови дехидрирани подлоги според наведениот состав.

11. Кос фенилаланин агар**Состав:**

— пептон	10,0 g,
— дикалиумфосфат (K_2HPO_4)	1,0 g,
— натриумхлорид (NaCl)	5,0 g,
— екстракт на квасец	3,0 g,
— LD фенилаланин или L фенилаланин	2,0 g. или 1,0 g,
— агар	12,0 g,
— дестилирана вода	1000,0 ml.

Состојките се растворуваат со загревање, се разливаат по 5 ml во епрувети 16 × 160 mm. Претходно се дотерува pH на 7,2. Се стерилизираат во авто-

клае 20 минути на 120°C, а потоа се ископуваат, како за кос агар и се изладуваат.

Засеаната подлога се инкубира 18 до 24 часа на 37°C. По инкубацијата израсената култура се прелива со 4 до 5 капки 10% раствор на ферихлорид (FeCl₃). Позитивната реакција се манифестира со појава на темнозелена боја на културата и со течност која исчезнува по 30 минути.

12. Течни подлоги за KCN опит

Состав:

— протеоза пептон	0,3%
— динатриумфосфат (Na ₂ HPO ₄)	0,564%
— монокалиумфосфат (KH ₂ PO ₄)	0,0225%
— натриумхлорид (NaCl)	0,5%

Состојките се раствораат во дестилирана вода, pH се дотерува на 7,6, се разлива во боци по 100 ml и се стерилизира во автоклав 15 минути на 120°C. Се изладува на околу 20°C и на 100 ml се додава 1,5 ml 0,5% раствор на калиумцијанид (KCN).

Растворот на калиумцијанид се подготвува така што 0,5 ml калиумцијанид се става со мешалка капалка во 100 ml дестилирана вода.

По 2 ml подлога се разлива во стерилни епрувети 12 X 120 mm, кои се затвораат со гумен чеп.

Култури, со 24 часа стар бујон, се засејуваат со еза. Ако микроорганизмот расте во присуство на KCN подлогата се заматува.

Може да се користи и готова дехидрирана подлога, која одговара на наведениот состав.

13. Пептонска вода за докажување на создавање на индол

Состав:

— пептон (кој содржи триптофан)	1,0%
— натриумхлорид (NaCl)	0,5%

Пептонот и натриумхлоридот се раствораат со загревање во дестилирана вода, по 10 ml подлога се разлива во епрувети 15 X 160 mm и се стерилизира 15 минути на 120°C. pH на готовата подлога треба да е 7,5.

Реакцијата е специфична за микроорганизмите што го разлагаат триптофанот (аминокиселина со индолов прстен), па поради тоа е задолжително тој да се наоѓа во подлогата. Подлогата не смее да содржи шеќер, бидејќи шеќерот ја попречува реакцијата на создавање индол.

Создадениот индол, во подлогата засеана со испитуваната култура, се докажува со помош на реагенсите А и В и со ксилот или со Ковачевиот реагенс.

Реагенс А (Erichsen reagents):

— парадиметиламинобензалдеhid (РМАВ)	1,0 g,
— алкохол (96%)	95 ml.
— концентрирана хлороводородна киселина	20 ml.

Во алкохол со маткање се истопува РМАВ, а потоа се додава хлороводородна киселина.

Реагенс В: Калиумперсулфат (заситен раствор при собна температура)

Ковачев реагенс:

— парадиметиламинобензалдеhid	5,0 g,
— амилалкохол (или isamyl)	75 ml,
— концентрирана хлороводородна киселина	25 ml.

Во подлогата што покажува растеж на бактериите се додава 1 ml ксилот и силно се прзматкува, да се издвои индолот. Епруветата се остава ксилот да се издвои на површината, па полска низ сидот се додава 1 ml раствор А. Ако во подлогата има индол, на границата на ксилот и подлогата ќе се појави црвен прстен. Дека црвениот прстен навистина е резултат од создадениот индол, се докажува со додавање на неколку капки раствор В кој ја подзасилува бојата.

14. Брилијант — зелен агар

Состав:

— екстракт на квасец	0,3%,
— пептон	1,0%,
— натриумхлорид (NaCl)	0,5%,
— лактоза	1,0%,
— сахароза	1,0%,
— фенолно црвенило	0,008%,
— брилијант — зелено	0,00125%,
— агар	2,0%.

Состојките се раствораат со благо загревање (да не дојде до вриење) во дестилираната вода. На подлогата се додава 1,25 ml 0,1% воден раствор на брилијант-зелено. Се дотерува pH на 6,9 до 7,2; се разлива во помали боци и се стерилизира 15 минути на 120°C. Колониите на бактериите што не ја разлагаат лактозата не ја менуваат бојата на подлогата, имаат светлорозова опалесцентна боја и се со мал пречник за *Salmonellae*, а можат да се спојуваат и да прават тенок слој за *Proteus*. Бактериите што ја разлагаат лактозата го менуваат pH на подлогите и создаваат жолто-зелени колонии (колиформни).

Можат да се користат готови дехидрирани подлоги според упатството на производителите.

15. Брилијант-зелен лактозажолчен бујон

Состав:

— пептон	10,0 g,
— лактоза	10,0 g,
— свежа говедска жолчка или 200 ml 5% раствор на говедска дехидрирана жолчка	200 ml,
— дестилирана вода	786,7 ml.

Во проварена дестилирана вода се раствора пептон и лактоза, се додава жолчка (или 5%-тен раствор на говедска дехидрирана жолчка), а потоа 13,3 ml 0,1% воден раствор на брилијант-зелено. По 9 ml подлога се разлива во епрувети 15 X 160 mm со Durhamov цевчиња и се стерилизира во автоклав 20 минути на 115°C.

pH на подлогата треба да е 7,2.

Escherichia coli на 44,5°C во подлогата создава гас, што се собира во Durhamovite цевчиња.

16. Виолетово-црвен жолчен агар (VRB, violet-red bile agar)**Состав:**

— екстракт на квасец	0,3%
— пептон	0,7%
— жолчна сол бр. 3	0,15%
— лактоза	1,0%
— натриумхлорид (NaCl)	0,5%
— агар	2,0%
— неутрално црвенило	0,003%
— кристалвиолет	0,002%

Сите состојки, освен кристалвиолетовиот — индикатор, се раствораат во проварена дестилирана вода. По 100 ml подлога се разлива во помали боци и се стерилизира 15 минути на 120°C. По естерилизацијата pH се дотерува на 7,4. Ако се користи веднаш, подлогата се изладува на околу 50°C, па се додава на секој 100 ml 0,1 ml 0,2% воден раствор на кристалвиолет. Подлогата може да се чува на 4 до 6°C.

Escherichia coli создава на подлогата пурпурно-црвени колонии со пречник од 1 до 2 mm, окружени со црвенкаста зона на преципитирана жолчка.

Се препорачува користење на готова дехидрирана подлога, според наведениот состав.

17. Подлога за изведување на MR и VP опити (Metil red и Voges Proskauer)**Состав:**

— протеоза пептон	0,5%
— дикалиумфосфат (K_2HPO_4)	0,5%
— гликоза	0,5%

Состојките се раствораат во дестилирана вода, подлогата се разлива во епрувети и се стерилизира 15 минути на 150°C. Готовата подлога треба да има pH 6,9.

18. MR (Metil red) опит

Со овој опит, врз основа на pH вредноста се определува степенот на ферментацијата на гликозата и специфичните особини на некои микроорганизми. Засеаната подлога со испитувачката култура на микроорганизмите се инкубира 24 до 48 часови на 37°C. Разлагането на гликозата под дејство на испитувачкиот микроорганизам се докажува со реагенс со метилно црвенило како индикатор.

Состав на реагенсот:

— метилно црвенило	0,1 g,
— алкохол (96%)	250 ml,
— дестилирана вода	250 ml.

По инкубирањето на подлогата со засеаната култура ѝ се додава 5 до 6 капки од реагенсот на околу 10 ml подлога. Појавата на црвена боја на подлогата означува дека во подлогата со разлагање на гликозата настанала киселина и промена на pH вредност, а тоа наедно значи и позитивен MR опит.

19. VP (Voges Proskauer) опит

За овој опит се користи иста подлога како и за MR опит, а најинтензивното разлагање на гликозата се докажува со дејство на ферментите на некои микроорганизми. Покрај другите производи на разлагање, се создава и ацетилметилкарбинол чие присуство се докажува со специфични реагенси А и В (според Barritt).

Реагенс А:

— алфа-нафтол	5 g,
— алкохол (96%)	100 ml.

Со маткање, во стаклен сад, алфа нафтолот се истопува во алкохол и се користи без филтрирање.

Реагенс В: 40% воден раствор на калиум хидроксид (KOH)

На 1 ml подлога, засеана со култура што се испитува, по инкубирањето се додава 0,6 ml реагенс А и 0,2 реагенс В. Добро се проматкува и се остава да се развие реакцијата. Ако во подлогата има ацетилметилкарбинол се јавува розова до темноцрвена боја, што истовремено означува позитивен VP опит.

20. Доказ за користењето на цитратот според Simons

Некои микроорганизми припадници на фамилијата ентеробактерии користат цитрат како единствен извор на јаглерод односно можат да растат во подлога која содржи натриумцитрат како единствен извор на јаглерод.

Состав:

— магнезиумсулфат ($MgSO_4 \cdot 7H_2O$)	0,02%
— амониумфосфат ($(NH_4)_3PO_4$)	0,1%
— дикалиумфосфат (K_2HPO_4)	0,1%
— натриумцитрат ($C_6H_5Na_3O_7 \cdot H_2O$)	0,2%
— натриумхлорид (NaCl)	0,5%
— бромтимолсино	0,008%
— агар	2,0%

Состојките се раствораат со загревање во дестилирана вода. Се дотерува pH на 6,8 и по 5 до 8 ml се разлива во епрувети. Се стерилизира 15 минути на 120°C. Подлогата се искосува и се лади како за кос агар.

Микроорганизмите што се користат со цитрат растат создавајќи колонии што ги менуваат подлогите во сино.

Можат да се користат и готови дехидрирани подлоги според дадениот состав.

21. Солен бујон со 1% натриумхлорид**Состав:**

— пептон	15,0 g,
— екстракт на месо	3,0 g,
— натриумхлорид (NaCl)	100,0 g,
— дикалиум фосфат (K_2HPO_4)	0,3 g,
— дестилирана вода	1000 ml,
pH на подлога треба да биде	9,2.

По 9 ml подлога се разлива во епрувети и се стерилизира 15 минути на 120°C.

22. ETGP агар според Baird-Parker**Состав:**

— триптон	1,0%
— екстракт на месо	0,5%
— литриумхлорид (LiCl)	0,5%
— екстракт на квасец	0,1%
— агар	2,0%

Со постепено загревање состојките се раствораат во дестилирана вода, а ако е потребно pH се дотерува на 7,0. Во боци се разлива по 100 ml подлога и се стерилизира 15 минути на 120°C.

На истопената и на околу 45°C изладената подлога, непосредно пред употребата ѝ се додаваат:

- 6 ml 20% раствор на глицин ($\text{H}_2\text{NCH}_2\text{COOH}$)
- 1 ml 1% раствор на калиумтелурит (K_2TeO_5)
- 5 ml 20% раствор на натриумпируват ($\text{CH}_3\text{COCOOONa}$)
- 5 ml жолчка од свежо јајце хомогенизирана со маткање
- 1 ml 0,4% раствор на сулфодимидин.

Подлогата со маткање се хомогенизира и се разлива во Петриевите плочи.

Колониите на *Staphylococcus aureus* се ситни црни како јаглен, окружени со светла зона на лизирани лецитин.

Можат да се користат и готови дехидрирани подлоги според дадениот состав

23. Бромкрезолпурпурен агар според Baird-Parker

Состав:

— триптон	1,0%,
— екстракт на квасец	0,1%,
— гликоза	1,0%,
— бромкрезол пурпур	0,004%,
— агар	0,5%.

Со постепено загревање во дестилирана вода состојките се раствораат и рН се дотерува на 7,2. На 10 ml подлога се разлива во епрувети 16 × 160 mm и се стерилизира 20 минути на 115°C.

Подлогата се користи за испитување на оксидацискоферментацискиот тест со кој се диференцираат родовите на *Micrococcus* и *Staphylococcus*.

Испитуваната култура се засејува во две епрувети со боцнување до дното на подлогата. Во едната епрувета преку подлогата се прелива слој на парафин или нехранлив агар, со дебелина околу 1 cm.

На температура на инкубација од 37°C во траење од 1 до 5 дена стафилококите растат анаеробно и ја разлагаат гликозата при што подлогата од виолетовосина, поради промена на индикаторот, добива жолта боја. Микрококите растат само аеробно и слабо оксидативно ја менуваат бојата на површината на подлогата

24. Тест на коагулаза на плазма

Опитот служи за докажување на ферментите што ја коагулираат плазмата на човекот, на птиците, на риби и на некои други видови. За овие испитувања може да се користи свежа или дехидрирана плазма на питоми зајаци или на човек, неразредена или разредена со физиолошки раствор од односот 1:5. Дехидрираната плазма се реституира по упатството на производителот.

При користењето на свежа или реституирана плазма, во три стерилни епрувети се става по 0,5 до 1 ml. Во една со еза се внесува културата што се испитува, во друга исто количество култура од позната коагулаза на позитивна стафиликока, а третата служи како контрола на плазмата. Епруветите се инкубираат на температура од 37°C, а реакциите се испитуваат по 2, 4, 6 и 24 часа, бидејќи соевите што создаваат фибринолизин можат да го разложат формиранот коагулум, што би имало за последица погрешно исчитување на резултатот. Позитивна реакција се манифестира со целосна коагулација на плазмата во првата и во втората епрувета, додека во третата епрувета не смее да дојде до коагулација.

25. Rosenow подлога

Состав:

— триптон	10,0 g,
— екстракт на месо	3,0 g,
— декстроза	2,0 g,
— натриумхлорид (NaCl)	2,0 g,
— L-цистин	0,3 g,
— фуксин S	0,015 g,
- pH на подлога треба да е 7,2.

Состојките се раствораат во 1000 ml дестилирана вода, со загревање до вриење. По 10 ml подлога се разлива во епрувети со додаток на парченца мермер и коцкичка замрзнат говедски мозок. Се стерилизира 15 минути на 120°C.

26. Сулфитен агар

Состав:

— триптон	15,0 g,
— екстракт на квасец	10,0 g,
— дестилирана вода	750 ml,
— вода за пиење (agua fontis)	250 ml.

Состојките со постепено загревање се истопуваат, се дотерува рН на 7,0, се разлива во боци по 100 ml и се стерилизира 15 минути на 120°C. Подлогата се чува на 6 до 8°C.

Непосредно пред употребата, на 100 ml истопена и на околу 45°C изладена подлога се додаваат растворите:

- 1 ml 5% воден раствор на цитрат на железо ($\text{FeC}_6\text{H}_5\text{O}_7 \cdot 5\text{H}_2\text{O}$),
- 1 ml 5% воден раствор на натриумсулфит ($\text{Na}_2\text{SO}_3 \cdot 2\text{H}_2\text{O}$),
- 1 ml 1% воден раствор на калиумперманганат (KMnO_4).

Сулфиторедуктирните клостридии, на оваа подлога, растат во форма на тркалезни црни колонии. Црната боја на колониите и нивната околина настанува со создавање на железо на сулфид, во редукција на водороденсулфид, во присуство на тривалентно железо.

27. Sabouraud малтозен агар

Состав:

— пептон	1,0%,
— малтоза	4,0%,
— агар	2,0%.

Состојките со загревање се раствораат во дестилирана вода, се дотерува рН на 5,6, се разлива во боци на 100 ml и се стерилизира 15 минути на 120°C.

Непосредно пред употребата, на 100 ml истопена и на 45°C изладена подлога ѝ се додава:

- 1 ml 1% раствор на хлорамфеникол и
- 1 ml 1% раствор на окситетрациклин.

Подлогата добро се измешува и се разлива во Петриевите плочи инокулирани со извадоци

28. Крвен агар за бета стрептококи според Liberman и Braveny

Состав:

— пептон	1,0 g,
— екстракт на месо	0,6 g,
— екстракт на квасец	0,5 g,
— L (+) — Lysin	0,02 g,

- натриумхлорид (NaCl) 6,0 g,
- динатриумфосфат (Na_2HPO_4) 2,0 g,
- агар 15,0 g,
- дестилирана вода 1000 ml.

Со постепено загревање состојките се загреваат во дестилирана вода, pH се проверува и се дотерува до 7,2. Подлогата се разлива во боци и се стерилизира во автоклав 15 минути на 121°C . По стерилизацијата боците се разладуваат до 50°C и асептички се додава 10% дефибринирана овча или коњска крв. Внимателно се промешува и подлогата се разлива во стерилни Петриеви плочи.

29. Бујон за бета стрептококи според Liebermeister i Braveny

Состав:

- пептон 1,0 g,
- екстракт на месо 0,6 g,
- екстракт на квасец 0,5 g,
- L (+) — Lysin 0,02 g,
- натриумхлорид (NaCl) 6,0 g,
- динатриумфосфат (Na_2HPO_4) 2,0 g,
- дестилирана вода 1000 ml.

Состојките се ставаат во дестилирана вода и со загревање до вриење, со мешање, добро се истопуваат. Кога бујонот ќе се излади до 37°C , pH се дотерува на 7,3 се разлива по 10 ml во епрувети и се стерилизира 15 минути на 121°C .

30. Tributyrin agar

Состав:

- агар 20,0 g,
- пептон 5,0 g,
- екстракт на квасец 10,0 g,
- вода за пиење 1000 ml,
- трибутирин 10,0 ml.

Сите наведени состојки, освен трибутиринов, се раствораат со загревање на температура од 100°C , потоа подлогата се разладува на 60°C , се додава трибутирин и се меша во миксер една минута, се разлива во боци и се стерилизира во автоклав 15 минути на 115°C . pH на подлогата треба да е 7,5.

31. Пептонска вода со лактоза и со Andrade индикатор (LAP)

Состав:

	Еднократна концентрација	Двојна концентрација
— трипсицен пептон	10,0 g,	20,0 g,
— лактоза	5,0 g,	10,0 g,
— Andradeov индикатор	10,0 ml,	20,0 ml,
— дестилирана вода	1000,0 ml,	1000,0 ml.

Andradeov индикатор:

- кисел фуксин 0,5 g,
- дестилирана вода 100,0 ml.

Се титрира на pH NaOH капка по капка од бирета со постојано мешање, така што од црвена да се добие жолта боја и за тоа е потребно до 18 ml NaOH. Растворот стои 24 часа на собна температура,

се профилтрира и се додава на подлогата во количество што одговара за еднократна, односно двојна концентрација.

Состојките се раствораат во дестилирана вода со загревање, се профилтрира, pH се дотерува на 6,9 до 7,0, се разлива по 10 ml во епрувети $220 \times 22 \text{ mm}$ со Durham цевче големо $6 \times 30 \text{ mm}$ се стерилизира 20 минути во автоклав на 120°C .

32. Докажување на сулфурводород (H_2S) на филтер-хартија

Лентите на филтер-хартија за докажување на H_2S намокрени со раствор на оловен ацетат (100 ml вода се проварува и се додава 5 g оловен ацетат, се промешува и уште еднаш се проварува) се исечуваат така што широчината да им изнесува 1 cm, а должината 10 cm, се исушуваат во термостат и се вгладуваат кон чепот на епруветите со пептонска вода така што хартијата да не е оддалечена од површината на подлогата повеќе од 2 cm. Ако се засеаат бактерии што произведуваат H_2S , доаѓа до редукција на оловниот ацетат во оловен сулфид и филтер-хартијата станува со посилна или послаба сивоцрна боја.

33. Nanny-Nortonov бујон

Состав:

- протеаза пептон 10,0 g,
- натриумхлорид (NaCl) 5,0 g,
- дикалиумфосфат (K_2HPO_4) 5,0 g,
- монокалиумфосфат ($\text{K}_2\text{H}_2\text{PO}_4$) 2,0 g,
- гликоза 5,0 g,
- екстракт на квасец 3,0 g,
- натриумазид (NaN_3) 0,25 g,
- 1,6% алкохолан раствор на бромкрезолпурпур 2 ml,
- дестилирана вода до 1000 ml.

Состојките со постепено загревање се истопуваат. pH се дотерува на 6,8. Се разлива во епрувети по 10 ml подолга и се стерилизира 15 минути на 120°C .

34. Агар со телурит

Состав:

- пептон 10,0 g,
- екстракт на месо 10,0 g,
- натриумхлорид (NaCl) 5,0 g,
- екстракт на квасец 3,0 g,
- гликоза 5,0 g,
- агар 20,0 g,
- дестилирана вода 1000 ml.

Состојките со загревање се истопуваат. Се дотерува pH на 7,1 и се разлива по 20 ml во епрувети $20 \times 200 \text{ mm}$. Се стерилизира 15 минути на 120°C .

Пред употребата, на истопената и на околу 45°C изладената подлога ѝ се додава 1 ml на една епрувета 0,8% воден раствор на калиумтелурит (K_2TeO_6). По добивањето на раствор на калиумтелуритот, во Петриевите плочи се засејува површно со размачкување 0,1 ml извадок и се инкубира 24 до 48 часа на 37°C . Колониите на *Streptococcus faecalis* се ситни, тркалезни и црни.

35. Крвен агар

Состав:

- хранлив агар 100 ml,
- дефибринирана овча, коњска или телешка крв 5 до 10 ml,

Хранливиот агар се истопува со држење на боцата во вода што врие, се изладува на 45°C му се додава крв, добро се промешува и веднаш се разлива во Постриевите плочи со пламеник, со кој брзо се преминува преку тукушто разлиената површина, со што се обезбедува стерилност и се истиснуваат меурчињата на воздух.

403.

Врз основа на член 36 став 1 точка 4 од Законот за здравствената исправност на животните намирници и предметите за општа употреба („Службен лист на СФРЈ“, бр. 55/78), Сојузниот комитет за труд, здравство и социјална заштита донесува

РЕШЕНИЕ

ЗА ЗДРАВСТВЕНИТЕ И ЗА ДРУГИ ОРГАНИЗАЦИИ НА ЗДРУЖЕН ТРУД ШТО ГИ ИСПОЛНУВААТ УСЛОВИТЕ ЗА ВРШЕЊЕ СУПЕРНАЛИЗИ НА ЖИВОТНИТЕ НАМИРНИЦИ И НА ПРЕДМЕТИТЕ ЗА ОПШТА УПОТРЕБА

1. За вршење суперанализи на животните намирници и на нивните сировини, заради утврдување на нивната здравствена исправност ги исполнуваат условите следните здравствени и други организации на здружен труд:

- 1) Републичкиот завод за здравствена заштита, со седиште во Белград;
- 2) Републичкиот завод за заштита на здравјето, со седиште во Загреб;
- 3) Републичкиот завод за здравствена заштита, со седиште во Љубљана;
- 4) Републичкиот завод за здравствена заштита, со седиште во Скопје;
- 5) Заводот за јавно здравство на СР Босна и Херцеговина, со седиште во Сараево;
- 6) Институтот за здравствена заштита на Медицинскиот факултет, со седиште во Нови Сад;
- 7) Заводот за превентивна медицина на Воено-медицинската академија, со седиште во Белград;
- 8) Земјоделскиот факултет, со седиште во Земун;
- 9) Земјоделскиот факултет, со седиште во Нови Сад;
- 10) Технолошкиот факултет, со седиште во Нови Сад;
- 11) Прехранбено-технолошкиот институт, со седиште во Загреб;
- 12) Медицинскиот завод, со седиште во Титоград;
- 13) Покраинскиот завод за здравствена заштита, со седиште во Приштина.

Одредбите на став 1 под 12 од оваа точка не се однесуваат на суперанализи заради утврдување на остатоци пестициди, а одредбите на став 1 под 13 од оваа точка — на суперанализи заради утврдување на остатоци пестициди и од други отровни материји во животните намирници и во нивните сировини.

2. За вршење суперанализи на животните намирници од животинско потекло и на нивните сировини, заради утврдување на нивната здравствена исправност, ги исполнуваат условите следните здравствени и други организации на здружен труд:

1) Југословенскиот институт за технологија на месо, со седиште во Белград;

2) Институтот за млекоарство на Југославија, со седиште во Белград;

3) Институтот за хигиена на животните намирници, одделение за ветерина на Биотехничкиот факултет, со седиште во Љубљана;

4) Заводот за хигиена на животните намирници од анимално потекло на Ветеринарскиот факултет, со седиште во Сараево;

5) Заводот за хигиена и технологија на анималните намирници на Ветеринарскиот факултет, со седиште во Загреб.

3. За вршење суперанализи на животните намирници од растително потекло и на нивните сировини, заради утврдување на нивната здравствена исправност, ги исполнуваат условите следните здравствени и други организации на здружен труд:

1) Кметиски институт на Социјалистичка Република Словенија, со седиште во Љубљана;

2) Заводот за земјоделска контрола, со седиште во Белград.

4. За вршење суперанализи на животните намирници во поглед на утврдувањето на остатоци од пестициди и на други отровни материји ги исполнува условите Институтот за примена на нуклеарната енергија во земјоделството, ветеринарството и шумарството — Заводот за пестициди, со седиште во Земун.

5. За вршење суперанализи на животните намирници во поглед на утврдувањето на отровни материји, како и на радиоактивни материји во животните намирници ги исполнува условите Институтот за нуклеарни науки „Борис Кидрич“, со седиште во Винча.

6. За вршење суперанализи заради утврдување на здравствената исправност на предметите за општа употреба ги исполнуваат условите следните организации на здружен труд:

- 1) Републичкиот завод за здравствена заштита, со седиште во Белград;
- 2) Републичкиот завод за заштита на здравјето, со седиште во Загреб;
- 3) Републичкиот завод за здравствена заштита, со седиште во Љубљана;
- 4) Заводот за јавно здравство на Социјалистичка Република Босна и Херцеговина, со седиште во Сараево;
- 5) Републичкиот завод за здравствена заштита, со седиште во Скопје;
- 6) Прехранбено-технолошкиот институт, со седиште во Загреб.

За вршење суперанализи заради утврдување на здравствената исправност на одделни видови предмети за општа употреба ги исполнуваат условите, покрај организациите на здружен труд од став 1 на оваа точка,

1) Институтот за хемиски и металуршки испитувања, со седиште во Белград — за вршење суперанализи на сите предмети за општа употреба што подлежат на здравствен надзор, освен тутунските преработки;

2) Институтот за броматологија на Фармацевтскиот факултет, со седиште во Белград — за врше-

ње суперанализи на садови, прибор и амбалажа за животните намирници, како и на детски играчки;

3) Заводот за технологија на животните намирници на Технолошкиот факултет, со седиште во Белград — за вршење суперанализи на садови, прибор и амбалажа за животните намирници, како и на средствата за перење и чистење;

4) Институтот за заштита на растенијата, со седиште во Белград — за вршење суперанализи на средствата за дезинфекција, дезинсекција и дератизација во домаќинството;

5) Отсекот за фармација на Факултетот за природни науки, со седиште во Љубљана — за вршење суперанализи на средствата за одржување на личната хигиена, нега и разубавување на лицето и телото;

6) институтите за тутун со седишта во: Белград, Мостар, Прилеп, Загреб — за вршење суперанализи на тутунските преработки.

7. Ова решение влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен лист на СФРЈ“.

Бр. 877
10 април 1980 година
Белград

Претседател
на Сојузниот комитет за труд,
здравство и социјална заштита,
Светозар Пеповски, с. р.

404.

Врз основа на точка 3 став 1 од Одлуката за составот на сојузните комитети („Службен лист на СФРЈ“, бр. 26/78 и 1/80), претседателот на Сојузниот комитет за сообраќај и врски донесува

РЕШЕНИЕ ЗА ИЗМЕНА НА РЕШЕНИЕТО ЗА УТВРДУВАЊЕ НА СОСТАВОТ НА СОЈУЗНИОТ КОМИТЕТ ЗА СООБРАЌАЈ И ВРСКИ

1. Во Решението за утврдување на составот на Сојузниот комитет за сообраќај и врски („Службен лист на СФРЈ“, бр. 45/78, 68/78, 31/79, 52/79 и 14/80) во точка 1 во одделот под б) одредбата под 3 се менува и гласи:

„3) Извршниот совет на Собранието на Социјалистичка Република Словенија:

Иван Винклер, претседател на Републичкиот комитет за сообраќај и врски и член на Извршниот совет;“.

2. Ова решение влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен лист на СФРЈ“.

Бр. 1756/1
21 април 1980 година
Белград

Претседател
на Сојузниот комитет за
сообраќај и врски,
Анте Зелиќ, с. р.

405.

Врз основа на член 137, во врска со чл. 58 и 138 од Законот за основите на системите за врски („Службен лист на СФРЈ“, бр. 24/74 и 29/77), директорот на Сојузната управа за радио-врски пропишува

П РА В И Л Н И К ЗА РАДИОСТАНИЦИТЕ ЗА ДАЛЕЧИНСКО УПРАВУВАЊЕ СО МОДЕЛИ И ЗА ТЕХНИЧКИТЕ УСЛОВИ ЗА НИВНО КОРИСТЕЊЕ

Член 1

Со овој правилник се пропишува под кои технички услови можат да се користат радиостаници за далечинско управување со моделите (во натамошниот текст: радио-станици).

Под радиостаница, во смисла на овој правилник, се подразбира преносна радиостаница која ја сочинува предавател преку кој далечински се управува со моделот, односно приемник што е вграден во моделот кој е управуван далечински.

Член 2

Техничките услови утврдени со овој правилник треба да обезбедат работа на радиостаниците без пречки за други радиостаници.

Член 3

Техничките карактеристики на радиостаниците утврдени со овој правилник за отстапување на фреквенција за излезната сила на предавателот, за силата на споредните зрачења и за осетливоста на радиоприемникот се проверуваат со мерни методи определени со југословенските стандарди.

Член 4

Радиостаниците можат да користат фреквенциски опсези, и тоа:

- 1) фреквенциски опсег од 26.960 до 27.280 kHz;
- 2) фреквенциски опсег од 34 до 35 MHz;
- 3) фреквенциски опсег од 40.660 до 40.700 MHz;

Член 5

Растојанието помеѓу централните фреквенциски соседни радиоканали е 10 kHz.

Член 6

Радиостаниците во фреквенциски опсег од 26.960 до 27.200 kHz ги користат следните работни фреквенции, и тоа:

- 1) 26.965 kHz
- 2) 26.975 kHz
- 3) 26.985 kHz
- 4) 26.995 kHz
- 5) 27.005 kHz
- 6) 27.015 kHz
- 7) 27.025 kHz
- 8) 27.035 kHz
- 9) 27.045 kHz
- 10) 27.055 kHz
- 11) 27.075 kHz
- 12) 27.085 kHz
- 13) 27.095 kHz
- 14) 27.105 kHz
- 15) 27.115 kHz
- 16) 27.125 kHz

- 17) 27.135 kHz
- 18) 27.145 kHz
- 19) 27.155 kHz
- 20) 27.165 kHz
- 21) 27.175 kHz
- 22) 27.185 kHz
- 23) 27.195 kHz

Работните фреквенции под точ. 11 до 23 став 1 на овој член можат да се користат само на полигон надвор од населено место.

Член 7

Радиостаниците во фреквенциски опсег од 34 до 35 MHz ги користат следните работни фреквенции, и тоа:

- 1) 34,4 MHz;
- 2) 34,7 MHz.

Член 8

Радиостаниците во фреквенциски опсег од 40,660 до 40,700 MHz ги користат следните работни фреквенции, и тоа:

- 1) 40,665 MHz
- 2) 40,675 MHz
- 3) 40,685 MHz;
- 4) 40,695 MHz.

Работните фреквенции од став 1 на овој член можат да се користат само на полигон надвор од населени места.

Член 9

Радиостаниците можат да користат вид на емисија A9, односно F9, со тоа што широчината на потребниот опсег да биде 10 kHz.

Член 10

Максимално дозволеното отстапување на работната фреквенција од доделената мора да биде во граници од $\pm 1,5$ kHz.

Член 11

Радиостаниците можат да имаат максимална излезна сила од 2 W, односно ефективно излучена сила од 250 mW.

Член 12

Силата на споредните зрачења на која и да е фреквенција мора да е помала од 25 μ W.

Член 13

Осетливоста на приемникот на радиостаницата мора да е подобра од 10 μ V.

Член 14

Радиостаниците можат да се користат ако, покрај техничките услови пропишани со овој правилник, ги исполнуваат и техничките услови за користење што ги утврдиле општествените организации од член 58 став 3 на Законот за основите на системите на врските.

Член 15

Со парична казна од 1.000 до 10.000 динари ќе се казни за прекршок општествена организација која има секција за далечинско управување со модели, ако на своите членови им дозволи користење на радиостаницата спротивно на утврдените технички услови за користење (член 14).

Со парична казна од 500 до 2.000 динари ќе се казни за прекршок и одговорното лице во општествената организација. (член 14).

Член 16

Со парична казна од 500 до 5.000 динари ќе се казни за прекршок поединец, ако ја користи радиостаницата спротивно на техничките услови за користење што ги утврдила општествената организација (член 14).

Член 17

Работните фреквенции од член 7 на овој правилник можат да се користат за радиостаници до крајот на 1982 година.

Член 18

Радиостаниците за кои дозвола за работа е издадена пред денот на влегувањето во сила на овој правилник можат да се користат до амортизацијата, ако не им создаваат радиопречки на други радиостаници.

Ако се утврди дека радиостаниците од став 1 на овој член создаваат радиопречки, нивните технички карактеристики во рок од 6 месеци од денот на утврдувањето на радиопречките, мораат да се усогласат со одредбите на овој правилник. Ако техничките карактеристики на тие радиостаници не се усогласат во наведениот рок со одредбите на овој правилник, радиостаниците престануваат со работа.

Член 19

Овој правилник влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен лист на СФРЈ“.

Бр. 06-2064/2

18 март 1980 година

Белград

Директор

на Сојузната управа за радиоврски,
м-р Љубомир Дуловиќ, дипл. инж., с. р.

406.

Врз основа на член 30 ст. 1 и 5 и член 53 од Законот за стандардизацијата („Службен лист на СФРЈ“, бр. 38/77), во согласност со сојузниот секретар за внатрешни работи и претседателот на Сојузниот комитет за енергетика и индустрија, директорот на Сојузниот завод за стандардизација пропишува

П РА В И Л Н И К

ЗА ТЕХНИЧКИТЕ НОРМАТИВИ ЗА ПОДВИЖНИ ЗАТВОРЕНИ САДОВИ ЗА КОМПРИМИРАНИ, ТЕЧНИ И ПОД ПРИТИСОК РАСТВОРЕНИ ГАСОВИ

1. ОПШТИ ОДРЕДБИ

Член 1

Со овој правилник се пропишуваат техничките нормативи за изработка и употреба на подвижни затворени садови наменети за полнење со компримирани, течни и под притисок растворени гасови (во натамошниот текст: садови), што се наменети за повторни полнења.

Член 2

Компримирани гасови, во смисла на овој правилник, се гасови чијшто притисок на температура од 15°C е поголем од 1 bar.

Течни и под притисок растворени гасови, во смисла на овој правилник, се гасови чијшто притисок на температура од 40°C е поголем од 1 25 bar.

Член 3

Садови, во смисла на овој правилник, се такви садови што ги менуваат местото во времето од нивното полнење до празнењето, и тоа:

1) шишиња, со надворешен пречник помал од 420 mm и со вкупна должина до 2000 mm;

2) буриња, со вградени прстени за тркалање, со произволни димензии, со зафатнина од 100 до 1000 l;

3) садови со произволни димензии, што се вградени на возила или наменети за транспорт на возила (контејнери).

Одредбите од овој правилник се однесуваат на:

1) садови што се полнат под притисок со амонијак растворен во вода, ако растворот не содржи повеќе од 35% амонијак;

2) помали садови изработени од еден дел чија-што зафатнина не преминува 220 cm³;

3) метални садови полнети со течности што содржат јаглена киселина.

II. МАТЕРИЈАЛ

Член 4

Механичките особини и хемискиот состав на материјалот се докажуваат со уверение за квалитетот на материјалот што го издава организацијата на здружен труд што извршила испитување на материјалот, или со потврда за квалитетот на материјалот која, врз основа на извештајот за испитување на материјалот, ја дава производителот.

Член 5

Челикот за изработката на безрабни садови мора во надолжниот правец на садот да има затезна цврстина од 350 до 1200 N/mm², а издолжување од 14 до 26%.

Прописаните вредности на издолжувањето се однесуваат на кратка пропорционална епрувета со мерна должина $l = 5 d$ за тркалезен пресек, или $l = 5.65 \sqrt{A_0}$ за произволен пресек, каде што A_0 е површина на пресекот на епруветата.

За меѓуверности на затезната цврстина, издолжувањето се смета по образецот:

$$\text{издолжување} = \frac{9000}{\text{затезна цврстина}} \text{ но најмалку } 14\%$$

За издолжувања во попречниот правец е дозволено отстапување за 2% надолу од пропишаниот процент на издолжување во надолжниот правец.

Најголемата дозволена брзина на оптоварувањето при испитувањето со затегнување смее да изнесува 10 N/mm² во секунда.

Член 6

За изработката на заковани и заварени садови е дозволена употреба на челични лимови со затезна цврстина од 350 до 600 N/mm².

Издолжувањето во попречниот правец мора да ги има, зависно од затезната цврстина, следните најниски вредности, и тоа:

Затезна цврстина $\sigma_{\text{т}}$ у N/mm ²	Издолжување
600 — — — — —	16%
560 до 530 — — — — —	18%
530 до 460 — — — — —	20%
450 — — — — —	21%
440 — — — — —	22%
430 — — — — —	23%
420 — — — — —	24%
410 до 370 — — — — —	25%
360 — — — — —	26%
350 — — — — —	27%

Испитување на материјалот се врши на епрувети со должина:

1 = 200 mm за пресек на епрувети $A_0 > 300 \text{ mm}^2$;

1 = 10 d за тркалезен, или 1 = 11,3 $\sqrt{A_0}$ за произволен пресек на епрувета и $A_0 < 300 \text{ mm}^2$.

Член 7

Употреба на бакар е дозволена само за изработка на садови наменети за полнење со гасови во течна состојба кои со бакарот не создаваат хемиски соединенија, како што се: хлорметил, хлоретил, брометил, метилетар и сулфурдиоксид, како и компримирани гасови за кои е дозволен притисок на полнење под 20 bar.

Употребата на бакар и на негови легури не е дозволена за садови наменети за полнење со ацетилен или со смеса на ацетилен.

Член 8

Употреба на алуминиумски легури е дозволена за изработка на садови за компримирани гасови, освен борфлуорид и флуор, течен нафтен гас водородсулфид, сулфурдиоксид, диметилетар, етилен-оксид и други гасови што корозивно дејствуваат врз алуминиумските легури.

III. ПРЕСМЕТКА И ИЗРАБОТКА НА САДОВИ

Член 9

Садовите се изработуваат од еден дел со заварување, заковање или со тврдо лемење.

Член 10

Садовите со зафатнина поголема од 1000 l и со внатрешен пречник над 800 mm, што се наменети за превоз, мораат да имаат влезен отвор со големина од најмалку 300 mm × 400 mm, односно 400 mm за кружниот отвор.

Член 11

Термичка обработка на нови садови се врши на начин кој зависи од видот на материјалот и технологијата на изработката.

По термичката обработка механичките особини не смеат да бидат пониски од механичките особини за материјалот, пропишани со овој правилник.

По извршената термичка обработка, садите можат да се обработуваат само на начин при кој не доаѓа до термички напрегувања.

По термичката обработка, производителот е должен да ги жигоса садите со следните ознаки:

1) со ознака „G“ — садовите што се жарени преку точката Ac3 и изладени во мирен воздух (нормализирани садови);

2) со ознака „V“ — садовите чијшто материјал по жарењето преку точката Ac3 е облагороден со забрзано ладење и со дополнително напуштање (облагородени садови);

3) со ознака „S“ — садовите жарени на 600 до 650°C заради отстранување на внатрешни напрегнувања и заварените садови чијшто одделни делови биле претходно нормализирани.

Член 12

Сите шишиња што се полнат со растворен ацетилен (во натамошниот текст: ацетилен) мораат да бидат со безабна изработка или заварени, рамномерно исполнети со порозна маса и дозирани со соодветен растворувач.

Употребуваните шишиња за ацетилен, по вадењето на старите порозни маси, можат да се употребаат дури откако ќе се наполнат со нова порозна маса.

Порозната маса со која се полнат шишињата за ацетилен може да биде насипна или монолитна и мора да ги исполнува следните услови:

а) да не создава хемиско соединение со внатрешните површини на садот;

б) да не создава хемиско соединение со растворот и со ацетиленот;

в) при допир со метална површина да не може да предизвика искра;

г) натопаена со растворувач при потрес и подолга употреба да не се слегнува, да не се збива и да не создава шуплини;

д) со сигурност да се спречува ширењето на експлозивно распаѓање на ацетиленот, дури и на висока температура, при посилен потрес на шишето или предизвикано од други причини.

Насипната маса мора да биде составена така што секогаш без тешкотии да може да се провери присуството на сите состојки, дали постојат знаци на одделување на состојките и дали хемиските и физичките својства на масата останале непроменети.

Полнење на шишиња за ацетилен со порозна маса е дозволено под услов порозната маса да одговара на одредбите од став 3 на овој член, што се докажува со потврда за квалитетот која, врз основа на извештајот за испитувањето, ја издава производителот на порозната маса.

Член 13

При изработка на садови, дебелината на сидовите на новите садови се пресметува според подолу наведените образци, и тоа:

1) за сидови на цилиндрични садови без раб, за заварени садови, како и за садови со заварено или заковано дно, според образецот:

$$s = \frac{D_u \cdot p}{20 \cdot 2/3 \cdot \sigma_u \cdot v}$$

2) за сидови на цилиндрични заковани садови, како и за бакарни садови од сите видови — според образецот:

$$s = \frac{D_u \cdot 2/3 \cdot p \cdot x}{20 \cdot \sigma_u \cdot v}$$

3) за напред издадени дна за внатрешен и надворешен притисок — според образецот:

$$s = \frac{D_u \cdot 2/3 \cdot p \cdot x \cdot y}{20 \cdot \sigma_u} + c$$

каде, што:

s — е дебелина на сидот на најтенкото место во mm;

D_u — е внатрешниот пречник на садот, во mm;

D — е надворешниот пречник на садот, во mm;

p — е пробниот притисок, во bar;

σ_u — е најмала со мерење утврдена вредност на границата на развлекување на потполно завршен сад, во N/mm²;

σ_m — е најмала со мерење утврдена вредност на затезната цврстина на потполно завршен сад, во N/mm²;

v — е коефициент на слабеењето на лимот со заварување или со заковање во однос на полн лим

x — е однос на вредноста на затезната цврстина спрема дозволеното битоварување;

y — е коефициент кој зависи од формата на дното на садот;

c — е додаток на дебелината на лимот, во mm, при што:

1) најголемата усвоена пресметковна вредност на границата на развлекување на материјалот не смее да премине:

— 0,75 σ_m — кај садови кои со жарење се нормализирани или се ослободени од внатрешните напони;

— 0,90 σ_m — кај садови подобрени со термичка обработка;

2) големината на коефициентот на слабеење на лимот (v) со заварување или со заковање во однос на полн лим е:

а) за полиња и садови без раб или само со еден кружен раб: 1;

б) за полиња и садови со заварени споеви: 0,5 до 0,9, зависно од видот и обемот на испитувањето на заварените споеви, термичката обработка на садовите и едностраното или обостраното заварување;

3) за заковани состави, вредностите на коефициентот мораат во секој одделен случај да се пресметтаат врз основа на поделбата и пречникот на дупките на заковките;

4) големината на коефициентот x е:

а) за преклопени заковани состави и за заковани состави со подложка на едната страна — 4,75;

б) за надолжни еднострано заварени споеви — 4,5;

в) за едноредни заковани состави со подложки од обете страни, за дна со централен прооден отвор кај заварени садови и кај тврдо лемени бакарни садови — 4,25;

г) за побекердни заковани состави со подложки за обете страни, кај безабни садови или полиња и кај попречни еднострано заварени споеви — 4,90;

д) за полни дна без изрез или со зајакнат изрез со пречник до 100 mm — 3,5;

5) големината на додатокот c во mm, е:

а) за шишиња до 300 mm со пречник и пробан притисок до 30 bar и за заварени шишиња до 300 mm со пречник за ацетилен — 0,5;

б) за полни дна кога надворешниот пречник на садот не е поголем од 420 mm — 1;

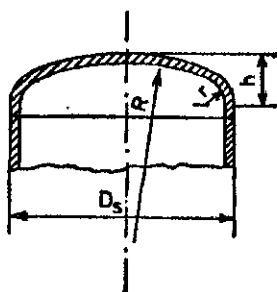
в) за полни дна кога надворешниот пречник на садот е поголем од 420 mm — 2;

г) за дна на кои се наоѓа отвор за влез — 3;

б) големината на коефициентот „Y“ се зема од следната табела:

h/D_s	r/D_s	Y
0,2	0,1	2
0,22	0,11	1,6
0,24	0,115	1,4
0,25	0,125	1,3
0,26	0,135	1,2
0,28	0,16	1,1
0,3	0,18	1,0
0,35	0,25	0,8
0,4	0,32	0,7
0,45	0,405	0,6
0,5	0,5	0,55

Ознаките од табелата се претставени графички со долунаведената скица:

каде што

D_s — е надворешниот пречник на дното во mm;

h — е височината на издаденоста на дното, сметајќи ја и дебелината на сидот во mm (најмалку 0,2 D_s);

r — е внатрешниот полупречник на кривината на работ во mm (најмалку 0,1 D_s);

R — е полупречникот на издаденоста на дното, кој не смее да биде поголем од D_s .

Дебелината на сидовите од садовите мора да биде што порамномерна и не смее да биде помала од 3 mm. За садови изработени од еден дел, со внатрешен пречник не поголем од 270 mm, од материјал со затезна цврстина не помала од 450 N/mm², е дозволена најмала дебелина на сидот од 2,0 mm.

За заварени садови чијшто испитниот притисок не е поголем од 36 bar, наменети за гасови кои не се јако агресивни, дебелината на сидот може да биде помала од 3 mm но не помала од $0,136 \cdot \sqrt{D_s}$, односно не помала од 1,5 mm.

Дебелината на сидовите од садовите мора да биде така одбрана што при испитниот притисок напрегањето на најслабото место да не пречекори 2/3 од границата на развезување за јагленородни челици, односно 3/4 за легирани челици.

На пресметката на другите елементи на садовите, освен на дебелината на сидовите, ќе се применуваат прописите за задолжителната примена на југословенските стандарди за стабилни садови под притисок.

IV. ОПРЕМА НА САДОВИТЕ И ОЗНАЧУВАЊЕ

Члан 14

На вратот на садовите од типот шишиња мора да биде цврсто насадена челична алка со надворешен навој, која служи за зајакнување на грлото и навивање на заштитна капа. Таа алка може да се изостави ако тоа го бара конструкцијата на садот. Садовите мораат да имаат така конструирано дно или слични направи што да се стабилни кога ќе се постават да стојат. Од тоа се иземаат:

1) садови кои се транспортираат во згодно пакување;

2) рачни преносни противпожарни апарати со маса на полнење до 3 kg и апарати за дишење;

3) други садови, ако надворешните приклучоци, за празнење, полнење и наместување на арматурата се обезбедени во доволна мера, а самите садови се осигурени од поместување за време на транспортот.

Член 15

Секој сад од типот на шише мора да има најмалку еден вентил за затворање кој мора да одговара на намената на шишето. За батерија на садови врзани помеѓу себе е доволен еден вентил за затворање. Приклучоците на вентилите за затворање, апаратите и направите за полнење на гасови, како и направите за празнење при потрошувачката, мораат да бидат така изработени што да не е можна нивна замена при полнење или празнење.

Член 16

Приклучните навои за садови од типот на шишиња со запални гасови мораат да бидат леви, а за садови со други гасови — десни.

Приклучокот за вентили за растворен ацетилен мора да биде изработен со стремен. По исклучок, приклучок со навој е дозволен за садови чијашто зафатнина не е поголема од 10 l.

Член 17

Вентилот на секој сад од типот на шише мора да биде заштитен од удар. Тоа обично се постигнува со заштитна капа која мора да има еден или повеќе сигурносни отвори или на друг погоден начин. Заштитна капа за вентили на рачните противпожарни апарати, на апарати за дишење и на слични апарати не е задолжителна.

Член 18

За арматура на садовите мора да се употребува материјал кој не кородира и хемиски не реагира со материите во садот.

Основните и додатните материјали што се користат за изработка на арматури за садови за ацетилен не смеат да содржат бакар и бакарни легури со преку 65% бакар. Контакт на ацетиленот со сребро, жива, цинк, магнезиум, алуминиум и со нивните легури не е дозволен.

За арматура на садови за течен и под притисок растворен амонијак не смеат да се употребуваат бакар и бакарни легури.

Член 19

На арматура на кислородни садови и садови за други оксидирачки гасови, за затворање не смее да се употребува горивен материјал кој содржи масти, масла, растителни или слични материји.

Член 20

Секој сад мора на својата површина или на прицврстена таблица да ги има точно втиснати следните ознаки:

1) фирмата, односно називот или регистрираниот знак на производителот;

2) фабричкиот број на садот;

3) годината на изработката;

4) називот на гасот со кој се полни садот со тоа што називот на гасот не смее да биде означен само, со хемиска формула;

5) масата на празниот сад во kg, вклучувајќи ја и масата на подножјето на обрачот на грлото и вентилот, но без заштитна капа, а за садови за рас-

творен ацетилен — масата без капа, или со порозна маса, со ацетон и вентил;

6) зафатнината на садот, во l;

7) пробниот притисок, во bar;

8) жигот на топлотната обработка, втиснат зад фабричкиот број на садот;

9) жигот на надлежниот орган со датумот на последната контрола.

Покрај ознаките наведени во став 1 на овој член, на садот мораат да се означат и тоа:

1) за компримирани садови — најголемиот дозволен притисок на полнење во bar;

2) за течни гасови и за амонијак растворен под притисок — најголема дозволена маса полнета во kg;

3) за садови за растворен ацетилен — ознака на порозната маса и на растворувачот, жиг на производителот на порозната маса, масата на готовото шише со вентил, со порозна маса и растворувач, а без капа најголемиот дозволен притисок на полнење и жигот на надлежниот орган со датумот на прегледот по полнењето на шишето со порозна маса.

Член 21

Измена на ознаките и на натписите може да се изврши на празни садови само со одобрение од надлежниот орган, кога се менува намената на садот. Во тој случај мора да се провери дали садот одговара на новата намена. При менување на ознаките мора да се внимава да не се отстрани жигот на топлотната обработка, фабричкиот број, годината на изработката и ознаката на производителот на садот.

При отстранување на странски ознаки мора да се внимава да не ослаби сидот на садот.

Член 22

Садовите од странско потекло мораат да се означат спрема овој правилник, при што странските ознаки така се поништуваат што да останат видливи.

Член 23

Височината на буквите на ознаките што се ставаат на садовите не смее да премине, и тоа:

1) за бројот на садот и фирмата, односно називот на производителот — 16 mm;

2) за видот на гасот — 10 mm;

3) за другите ознаки — 8 mm.

Длабочината на засекот на ознаките не смее да бине поголема од 0,6 mm, со тоа што засекот не смее да биде остар.

Член 24

При боење на садовите заради заштита на нивните надворешни површини од корозија, за одделни гасови се пропишуваат следните бои, кои наедно служат и за распознавање на видот на гасот со кој е наполнет садот, и тоа:

1) — за ацетилен — — — бела, RAL 9010;

2) — за хлор — — — зелена, RAL 6010;

3) — за пропан-бутан — — — портокалова, RAL 2003;

4) — за сите други запални гасови — — — жолта, RAL 1018;

5) — за кислород — — — сина, RAL 5015;

6) за сите други непални гасови — — — темносива, RAL 7031.

Одредбата на став 1 од овој член не се применува за означување на содржината на шишиња за гасови за медицинска употреба.

Садовите за противпожарни апарати мораат да бидат обоени со црвена боја, RAL 3000 и RAL 3002.

Забрането е боење на садовите за други цели освен за намените од став 1 на овој член.

Боењето на садовите мора да се изведува така што ознаките втиснати на садовите да останат видливи и да не бидат исполнети со боја.

На садовите за пропан-бутан, со маса на полнење од 10 до 35 kg, тарата на садот мора посебно да се означи со бројки со црна боја на сферната површина.

Садовите вградени во специјални апарати со точно определена намена можат да бидат обоени како што тоа одговара на намената, односно на средината во која се користат.

Садот не смее да се пушти во промет ако на него со боја не е означен видот на гасот.

V. ПРЕГЛЕД И ИСПИТУВАЊЕ НА САДОВИТЕ КАЈ ПРОИЗВОДИТЕЛОТ

Член 25

Садовите од член 3 став 1 на овој правилник мораат да се подложуваат на редовни и вонредни прегледи и на испитувања со притисок.

Внатрешни и надворешни прегледи на садовите при испитувањето со притисок се вршат под надзор од надлежниот орган на инспекцијата.

Преглед и испитување се вршат на потполно завршени садови, без површинска заштита.

Член 26

Под редовен преглед, во смисла на овој правилник, се подразбира првиот преглед на новиот сад пред употребата, како и прегледите што се вршат во следните рокови:

1) секоја втора година — за садови наменети за полнење со агресивни гасови, како што се: хлор, хлороводород, сулфурдиоксид, фозген, азоттетраоксид, водородсулфид, борхлорид, светлечки гас, земен гас, сулфуреста киселина и др.;

2) секоја трета година, за садови изработени од легирани Cr-Mo челици и од лесни метали;

3) секоја петта година — за садови наменети за полнење на запални јагленоводороди чијшто притисок на гасот на температура од 70°C не е поголем од 30 bar, како и за садови полнети со запален, или со отровен гас кои не ја нагизуваат внатрешната површина на садот и ако зафатнината не им е поголема од 250 l, и за сите садови полнети со гасови што не се наведени во точ. 1 и 2 на овој член.

Член 27

Под вонредни прегледи, во смисла на овој правилник се подразбираат прегледи на садови што се вршат по укажана потреба надвор од определениот рок. Барање за вршење на вонреден преглед поднесува корисникот на садот или организацијата — испорачувачот на гасот.

Член 28

Секој нов сад мора да се прегледа кај производителот пред првата употреба. Со прегледот се проверуваат:

1) конструкцијата на садот, материјалот и квалитетот на изработката;

2) состојбата на надворешната и на внатрешната површина на садот;

3) сопствената маса на садот;

4) зафатнината на садот;

5) степенот на деформациите при испитување со притисок

По извршениот прв преглед, садот се жигосува и се издава соодветна потврда.

Член 29

При редовниот преглед на садот се контролираат внатрешните и надворешните површини со оглед на дозволените отстапувања од конструкцијата, како и споевите изведени со заварување или со заковање.

Пред внатрешниот преглед сите садови, со исклучок на садови што се полнат со ацетилен, мораат да се исчистат однадвор и однадворе.

Ако при контролата на сопствената маса на шишето се утврди дека масата отстапува за повеќе од -5% , садот се отфрла, а ако отстапува за повеќе од $+5\%$, садот мора повторно да се исчисти.

Состојбата на насипната порозна маса во ацетиленските шишиња се контролира со нејзиното стајување во однос на пропишаното ниво.

Во случај на основано сомнение во исправноста на монолитната порозна маса во ацетиленското шише, испитување се врши со расечување на шишето.

Член 30

При испитување со притисок се испитуваат статиката и непропустливоста на садот и состојбата на неговата форма.

Испитување со притисок се врши за секој сад посебно, а може да се врши и истовремено испитување на повеќе садови од ист вид, чиешто пробни притисоци не се разликуваат, со тоа што секој сад може посебно да се вклучи и исклучи.

Садот се отфрла ако при испитување со воден притисок се утврди видливо пропуштање или видлива трајна деформација на формата на садот.

Член 31

За сите садови предвидени за полнење со компримирани гасови, пробниот притисок при испитувањето со ладен воден притисок мора да биде 1,5 пати поголем од дозволеният притисок на полнењето, а најмалку за 5 bar поголем од тој притисок.

За садови за течни гасови, пробниот притисок при испитувањето со ладен воден притисок мора да изнесува најмалку, и тоа:

- 1) за јаглеводороди кои содржат и метан:
 - во садови од група А — — — 225 bar
 - во садови од група В — — — 300 bar
- 2) за етилен:
 - во садови од група А — — — 225 bar
 - во садови од група В — — — 300 bar
- 3) за јаглендиоксид и маслен гас, кај кој на температура од 40°C притисокот не го преминува притисокот на јаглендиоксидот (на пр. генераторски гас), трифлуоромоноклорметан и карбокс — — — 190 bar
- 4) за азотен оксидул — — — 180 bar
- 5) за хлороводород — — — 100 bar
- 6) за етан — — — 95 bar

- 7) за водородсулфид — — — 45 bar
- 8) за пропилен и амонијак — — — 35 bar
- 9) за пропан — — — 25 bar
- 10) за хлор, азоттетраоксид и етокс — 22 bar
- 11) за хлорметил и метилетар — — — 16 bar
- 12) за фозген и хлорцијан — — — 15 bar
- 13) за метиламин — — — 14 bar
- 14) за дифлуорметан — — — 13 bar
- 15) за сулфурдиоксид и бутан (нормален бутан, изобутан и технички бутан) — — — 12 bar
- 16) за хлоретил, етиламин, етиленоксид, бутадиеен, брометил, изобутилен, винилметилетар, диметиламин, триметиламин и бутилен — — — 10 bar

За садови за гасови растворени под притисок, пробниот притисок при испитување со воден притисок мора да изнесува, и тоа:

- 1) за растворен ацетилен — — — 60 bar
- 2) за растворен амонијак:
 - при 35 до 40% амонијак во маса 4 bar
 - при 40 до 50% амонијак во маса 9 bar

При определувањето на пробниот притисок треба да се води сметка за преполнување за 5% од најмногу дозволеният работен притисок кај оние гасови чијашто критична температура е под 40°C .

Како притисок на полнење за компримирани гасови се смета притисокот на температура од 15°C а за течни притисокот на пареата, односно на гасовите — на 40°C .

Член 32

За нови садови се дозволени следните отстапувања од конструкцијата и тоа:

- а) од внатрешната зафатнина — до $+5\%$;
- б) од надворешниот пречник во поглед на овалноста — до $\pm 1,5\%$;
- в) од предвидената дебелина на сидот — од $+10\%$ до -5% , со исклучок на шишиња со пречник под 270 mm и на садови за хлор и други агресивни гасови за кои не е дозволено началување на предвидената дебелина; за безрабни садови дозволеното отстапување на дебелината на сидот изнесува $+20\%$;
- г) на садовите не се дозволени завивања по должината на главната оска, издаденост, вдлабнатини, раслојувања, засекувања и слично. освен за рези настанати при обработката чијашто длабочина не смее да биде поголема од 5% од дебелината на лимот.

Член 33

Контролното механичко испитување на материјалот и на изработката на безрабни шишиња се состои од проверување на дебелината на сидот во три надолжни правци на вертикалниот пресек на шишето и испитување со затегнување и свиткување.

Земањето на мостри за испитување од став 1 на овој член се врши на следниот начин:

- а) од секоја група од 500 шишиња од иста шаржа на материјалот, или од секоја шаржа на материјалот ако од една шаржа се изработени помалку од 500 шишиња по термичката обработка и означувањето се одвојува по едно шише;
- б) од секое шише определено за испитување се зема по една епрувета за испитување со затегнување во надолжниот правец и по три епрувети за испитување со свиткување во попречниот правец.

Член 34

Контролното механично испитување на материјалот и на изработката на безрабни садови со поголеми димензии (буриња и садови за возила) се состои од проверување на дебелината на сидот и испитување со затегнување и свиткување.

Земањето на мостри за испитување од став 1 на овој член се врши така што на еден од садовите, што се изработуваат од материјал на иста шаржа, за време на изработката на садот се зема обрач кој мора да биде доволно широк од него да може да се исечат епрувети и тоа од секој пробен обрач се исекнува по една епрувета за испитување со затегнување и по три епрувети за испитување со свиткување, сè во попречниот правец.

Пробните обрачи мораат, заедно со садовите, термички да се обработат.

Ако епруветите мораат да се исправаат, тоа мора да се стори во ладна состојба, пред термичката обработка на садот и епруветата.

Член 35

При испитување на безрабни садови:

а) резултатите од испитувањето со затегнување мора да одговараат на вредностите од член 5 на овој правилник;

б) испитување со свиткување се врши според југословенскиот стандард JUS C.A4.005, а испитување со затегнување — според југословенскиот стандард JUS C.A4.002;

в) дебелината на сидот на садот на најслабото место мора да одговара на пресметаната дебелина спрема обрасците од член 15 на овој правилник;

г) дозволени се отстапувања според член 32 од овој правилник;

д) испитување се врши на еден од најлесните садови.

Член 36

На заварени садови мора да се изврши испитување на заварените споеви.

Земањето на мостри за испитување во случај на големосериско производство на заварени садови од типот на шишиња со автоматска поставка на заварување, односно лемење и со континуиран систем на термичка обработка се врши на следниот начин:

1) од секои 1000 шишиња по извршената термичка обработка се зема едно шише за механички испитувања со затегнување, свиткување и испитување на жиравоста;

2) од секои 1000 шишиња по термичката обработка се зема едно шише за испитување со распрснување, при што најмалиот притисок на распрснувањето мора да биде трипати поголем од пробниот притисок, а зголемувањето на пречникот на шишето при распрснувањето најмалку 9%.

Земањето на мостри за испитување на заварените споеви на други садови, освен на шишиња, се врши на тој начин што за време на изработката на садот на отворениот крај на цилиндричната обвивка се додава еден продолжен дел доволно широк за да можат од него да се сечат епрувети кој потоа мора, заедно со садот, термички да се обработи (технолошки плочи).

Епруветите се земаат и се испитуваат на начинот утврден со прописите на југословенските стандарди.

Член 37

При испитувањето на механичките особини на заварен спој се постапува на следниот начин:

1) епруветите пред испитувањето мораат да се подложат на истата термичка обработка како и самиот сад;

2) бројот на испитувањата мора да одговара на бројот на партиите на употребените електроди, односно на додатниот материјал при што ако една партија изнесува повеќе од 1500 kg, за секоја нова започната количина од 1500 kg, мора да се изврши посебно испитување,

3) ако заварувачките работи ги вршеле повеќе заварувачи, од партиите на извршените работи на секој заварувач мора да се земе мостра и да се изврши испитување, без оглед на потрошената количина електроди, односно на додатниот материјал;

4) механичко испитување на електродите, односно на додатниот материјал е задолжително ако квалитетот на материјалот не е познат, односно ако квалитетот на материјалот не може да се докаже со потврда за квалитетот на производителот на додатниот материјал.

Член 38

Освен проверувањето на механичките особини, заварениот спој се испитува и со просветлување (радиографија).

На заварени садови, освен на шишиња, или на нивни делови, на задолжително просветлување подлежат само сопоставените споеви, при што се просветлуваат:

1) за нормално одгрејани сопоставени споеви — најмалку 25% од вкупната должина на заварувањето;

2) за сопоставени споеви кои термички се обработуваат — најмалку 30% од вкупно изведените сопоставени заварени споеви.

Ако при просветлување на сопоставените споеви се утврдат недоволни грешки, просветлувањето продолжува од местото на грешката на должината предвидена во точ. 1 и 2 на став 2 од овој член.

Ако при просветлување на сопоставените споеви од местото на грешката понатаму се најде уште една грешка, мора да се изврши просветлување на сите сопоставени споеви во целокупната нивна должина.

На испитување со просветлување подлежат и шишиња само ако имаат надолжни споеви, и тоа на едно шише од секои 100 шишиња. Најмалата должина на спојот кој се испитува изнесува 100 mm на надолжниот спој и 50 mm (по 25 mm од страна) на припаѓачкиот попречен (кружен) спој.

Член 39

Местата на кои се утврдени грешки при просветлувањето е дозволено да се изглебат и повторно да се заварат.

Ако при просветлувањето се утврдат грешки од поголем обем што бараат жлебување и повторно заварување на поголеми површини, садот по жлебувањето и заварувањето мора да се подложи на нормално одгрејување и испитување со притисок.

Член 40

Резултатите од испитувањето на заковани и заварени садови со затегнување мораат да одговараат на вредностите пропишани во член 6 на овој правилник.

Затезната цврстина на спојот мора да изнесува:

1) за коефициент на слабеење на лим со заварување или со заковање во однос на полн лим кој е поголем од 0,5 — најмалку 90% од најниската утврдена вредност на затезната цврстина на полн лим;

2) за коефициент на слабеење на лим со заварување или заковање во однос на полн лим кој е 0,5 — најмалку 70% од најниската утврдена вредност на затезната цврстина на полниот лим.

Испитувањето на заковани, заварени и тврдо лемени садови со затегнување и свиткување и испитување на жилавост на тие садови се вршат на начинот определен со прописите за задолжително применување на југословенските стандарди JUS C A4 004 и JUS C A4.005.

Член 41

Ако при пропишаните проби и испитувања на безрабни, заварени, заковани и тврдо лемени садови не се постигнат задоволителни резултати, се поставува на следниот начин:

1) испитувањата ќе се повторат на уште една епрувета, која се зема:

а) за безрабни шишиња — од шишето од кое е земена епруветата која претходно е подложена на испитување, или од друго шише од истата група;

б) за заварени садови со поголеми димензии — од истиот дел од кој е земена и првата епрувета;

в) за заварени шишиња — од следните три шишиња од истата група;

2) ако и повторното испитување на епруветите од точка 1 на овој член не даде задоволителни резултати, целата група на садови за која е вршено испитувањето, односно поединечен заварен сад од поголеми димензии се отфрлаат;

3) ако садовите од точка 2 на овој член, кои се отфрлени производителот ги подложи на повторна термичка обработка, така обработените садови можат повторно да се испитаат на начинот пропишан со овој правилник. Ако тоа испитување не даде задоволителни резултати, целата група на тие садови, односно поединечен заварен сад конечно се отфрла и се забранува нивно повторно предлагање за испитување.

4) ако постои основано сомнение дека резултатите од испитувањето на заварените садови се незадоволителни поради локално ограничени мани при земањето на епрувети од обрачот, дозволено е земање на епрувети на произволно место на издолжениот спој на пробниот сад. Ако при испитувањето на така земената епрувета не успее само испитувањето со затегнување, на барање од производителот може да се одобри прием на таков сад со помал коефициент на слабеење на лимот во однос на полн лим;

5) ако дебелината на сидот на испитуваната мостра на садот во еден пресек не одговара на пропишаната дебелина, ќе се изврши проверка на дебелината на сидот на уште еден сад од истата група. Ако дебелината на сидот и на вториот испитуван сад не одговара на пропишаната, конечно се отфрла целата група на садови за која е вршено испитување и се забранува повторно предлагање на тие садови за испитување.

Член 42

Садовите за ацетилен и други гасови што бараат полнење со порозни маси пред полнењето со порозна маса мораат да се испитаат со воден притисок на 60 bar.

На садовите од став 1 на овој член при секое симнување на вентилот мора да се провери состојбата на порозната маса. Ако садот е полнет со наситна порозна маса, се врши дополнување со таа маса под услов да не допира до грлото на садот.

Ако при мерење на масата на садот се утврдат отстапувања, и тоа: за шишиња од 40 l — отстапување од — 1,0 kg до означената маса на шишето, или за шишиња од 5 l — отстапување од — 0,2 kg од означената маса на шишето, садот мора да се дополни со растворувач до означената маса, а дури потоа може да се полни со гас.

VI. ПОДГОТВУВАЊЕ НА САДОВИ ЗА ПОЛНЕЊЕ

Член 43

Садовите смеат да се полнат само со оној гас за кој се наменети.

Пред полнењето, сите садови, а особено садовите за запални и оксидирачки гасови, мораат темелно да се исчистат, освен садовите за ацетилен и други гасови што бараат полнење со порозна маса.

За течни гасови кои во влажна состојба јако ги нагизува сидовите на садот (хлор, сулфурдиоксид, азоттетраоксид, фозген и слични гасови) мораат да се употребат потполно суви садови. По завршеното празнење, тие садови мораат веднаш да се затворат.

Садовите што се во употреба, а се изработени од еден дел не можат да се поправаат со заварување или со тврдо лемење.

Можат да се полнат само оние садови што се прегледани и испитани и на кои не им истекнал рокот на редовните прегледи.

Член 44

За садови за компримирани гасови и растворен ацетилен што се пуштаат во промет, најголемиот дозволен притисок во наполнет сад на температура од 15°C изнесува:

1) за чист кислород и карбоген (кислород помешан со 5% јаглендиоксид); чист водород и водород помешан со метан (вулкангас); благородни гасови (аргон, неон, ксенон, криптон и хелиум, чисти или меѓусебно помешани, како и помешани со кислород или со азот); метан, светлечки гас, јаглендиоксид, воден гас, азот, компримиран воздух, борфлуорид и фуман — — — — — 200 bar

2) за јаглеводороди помешани со метан во садови од група А — — — — — 150 bar
група В — — — — — 200 bar

3) за масен гас — — — — — 125 bar

4) за гасна мешаница на ацетилен и масен гас — — — — — 10 bar

5) за компримиран ацетилен — — — — — 1,5 bar

6) за други компримирани гасови — — — — — 1 bar

7) за растворен ацетилен — — — — — 15 bar

Садови од група А, во смисла на овој правилник, се садови со работен притисок од 150 bar, а садови од група В се садови со работен притисок од 200 bar.

За повеќе компоненти гасни смеси најголемиот дозволен притисок во наполнет сад се определува од условите кои оневозможуваат разлагање на гасната смеша со кондензација или на некој друг начин.

Член 45

За течни гасови, како и за амонијак растворен под притисок на секој 1 kg полнење мора да дојде следната зафатнина на садот во 1, и тоа:

1) за брометил — — — — —	0,7
2) за хлор, фозген, азоттетраоксид и сулфурдиоксид — — — — —	0,8
3) за дифлуорметан — — — — —	0,89
4) за трифлуормонохлорметан и хлорцијан — — — — —	0,9
5) за хлорметил и хлоретил — — — — —	1,25
6) за винилхлорид — — — — —	1,26
7) за етиленоксид — — — — —	1,30
8) за јаглендиоксид, азотен оксид, ул. етокс и картокс — — — — —	1,34
9) за водородсулфид — — — — —	1,45
10) за хлороводород и винилметилетар — — — — —	1,50
11) за метилетар — — — — —	1,65
12) за метиламин етиламин и диметиламин — — — — —	1,70
13) за триметиламин — — — — —	1,80
14) за бутаден — — — — —	1,85
15) за амонијак — — — — —	1,86
16) за изобутилен и бутилен — — — — —	1,90
17) за бутан (нормален бутан, изобутан и технички бутан) — — — — —	2,12
18) за пропилен — — — — —	2,25
19) за пропан — — — — —	2,47
20) за маслени гасови — — — — —	2,50
21) за етан — — — — —	3,30
22) за етилен — садови од група А — — — — —	3,50
— садови од група В — — — — —	2,60
23) за јаглеводороди со мстан:	
— садови од група А — — — — —	5,34
— садови од група В — — — — —	4,10
24) за растворен амонијак:	
од 35 до 40% амонијак во маса — — — — —	1,25
од 40 до 50% амонијак во маса — — — — —	1,30

Со други течни гасови садови смеат да се полнат само така што на 1 kg полнење да доаѓа најмалку 5 l зафатнина.

Член 46

Секој случај на експлозија на сад мора да се пријави

Член 47

Техничките карактеристики на садите кои на денот на влегувањето во сила на овој правилник се означени и опремени според Правилникот за техничките прописи за изработка и употреба на подвижни затворени садови за компримирани, течни и под притисок растворени гасови („Службен лист на СФРЈ“, бр. 6/57, 3/58 и „Службен лист на СФРЈ“, бр. 35/72), мораат да се усогласат со одредбите на овој правилник во роковите што важат за редовни прегледи според член 26 од овој правилник.

Член 48

Со денот на влегувањето во сила на овој правилник престанува да важи Правилникот за техничките прописи за изработка и употреба на подвижни затворени садови за компримирани, течни и

под притисок растворени гасови („Службен лист на СФРЈ“, бр. 6/57, 3/58 и „Службен лист на СФРЈ“, бр. 35/72).

Член 49

Овој правилник влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен лист на СФРЈ“.

Бр. 31-7112/1

10 април 1980 година
Белград

Директор
на Сојузниот завод за
стандардизација,
Милан Крајновиќ, с.р.

407.

Врз основа на член 22 став 2 од Законот за стандардизацијата („Службен лист на СФРЈ“, бр. 38/77 и 11/80), директорот на Сојузниот завод за стандардизација пропишува

П РА В И Л Н И К ЗА ЈУГОСЛОВЕНСКИТЕ СТАНДАРДИ ЗА МИКРО- БРАНОВИ РАДИОРЕЛЕЈНИ СИСТЕМИ

Член 1

Со овој правилник се пропишуваат југословенските стандарди за микробранови радиорелејни системи што ги имаат следните називи и ознаки:

1) Радиокомуникации. Микробранови радиорелејни системи. Методи на мерење на уреди што се користат во земски радиорелејни системи. Мерења што се заеднички за потсистеми и симулирани радиорелејни системи. Општи услови на мерењето — — — — — JUS N.N6 601

2) Радиокомуникации. Микробранови радиорелејни системи. Методи на мерења на уреди што се користат во земски радиорелејни системи. Мерења што се заеднички за потсистеми и симулирани радиорелејни системи. Мерења во меѓуфреквенцискиот дел на уредите — — — — — JUS N.N6 603

3) Радиокомуникации. Микробранови радиорелејни системи. Методи на мерење на уреди што се користат за земски радиорелејни системи. Симулирани системи Општи услови — — — — — JUS N.N6.617

Член 2

Југословенските стандарди од член 1 на овој правилник претставуваат составен дел на овој правилник, а се објавуваат во посебно издание на Сојузниот завод за стандардизација.

Член 3

Освен југословенскиот стандард JUS N.N6 617, југословенските стандарди од член 1 на овој правилник се задолжителни во целост, а ќе се примену-

ваат на микробранови радиорелејни уреди што ќе се произведат, односно ќе се увезат од денот на влегувањето во сила на овој правилник.

Член 4

Овој правилник влегува во сила по истекот на два месеца од денот на објавувањето во „Службен лист на СФРЈ“.

Бр. 31-7309/1
17 април 1980 година
Белград

Директор
на Сојузниот завод за
стандардизација,
Милан Крајновиќ, с. р.

408.

Врз основа на член 22 став 2 од Законот за стандардизацијата („Службен лист на СФРЈ“, бр. 38/77 и 11/80), директорот на Сојузниот завод за стандардизација пропишува

П РА В И Л Н И К

ЗА ЈУГОСЛОВЕНСКИТЕ СТАНДАРДИ ЗА РАДИО-ПРЕДАВАТЕЛИ

Член 1

Со овој правилник се пропишуваат југословенските стандарди за радиопредаватели што ги имаат следните називи и ознаки:

- 1) радиокомуникации. Радиопредаватели Барања за безбедност — JUS N.N0.203
- 2) Радиокомуникации. Радиопредаватели. Технички мерки за заштита при ракување со електронски уреди и со уреди што користат слична техника — — — — — JUS N.N0.204

Член 2

Југословенските стандарди од член 1 на овој правилник претставуваат составен дел на овој правилник, а се објавуваат во посебно издание на Сојузниот завод за стандардизација.

Член 3

Југословенските стандарди од член 1 на овој правилник се задолжителни во целост, а ќе се применуваат на радиопредаватели што ќе се произведат, односно ќе се увезат од денот на влегувањето во сила на овој правилник.

Член 4

Овој правилник влегува во сила по истекот на два месеца од денот на објавувањето во „Службен лист на СФРЈ“.

Бр. 31-7307/1
17 април 1980 година
Белград

Директор
на Сојузниот завод за
стандардизација,
Милан Крајновиќ, с. р.

409.

Врз основа на член 22 став 2 од Законот за стандардизацијата („Службен лист на СФРЈ“, бр. 38/77 и 11/80), директорот на Сојузниот завод за стандардизација пропишува

П РА В И Л Н И К

ЗА ЈУГОСЛОВЕНСКИТЕ СТАНДАРДИ ЗА БАКАР И БАКАРНИ ЛЕГУРИ

Член 1

Со овој правилник се пропишуваат југословенските стандарди за бакар и бакарни легури што ги имаат следните називи и ознаки:

- 1) Бакар и бакарни легури. Означување на производите — — — — — JUS C.D0.002
- 2) Бакар и бакарни легури. Блокони за леење од бакарни легури. Технички услови — — — — — JUS C.D1.005
- 3) Бакар и бакарни легури. Одливки на бакарни легури. Хемиски состав и механички особини — — — — — JUS C.D2.300

Член 2

Југословенските стандарди од член 1 на овој правилник претставуваат составен дел на овој правилник, а се објавуваат во посебно издание на Сојузниот завод за стандардизација.

Член 3

Освен точка 23 на југословенскиот стандард JUS C.D1.005 и точките 23 и 42 на југословенскиот стандард JUS C.D2.300, чија примена не е задолжителна, југословенските стандарди од член 1 на овој правилник се задолжителни, а ќе се применуваат на бакар и бакарни легури што ќе се произведат, односно ќе се увезат од денот на влегувањето во сила на овој правилник.

Член 4

Со денот на влегувањето во сила на овој правилник престануваат да важат југословенските стандарди што ги имаат следните називи и ознаки:

- 1) Бакар и бакарни легури. Означување — — — — — JUS C.D0.002
 - 2) Бакарни легури за леење. Бакарни легури со цинк. Хемиски состав механички особини и насоки за употреба — — — — — JUS C.D2.300
 - 3) Бакарни легури за леење. Блокони. Технички услови за изработка и испорака — — — — — JUS C.D1.005
- донесени со Решението за југословенските стандарди за бакар и бакарни легури („Службен лист на СФРЈ“, бр. 47/69);
- 3) Бакарни легури за леење. Блокони. Технички услови за изработка и испорака — — — — — JUS C.D1.005
- донесени со Решението за југословенските стандарди за бакарни легури („Службен лист на СФРЈ“, бр. 15/70).

Член 5

Овој правилник влегува во сила по истекот на два месеца од денот на објавувањето во „Службен лист на СФРЈ“.

Бр. 31-7306/1
17 април 1980 година
Белград

Директор
на Сојузниот завод за
стандардизација,
Милан Крајновиќ, с. р.

410.

Врз основа на член 22 став 2 од Законот за стандардизацијата („Службен лист на СФРЈ“, бр. 38/77 и 11/80), директорот на Сојузниот завод за стандардизација пропишува

ПРАВИЛНИК

ЗА ЈУГОСЛОВЕНСКИТЕ СТАНДАРДИ ЗА ИСПИТУВАЊЕ НА ИЗОЛИРАНИ СПРОВОДНИЦИ И КАБЛИ

Член 1

Со овој правилник се пропишуваат југословенските стандарди за испитување на изолирани спроводници и кабли што ги имаат следните називи и ознаки:

- 1) Испитување на изолирани спроводници и кабли. Општи услови на испитувањето — — — — — JUS N C0.030
- 2) Испитување на изолирани спроводници и кабли. Мерење на отпорноста на изолацијата, отпорноста на слабоспроводливите слоеви и на површинската отпорност — — — — — JUS N.C0.036
- 3) Испитување на изолирани спроводници и кабли. Термопластичност — — — — — JUS N.C0.055
- 4) Испитување на изолирани спроводници и кабли. Еластичност на ниски температури — — — — — JUS N.C0.056
- 5) Испитување на изолирани спроводници и кабли. Термичка стабилност — — — — — JUS N.C0.058
- 6) Испитување на изолирани спроводници и кабли. Степен на вмреженост — — — — — JUS N.C0.060
- 7) Испитување на изолирани спроводници и кабли. Отпорност спрема кинење — — — — — JUS N.C0.071

Член 2

Југословенските стандарди од член 1 на овој правилник претставуваат составен дел на овој правилник, а се објавуваат во посебно издание на Сојузниот завод за стандардизација.

Член 3

Југословенските стандарди од член 1 на овој правилник се задолжителни во целост, а ќе се применуваат на изолирани спроводници и кабли што ќе се произведат, односно ќе се увезат од деном на влегувањето во сила на овој правилник.

Член 4

Со денот на влегувањето во сила на овој правилник престануваат да важат југословенските стандарди што ги имаат следните називи и ознаки:

- 1) Испитување на изолирани спроводници и кабли. Мерење на отпорот на изолацијата и на површинскиот отпор — — — — — JUS N C0 036
- 2) Испитување на изолирани спроводници и кабли. Термопластичност донесени со Решението за југословенските стандарди за испитување на изолирани спроводници и кабли („Службен лист на СФРЈ“, бр. 30/66) — — — — — JUS N.C0.055
- 3) Испитување на изолирани спроводници и кабли. Општи услови на испитувањето — — — — — JUS N.C0.030

4) Испитување на изолирани спроводници и кабли. Еластичност на ниски температури — — — — — JUS N.C0.056 донесени со Решението за југословенските стандарди за испитување на изолирани спроводници и кабли („Службен лист на СФРЈ“, бр. 42/66).

Член 5

Овој правилник влегува во сила по истекот на два месеца од денот на објавувањето во „Службен лист на СФРЈ“.

Бр. 31-7302/1
17 април 1980 година
Белград

Директор
на Сојузниот завод за
стандардизација,
Милан Крајновиќ, с. р.

411.

Врз основа на член 22 став 2 од Законот за стандардизацијата („Службен лист на СФРЈ“, бр. 38/77 и 11/80), директорот на Сојузниот завод за стандардизација пропишува

ПРАВИЛНИК

ЗА ЈУГОСЛОВЕНСКИТЕ СТАНДАРДИ ЗА МЕТОДИТЕ НА ИСПИТУВАЊЕ НА ХЕМИСКИОТ СОСТАВ НА МАГНЕЗИУМ И МАГНЕЗИУМОВИ ЛЕГУРИ

Член 1

Со овој правилник се пропишува југословенскиот стандард за методите на испитување на хемискиот состав на магнезиум и магнезиумови легури што го има следниот назив и ознака:

Методи за испитување на хемискиот состав на магнезиум и магнезиумови легури. Фотометриско определување на содржината на никелот (Метод со диметил-глиоксим) — — JUS C.A1.312

Член 2

Југословенскиот стандард од член 1 на овој правилник претставува составен дел на овој правилник, а се објавува во посебно издание на Сојузниот завод за стандардизација.

Член 3

Југословенскиот стандард од член 1 на овој правилник е задолжителен во целост, а ќе се применува на магнезиум и магнезиумови легури што ќе се произведат, односно ќе се увезат од денот на влегувањето во сила на овој правилник.

Член 4

Овој правилник влегува во сила по истекот на два месеца од денот на објавувањето во „Службен лист на СФРЈ“.

Бр. 31-7301/1
17 април 1980 година
Белград

Директор
на Сојузниот завод за
стандардизација,
Милан Крајновиќ, с. р.

412.

Врз основа на член 22 став 2 од Законот за стандардизацијата („Службен лист на СФРЈ“, бр. 38/77 и 11/80), директорот на Сојузниот завод за стандардизација пропишува

П РА В И Л Н И К**ЗА ЈУГОСЛОВЕНСКИОТ СТАНДАРД ЗА НАСИПАНИ БРАНИ И ХИДРОТЕХНИЧКИ НАСИПИ****Член 1**

Со овој правилник се пропишува југословенскиот стандард за насипани брани и хидротехнички насипи што го има следниот назив и ознака:

Проектирање на насипани брани и хидротехнички насипи. Технички услови — — — — — **JUS U.C5.020**

Член 2

Југословенскиот стандард од член 1 на овој правилник претставува составен дел на овој правилник, а се објавува во посебно издание на Сојузниот завод за стандардизација.

Член 3

Југословенскиот стандард од член 1 на овој правилник е задолжителен во целост, а ќе се применува на насипани брани и хидротехнички насипи, кои ќе се проектираат почнувајќи од денот на влегувањето во сила на овој правилник.

Член 4

Овој правилник влегува во сила по истекот на два месеца од денот на објавувањето во „Службен лист на СФРЈ“.

Бр. 31-7303/1
17 април 1980 година
Белград

Директор
на Сојузниот завод за
стандардизација,
Милан Крајновиќ, с. р.

413.

Врз основа на член 22 став 2 од Законот за стандардизацијата („Службен лист на СФРЈ“, бр. 38/77 и 11/80), директорот на Сојузниот завод за стандардизација пропишува

П РА В И Л Н И К**ЗА ЈУГОСЛОВЕНСКИОТ СТАНДАРД ЗА КЛАСИФИКАЦИЈА НА ЕЛЕКТРОНСКИ И ЕЛЕКТРИЧНИ УРЕДИ****Член 1**

Со овој правилник се пропишува југословенскиот стандард за класификација на електронски и електрични уреди што го има следниот назив и ознака:

Класификација на електронски и електрични уреди со оглед на заштитата од електрични удири — — **JUS N.A9.001**

Член 2

Југословенскиот стандард од член 1 на овој правилник претставува составен дел на овој правилник, а се објавува во посебно издание на Сојузниот завод за стандардизација.

Член 3

Југословенскиот стандард од член 1 на овој правилник е задолжителен во целост, а ќе се применува на електронски и електрични уреди што ќе се произведат, односно ќе се увезат од денот на влегувањето во сила на овој правилник.

Член 4

Овој правилник влегува во сила по истекот на два месеца од денот на објавувањето во „Службен лист на СФРЈ“.

Бр. 31-7308/1
17 април 1980 година
Белград

Директор
на Сојузниот завод за
стандардизација,
Милан Крајновиќ, с. р.

414.

Врз основа на член 22 став 2 од Законот за стандардизацијата („Службен лист на СФРЈ“, бр. 38/77 и 11/80), директорот на Сојузниот завод за стандардизација пропишува

П РА В И Л Н И К**ЗА ЈУГОСЛОВЕНСКИОТ СТАНДАРД ЗА АПАРАТИ ЗА ИСПИТУВАЊЕ НА ТВРДОСТА НА МЕТАЛИ****Член 1**

Со овој правилник се пропишува југословенскиот стандард за апарати за испитување на тврдоста на метали што го има следниот назив и ознака:

Проверување на апарати за испитување на тврдоста на метали по Роквел, А, В, С, F, G, N и T — — **JUS N.Z0.503**

Член 2

Југословенскиот стандард од член 1 на овој правилник претставува составен дел на овој правилник, а се објавува во посебно издание на Сојузниот завод за стандардизација.

Член 3

Југословенскиот стандард од член 1 на овој правилник е задолжителен во целост, а ќе се применува на апарати за испитување на тврдоста на метали што ќе се произведат, односно ќе се увезат од денот на влегувањето во сила на овој правилник.

Член 4

Со денот на влегувањето во сила на овој правилник престанува да важи југословенскиот стандард што го има следниот назив и ознака:

Проверување на апаратите за испитување на тврдоста на метали по Роквел В и С — — — — — JUS M.Z0 503 донесен со Решението за југословенските стандарди за проверување на машини за испитување на метали („Службен лист на СФРЈ“, бр. 32/64).

Член 5

Овој правилник влегува во сила по истекот на три месеци од денот на објавувањето во „Службен лист на СФРЈ“.

Бр. 31-7229/1
17 април 1980 година
Белград

Директор
на Сојузниот завод за
стандардизација,
Милан Крајновиќ, с. р.

415.

Врз основа на член 22 став 2 од Законот за стандардизацијата („Службен лист на СФРЈ“, бр. 38/77 и 11/80), директорот на Сојузниот завод за стандардизација пропишува

П РА В И Л Н И К

ЗА ЈУГОСЛОВЕНСКИОТ СТАНДАРД ЗА МЕТОДИТЕ ЗА ИСПИТУВАЊЕ НА ТВРДОСТА НА МЕТАЛИ

Член 1

Со овој правилник се пропишува југословенскиот стандард за методите за испитување на тврдоста на метали што го има следниот назив и ознака:

Испитување на тврдоста на метали по Роквел А, В, С, F, G, N и T JUS C.A4.031

Член 2

Југословенскиот стандард од член 1 на овој правилник претставува составен дел на овој правилник, а се објавува во посебно издание на Сојузниот завод за стандардизација.

Член 3

Југословенскиот стандард од член 1 на овој правилник е задолжителен во целост.

Член 4

Со денот на влегувањето во сила на овој правилник престануваат да важат југословенските стандарди што ги имаат следните називи и ознаки:

1) Испитување на тврдоста на метали по Роквел (скала С и В) — — JUS C.A4.031 донесен со Решението за југословенските стандарди за испитување на челик („Службен лист на СФРЈ“, бр. 53/62).

2) Бакар и бакарни легури. Испитување на тврдоста по Роквел со втискувач со кугличка — — — JUS C.A4.213 донесен со Решението за југословенските стандарди од областа на механичките испитувања на бакар и бакарни легури („Службен лист на СФРЈ“ бр. 36/70).

Член 5

Овој правилник влегува во сила по истекот на три месеци од денот на објавувањето во „Службен лист на СФРЈ“.

Бр. 31-7305/1
17 април 1980 година
Белград

Директор
на Сојузниот завод за
стандардизација,
Милан Крајновиќ, с. р.

416.

Врз основа на член 22 став 2 од Законот за стандардизацијата („Службен лист на СФРЈ“, бр. 38/77 и 11/80), директорот на Сојузниот завод за стандардизација пропишува

П РА В И Л Н И К

ЗА ЈУГОСЛОВЕНСКИОТ СТАНДАРД ЗА ЛИМЕНКИ ЗА КОНЗЕРВИРАЊЕ НА ХРАНА

Член 1

Со овој правилник се пропишува југословенскиот стандард за лименки за конзервирање на храна што го има следниот назив и ознака:

Лименки за конзервирање на храна. Тркалезни цилиндрични лименки за производи од месо. Капацитети на лименки со називни пречници од 52, 65, 83, 105, 113, 153, 163 и 230 mm — JUS M.Z2.030

Член 2

Југословенскиот стандард од член 1 на овој правилник претставува составен дел на овој правилник, а се објавува во посебно издание на Сојузниот завод за стандардизација.

Член 3

Југословенскиот стандард од член 1 на овој правилник е задолжителен во целост, а ќе се применува на лименки за конзервирање на храна што ќе се произведат, односно ќе се увезат од денот на влегувањето во сила на овој правилник.

Член 4

Овој правилник влегува во сила по истекот на три месеци од денот на објавувањето во „Службен лист на СФРЈ“.

Бр. 31-7304/1
17 април 1980 година
Белград

Директор
на Сојузниот завод за
стандардизација,
Милан Крајновиќ, с. р.

417.

Врз основа на член 142 став 1 од Законот за девизното работење и кредитните односи со странство („Службен лист на СФРЈ“, бр. 15/77), во согласност со Сојузниот извршен совет, Интересната заедница на Југославија за економски односи со странство утврдува

ЕДИНСТВЕНИ КРИТЕРИУМИ

И ПОСТАПКА ЗА СКЛУЧУВАЊЕ НА САМОУПРАВНИ СПОГОДБИ НА ОСНОВНИТЕ И ДРУГИ ОРГАНИЗАЦИИ НА ЗДРУЖЕН ТРУД И НА ДРУГИ ОПШТЕСТВЕНИ ПРАВНИ ЛИЦА ОД ЧЛЕН 141 НА ЗАКОНОТ ЗА ДЕВИЗНОТО РАБОТЕЊЕ И КРЕДИТНИТЕ ОДНОСИ СО СТРАНСТВО, ЗА ОСТВАРУВАЊЕ НА ПРАВОТО НА ЗАДОЛЖУВАЊЕ ВО СТРАНСТВО, ОДНОСНО ЗА ОСТВАРУВАЊЕ НА ПРАВОТО НА ДЕВИЗНО КРЕДИТИРАЊЕ НА СТРАНСТВО ВО 1980 ГОДИНА

I. Општи одредби**Член 1**

Заради остварување на политиката на кредитните односи со странство, во согласност со утврдена заедничка девизна политика, имајќи ги предвид особено можноста за девизна отплата, степенот на задолженоста на земјата и потребите на развојот, Интересната заедница на Југославија за економски односи со странство (во натамошниот текст: Заедница на Југославија) утврдува Единствени критериуми и постапка за остварување на правото на задолжување во странство и за остварување на правото на девизно кредитирање на странство во 1980 година (во натамошниот текст: Единствени критериуми).

Член 2

Единствените критериуми претставуваат заеднички елементи во самоуправните спогодби за критериумите и постапката за остварување на правото на задолжување во странство и за остварување на правото на девизно кредитирање на странство во 1980 година (во натамошниот текст: самоуправна спогодба) што, во рамките на самоуправните интересни заедници за економски односи со странство во републиката, односно во автономната покраина, ги склучуваат основните и други организации на здружен труд и други општествени правни лица (во натамошниот текст: потписници) врз основа на член 141 од Законот за девизното работење и кредитните односи со странство.

Член 3

Со самоуправната спогодба се утврдуваат критериумите и постапката за остварување на правото на задолжување во странство и за остварување на правото на девизно кредитирање на странство во утврдениот обем.

Обемот на задолжувањето во странство (користење на кредити) и обемот на кредитирањето на странство (давање кредити) по републиките и по автономните покраини се утврдуваат во единствената проекција на платниот биланс на Југославија и во проекцијата на платнобилансната позиција на републиката односно во проекцијата на платнобилансната позиција на автономната покраина.

Склучување на кредитни работи на задолжување во странство за увоз на опрема, без оглед на видот на кредитот, како и на финансиски кредити за конвертирање во динари се врши во согласност со Единствените критериуми, врз основа на посебни договори на федерацијата, републиките и автоном-

ните покраини. Кредитни работи на задолжување во странство за други намени се склучуваат зависно од обемот на задолжувањето (користењето на кредити) утврден во единствената проекција на платниот биланс на Југославија и во проекцијата на платнобилансната позиција на републиката и во проекцијата на платнобилансната позиција на автономната покраина.

Член 4

Потписниците, при утврдувањето на критериумите и постапката за остварување на правото на задолжување во странство и за остварување на правото на девизно кредитирање на странство, ќе се придржуваат кон:

1) потребата за развивање и унапредување на финансиската соработка со неврзаните земји и со другите земји во развој, а посебно при трансфер на технологија, проектирањето и при заедничко настапување на трети пазари;

2) потребата за изработка на регионални и временски планови на задолжувањето во странство кои се донесуваат врз основа на плановите на кредитните односи со странство на потписниците;

3) договорот за организирано настапување на домашни лица на странскиот финансиски пазар на капитал.

Член 5

Единствените критериуми се применуваат за остварување на правото на задолжување во странство, односно за остварување на правото на девизно кредитирање на странство што се врши во конвертибилни девизи.

Член 6

Рефинансирањето (замена на порано склучените странски кредити со нови кредити под поповолни услови) и репрограмирањето (подобрување на условите на странски кредити кај ист кредитор) од страна на потписниците се регулира со посебна самоуправна спогодба на банките овластени за работите со странство, склучена во рамките за Здружението на банките на Југославија.

Ако рефинансирањето или репрограмирањето се врши врз основа на утврдените квоти по републиките и автономните покраини, согласност за тоа кои кредити ќе се рефинансираат, односно репрограмираат, дава надлежната самоуправна заедница за економски односи со странство на републиката, односно на автономната покраина.

II. Критериуми и постапка за остварување на правото на задолжување во странство**Член 7**

При склучувањето на самоуправната спогодба потписниците ќе тргнуваат од следните критериуми:

1) од насочувањето на кредитите за производство и за објекти што придонесуваат за зголемување на извозот, и тоа, пред се, на извоз со поголем нето девизен ефект, за рационална супституција на увозот и за стабилизација на домашниот пазар;

2) од насочувањето на кредитите за побрз развој на дејностите што се од посебно значење за реализација на договорената политика на вкупниот развој на земјата утврден со Општествениот план на Југославија за периодот од 1976 до 1980 година („Службен лист на СФРЈ“, бр. 33/76), како и со општествените планови на републиките и општествените планови на автономните покраини за наведениот плански период;

3) од потребите што произлегуваат од плановите на кредитните односи со странство по републиките и автономните покраини, утврдени и усогласени во единствената проекција на платниот биланс и во единствената проекција на девизниот биланс на Југославија;

4) од насочувањето на кредитите за развој на дејностите што се засноваат првенствено врз домашни извори на сировини и на репродуктивен материјал;

5) од насочувањето на кредитите за намените за кредитирање на странство со кои се овозможува извоз на опрема и бродови на кредит и изведување на инвестициони работи во странство на кредит;

6) од насочувањето на кредитите за вложување во производство што придонесува на подигањето на продуктивноста на трудот и на техничко-технолошкиот процес;

7) од насочувањето на кредитите за набавка на опрема за оние објекти што се наоѓаат во изградба, а особено за оние што се наоѓаат во завршна фаза, под услов изградбата на тие објекти да е во согласност со критериумите од одредбите под 1 до 6 од овој член;

8) од можностите кредитите да ги отплатуваат со остварени девизи, односно со девизите со кои за таа цел располагаат согласно со закон.

Критериумите од став 1 на овој член не се однесуваат на задолжувањето во странство што служи за санирање на последиците од катастрофалниот земјотрес, што на 15 април 1979 година го погоди подрачјето на Социјалистичка Република Црна Гора.

Член 8

Со самоуправната спогодба ќе се утврди кои податоци потписниците се должни да ги поднесат кон барањето за остварување на правото на задолжување во странство, а со кои се докажува исполнувањето на мерилата утврдени со самоуправната спогодба.

Член 9

Надлежниот одбор на собранието на самоуправната интересна заедница за економски односи со странство на републиката, односно на автономната покраина ќе го известува Собранието, односно извршниот одбор на заедницата за задолжувањето на потписниците во странство, најмалку тримесечно.

Член 10

Самоуправната интересна заедница за економски односи со странство на републиката, односно на автономната покраина тримесечно ќе ја известува Заедницата на Југославија за задолжувањето и за користењето на странски кредити.

III. Критериуми и постапка за остварување на правото на девизно кредитирање на странство

Член 11

При склучувањето на самоуправната спогодба потписниците ќе тргнуваат од следните критериуми:

1) од унапредувањето на надворешнотрговската размена и на други форми на економска соработка со странство, со настојување да се зголеми извозот на стоки и услуги;

2) од зајакнувањето на конкурентската способност и поуспешното настапување на југословенското стопанство на меѓународниот пазар;

3) од поттикнувањето на извозот на стоки и услуги со кој се зголемува девизниот прилив и од поттикнувањето на трансфер на технологија и знаења, како и на проектирање;

4) од подобрувањето на условите за пласман на домашна опрема и бродови и изведување на инвестициони работи во странство.

Член 12

Потписниците можат да даваат комерцијални, стоковни и финансиски кредити на странство и тоа:

1) долгорочни, среднорочни и краткорочни стоковни, комерцијални и финансиски кредити за унапредување на извозот на стоки и услуги, а првенствено на извозот на опрема, бродови и за изведување на инвестициони работи во странство, за извршување на истражни работи и за изработка на студии и проекти во странство на кредит;

2) долгорочни и краткорочни кредити за вложување во сопствени и во мешовити претпријатија во странство, заради унапредување на извозот на југословенски стоки и услуги.

Член 13

Потписниците можат да даваат кредити во странство под услов да ги обезбедиле вкупно потребните средства за тоа кредитирање.

Потписниците можат да одобруваат кредити на странство и врз основа на здружување на средства заради унапредување на извозот на југословенски стоки и услуги и заради организирање продажба на југословенски стоки и услуги.

Член 14

Потписниците, при одобрувањето кредити на странство, ќе обземаат наплата на побарувањата по дадениот кредит, согласно со прописите.

Член 15

Давањето на стоковни и комерцијални кредити на странство не подлежи на обврската за добивање согласност од самоуправната интересна заедница за економски односи со странство на републиката, односно на автономната покраина.

Потписниците ќе ја известат самоуправната интересна заедница за економски односи со странство на републиката, односно на автономната покраина за дадениот стоковен или комерцијален кредит на странство којашто се грижи за евиденција.

Член 16

Надлежниот одбор на собранието на самоуправната интересна заедница за економски односи со странство на републиката, односно на автономната покраина, ќе го известат Собранието, односно извршниот одбор на заедницата на Југославија за остварувањето на кредитирањето на странство од страна на потписниците, најмалку тримесечно.

Член 17

Самоуправната интересна заедница за економски односи со странство на републиката, односно на автономната покраина тримесечно ќе ја известува Заедницата на Југославија за обемот и за видот на кредитите дадени на странство.

IV. Преодни и завршни одредби

Член 18

Со самоуправната спогодба потписниците ќе го регулираат пренесувањето на правото на задолжување во странство и на правото на девизно кредитирање на странство во наредните години, а почнувајќи од годината на давањето на согласност за задолжување во странство, односно за кредитирање на странство.

Член 19

Самоуправната интересна заедница за економски односи со странство на републиката, односно на автономната покраина, при давањето на согласноста за задолжување во странство и на согласноста за одобрување на финансиски кредити на странство, ќе наведе и според кои критериуми од самоуправната спогодба се дава согласноста. Народната банка на републиката, односно народната банка на автономната покраина ќе евидентира според кои критериуми од самоуправната спогодба е даден кредит и за тоа ќе ја известува Народната банка на Југославија.

Член 20

Народната банка на Југославија и Заедницата на Југославија со договор ќе утврдат кои извештаи и податоци, и во кои рокови Народната банка на Југославија ќе ѝ ги доставува на Заедницата на Југославија во врска со користењето и давањето кредити (според основите на користењето и давањето), наплатата и отплатата на кредитите, како и за склучените кредитни работи со странство по републиките, односно по автономните покраини (со динамиката на користењето, давањето, отплатата и наплатата по години).

Народните банки на републиките, односно народните банки на автономните покраини и самоуправните интересни заедници за економски односи со странство на републиките, односно на автономните покраини со договор ќе утврдат кои извештаи и податоци од став 1 на овој член, и во кои рокови, народните банки на републиките, односно народните банки на автономните покраини ќе им ги доставуваат на самоуправните интересни заедници за економски односи со странство на републиките, односно на автономните покраини за кредитните работи на потписниците на односната република и автономна покраина.

Член 21

Во самоуправната интересна заедница за економски односи со странство на републиката, односно на автономната покраина потписниците ќе склучат самоуправни спогодба за 1980 година, во согласност со овие единствени критериуми во рокот утврден во актите од чл. 19 и 24 на Законот за девизното работење и кредитните односи со странство.

Член 22

Толкување на овие единствени критериуми дава Извршниот одбор на Заедницата на Југославија.

За даденото толкување на Единствените критериуми Извршниот одбор ќе го извести Собранието на Заедницата на Југославија.

Член 23

Одборот за платниот и за девизниот биланс на Заедницата на Југославија го следи извршувањето на овие единствени критериуми, ги анализира склучените самоуправни спогодби и му дава мислење на Собранието на Заедницата на Југославија, односно на Извршниот одбор за усогласеноста на самоуправните спогодби со Единствените критериуми.

Член 24

Оцена за неусогласеноста на одредбите од самоуправните спогодби со Единствените критериуми дава Собранието на Заедницата на Југославија.

Собранието на Заедницата на Југославија, оцената за неусогласеност на одредбите од самоуправните спогодби со Единствените критериуми ја доставува до Собранието на републиката, односно на покраинската заедница, чијшто самоуправни спогодба не е во согласност со Единствените критериуми, заради поведување постапка за усогласување.

Член 25

Единствените критериуми влегуваат во сила наредниот ден од денот на давањето на согласноста од страна на Сојузниот извршен совет, а се применуваат од 1 јануари 1980 година.

Член 26

Единствените критериуми се објавуваат во „Службен лист на СФРЈ“.

Бр. 629-01
20 декември 1979 година
Белград

Претседател
на Заедницата на
Југославија,
Мухамед Хаџиќ, с. р.

418.

Тргнувајќи од уставното право на работниците во работните заедници на органите на општествено-политичките заедници на еднаква општествено-економска положба со работниците во организациите на здружен труд, а зависно од природата на дејноста што ја вршат и во согласност со обемот на средствата што во општествено-политичката заедница се издвојуваат за општи општествени потреби, од правото на стекнување доход во согласност со начелото за распределба според трудот и резултатите на трудот и со општествено утврдените основи и мерила што важат за организациите на здружен труд и од правото на самоуправно уредување на односите во областа на стекнувањето и распределбата на доходот, а врз основа на член 311 во врска со член 172 од Законот за основите на системот на државната управа и за Сојузниот извршен совет и сојузните органи на управата („Службен лист на СФРЈ“, бр. 23/78), работните заедници во сојузните органи на управата и во сојузните организации Сојузниот извршен совет, Сојузниот одбор на Синдикатот на работниците во управата, во правосудството и во финансиските организации и работните заедници на органите од член 415 на тој закон, склучуваат

ОПШТЕСТВЕН ДОГОВОР

ЗА ЗАЕДНИЧКИТЕ ОСНОВИ И МЕРИЛА ЗА СТЕКНУВАЊЕ И РАСПОРЕДУВАЊЕ НА ДОХОДОТ, ЗА РАСПРЕДЕЛБА НА СРЕДСТВАТА ЗА ЛИЧНИ ДОХОДИ И ЗА ФОРМИРАЊЕ И КОРИСТЕЊЕ НА СРЕДСТВАТА ЗА ЗАЕДНИЧКА ПОТРОШУВАЧКА НА РАБОТНИЦИТЕ ВО РАБОТНИТЕ ЗАЕДНИЦИ НА СОЈУЗНИТЕ ОРГАНИ И НА СОЈУЗНИТЕ ОРГАНИЗАЦИИ

1. ОСНОВНИ ОДРЕДБИ

Член 1

Со овој општествен договор се утврдуваат заедничките основи и мерила за стекнување и распоредување на доходот, за распределба на средствата за лични доходи и за формирање и користење на средствата за заедничка потрошувачка на работниците во работните заедници на сојузните органи на управата и на сојузните организации, како и во стручните служби на сојузните органи (во натамошниот текст: работната заедница во сојузен орган).

Одредбите од овој општествен договор не се применуваат врз активните воени лица и врз граѓанските лица на служба во Сојузниот секретаријат за народна одбрана, како ни врз активните воени лица што работат во други сојузни органи, сојузни организации и стручни служби на сојузните органи.

Член 2

Доходот на работната заедница во сојузен орган го сочинуваат:

- 1) средствата што работниците ќе ги остварат за лични доходи и за заедничка потрошувачка;
- 2) непотрошените средства за материјални трошоци до кои дошло со залагање на работниците или со заштеда, и кои во целост или делумно се пренесуваат од средствата за работа на сојузниот орган во доходот на работната заедница во сојузен орган по одлука на Сојузниот извршен совет, а во согласност со одлуката на Собранието на СФРЈ.

Во доходот на работната заедница во сојузен орган влегуваат и средствата за лични доходи и за заедничка потрошувачка на раководните работници.

Член 3

Средствата за лични доходи ги сочинуваат:

- 1) средствата што работната заедница во сојузен орган ќе ги издвои од доходот за распределба на средства за лични доходи по основ на текуштиот и минатиот труд;

2) средствата за лични доходи на приправниците;

3) средствата што врз основа на посебен пропис ќе ги оствари работната заедница во сојузен орган по основ на посебни услови и природа на вршењето на задачите и работите;

4) други средства што работната заедница во сојузен орган ќе ги оствари за лични доходи.

Член 4

Паричните средства за заедничка потрошувачка ги сочинуваат:

1) средствата што работната заедница во сојузен орган ќе ги издвои од доходот за заедничка потрошувачка;

2) паричните средства што Собранието на СФРЈ ќе му ги додели на сојузен орган од буџетот на федерацијата за заедничка потрошувачка;

3) средствата што работната заедница во сојузен орган ќе ги стекне по други основи (давање на подвижни и неподвижни предмети на заедничката потрошувачка во закуп, од камати, од други можни приходи по основ на депочирање или орочување на средства на работната заедница, и сл.).

II. СТЕКНУВАЊЕ НА ДОХОДОТ

Член 5

Работниците во работната заедница во сојузен орган го стекнуваат доходот на работната заедница од средствата за работа на сојузен орган зависно од видот и сложеноста, од обемот и квалитетот на извршените задачи и работи утврдени со програмата за работа, и од условите за нивно извршување, врз основа на заедничките основи и мерила утврдени со овој општествен договор.

Член 6

Заеднички основи за стекнување на доходот се:

- 1) видот и сложеноста на задачите и работите;
- 2) обемот и квалитетот на извршените задачи и работи;
- 3) условите за извршување на задачите и работите.

Член 7

До конечното утврдување на доходот, работната заедница во сојузен орган се стекнува аконтација на средства за лични доходи и средства за заедничка потрошувачка според заедничките основи утврдени во член 6 на овој општествен договор и според следните заеднички мерила, и тоа:

1) за лични доходи — според коефициентите утврдени за групите задачи и работи спрема нивниот вид и сложеност и спрема условите за извршување во однос на просечно остварениот личен доход на работниците во стопанството на Социјалистичка Федеративна Република Југославија од претходното полугодие, или во однос на просечно остварениот личен доход на работниците во стопанството на републиката, односно на автономната покраина, од претходното полугодие во која е седиштето на подрачниот орган, односно на подрачната организациона единица на сојузен орган, односно на сојузна организација, ако е тоа за работниците од тој подрачен орган, односно од таа подрачна организациона единица поповолно;

2) за заедничка потрошувачка — според просечно остварените средства за заедничка потрошувачка по работник во стопанството на Социјалистичка Федеративна Република Југославија од претходната година, или според просечно остварените средства за заедничка потрошувачка по работник во стопанството на републиката, односно на автономната покраина, од претходната година, во која е седиштето на подрачниот орган, односно на подрачната организациона единица на сојузен орган, односно на сојузна организација, ако е тоа за работниците од тој подрачен орган, односно од таа подрачна организациона единица поповолно.

Член 8

Задачите и работите утврдени со општиот акт за систематизација на задачите и работите и со програмата за работа на сојузниот орган се распоредуваат заради стекнување аконтација на средства за лични доходи, зависно од нивниот вид и сложеност и од условите за нивно извршување, во соодветни групи. Тие групи на задачи и работи се следните:

1) законодавно-правни и студиско-аналитички задачи и работи

— организирање и раководење на работата на вршење законодавно-правни студиско-аналитички и на нив соодветни задачи и работи, што се однесуваат на определена област од дејност на органот;

— подготвување на предлози за донесување закони, на нацрти и предлози на закони, на подзаконски прописи и други општи акти и одлуки и предлагање на соодветни мерки; проучување и испитување на дејството на системски решенија; следење, истражување и проучување на појавите и проблемите од областа на дејноста на органот; истражување на стратегијата и концепцијата на општествено-економскиот развој; задачи и работи на воведување и развој на системот на информации документација и автоматска обработка на податоци; задачи и работи на разработка и развој на општествениот и јавниот систем на информирање; изработка на единствени методологии и обезбедување на методолошко единство на прописите и општите акти; изработка на анализи, елаборати, студии и програми што служат како стручна основа за утврдување на политиката во определена област; подготвување на истражувачко-развојни проекти; подготвување на мерки со кои се решаваат системски проблеми и прашања; подготвување на најсложени документи од областа на меѓународната, меѓурегионалната, односно меѓупокра-

инската соработка; најсложени задачи и работи на следење на појавите од интерес за остварување на уставноста и законитоста; заштита на самоуправни права и на општествената сопственост, како и најсложени задачи и работи на подготвување акти за оцена на уставноста и законитоста во применувањето на сојузните прописи; самостојна стручна обработка на прелмети во правосудните органи; задачи и работи на проучување и самостојна обработка на материјали што им се доставуваат на разгледување и усвојување на Собранието на СФРЈ, Претседателството на СФРЈ, Претседателот на Републиката и на Сојузниот извршен совет, како и задачи и работи на изработка на најсложени документи што тие органи им ги упатуваат на сојузните органи; работа врз изработка на општествени договори; најсложени задачи и работи на одбранбените подготовки и општествената самозаштита; задачи и работи на безбедноста на воздушната пловидба и др.;

2) управно-надзорни и методолошки задачи и работи

— организирање и раководење на работата на извршување управно-надзорни, методолошки и на нив соодветни задачи и работи, што се однесуваат на определено подрачје од дејноста на органот;

— вршење на непосреден инспекциски надзор над применувањето на сојузните прописи; посложени задачи и работи на оперативен надзор над работата на подрачните органи; решавање во управната и прекршочната постапка во прв и втор степен и подготвување на решенија во таа постапка; задачи и работи во врска со давање објасненија и мислења во поглед на применувањето на сојузните закони во соодветна област; изработка на извештаи, информации, анализи и елаборати заради преземање на соодветни мерки; проучување и изработка на методологијата за истражување на одделни прашања од определено подрачје на дејноста на сојузниот орган; задачи и работи на еталонирање на сложена електронска опрема; задачи и работи во врска со информирањето за работата на сојузните органи; задачи и работи на непосредна контрола на летањето и водењето на воздухоплови на подрачјето на обласната и терминалната контрола; задачи и работи на непосредно преведување од странски јазици и од јазиците на народите и народностите на Југославија; најсложени финансиски, комерцијални и на нив соодветни задачи и работи; проектирање и посложени задачи и работи врз автоматизирање на работните процеси и на обработката на податоци, врз модернизација на одржувањето на техничката база на информациониот систем и подготвување на најсовремена технологија во областа на информациониот систем и др.;

3) управни и документациони задачи и работи

— организирање и раководење на работата на вршење управни и документациони и нив соодветни задачи и работи;

— непосредно применување на сојузните прописи; задачи и работи во врска со давањето на објасненија и мислења во поглед на применувањето на подзаконските прописи; подготвување на предлози и напоти на самоуправни општи акти; задачи и работи на оперативен надзор над работата на подрачните органи и служби и сл.; подготвување на материјали и документација што служат за изработка на елаборати и анализи; подготвување на информа-

ции и други слични материјали врз основа на познати податоци и однапред определени методи; преведување на посложени текстови од странски јазици и изработка на текстови на јазиците на народите и народностите на Југославија; задачи и работи врз изработка на проекти за автоматска обработка на податоци; изработка на проекти и организација на програмирањето на автоматската обработка на определени податоци; посложени задачи и работи на царинење стоки и на лабораториски анализи; задачи и работи на одбранбените подготовки и општествената самозаштита и др.

4) стручно-технички задачи и работи

— организирање и раководење на работата на вршење стручно-технички и ним соодветни задачи и работи;

— контрола на летањето и водењето на воздухоплови; подготвување и донесување на решенија и на други поединечни акти од работните односи; вршење на одделни дејствија во управната постапка или во посебни постапки; задачи и работи во врска со обезбедувањето пренос на информации од посебно значење; преведување на текстови од странски јазици и изработка на текстови на јазиците на народите и народностите на Југославија; редовно следење и обработка на одделни појави според утврдена или определена методологија; посложени задачи и работи од областа на криптологијата; програмирање и обработка на податоци за одделни појави, прашања и проблеми според утврдена методологија; задачи и работи врз организација и координирање на работата со пресметувач; редовно следење и документалистичка обработка на одделни појави според утврдена или определена методологија; изработка на посложени програми за автоматска обработка на податоци; задачи и работи на сметкополагач и др.;

5) оперативни документациони и финансиско-материјални задачи и работи

— организирање и раководење на работата на извршување оперативни, документациони, финансиско-материјални и ним соодветни задачи и работи;

— подготвување и обработка на податоци и на документација според утврдена методологија; задачи и работи на дебатно стенографирање; водење на посложени пропишани регистри и на посложени уписници; изработка на програми за автоматска обработка на податоци; управување со сметачи; одржување на посложени постројки и уреди и на технички средства за работа; печатење на материјали на висок и рамен печат; посложени задачи и работи на царинска контрола во патничкиот промет и на царински надзор; посложени контролно-инспекциски задачи и работи врз преглед на мерила и предмети од скапоцени метали; задачи и работи на обезбедување, како што се непосредно обезбедување на сојузните органи и организации и на странските дипломатски и конзуларни претставништва и определени задачи и работи во врска со обезбедувањето на определени личности што го вршат овластени лица; задачи и работи на технички секретари кај највисоките функционери на сојузните органи; задачи и работи на возачи на моторни возила кај највисоките функционери на сојузните органи; посложени задачи и работи во врска со изработката и донесувањето на финансиски план и завршна сметка; посложени задачи и работи од занаетчиско-услужен карактер и др.;

6) оперативно-технички задачи и работи

— организирање и раководење на работата врз извршување на оперативно-технички задачи и работи;

— контрола и царински надзор во пограничниот промет; прибирање и средување, подготовка и контрола на документи; подготвување на податоци за сметач; опслужување на периферни единици кај сметачи; контролно-инспекциски задачи и работи врз преглед на мерила и предмети од складирање метали; водење на персонална, кадровска и друга слична евиденција; одржување на уреди и на технички средства за работа; стенографски и стенодактилографски задачи и работи; посложени, дактилографски задачи и работи (работи на композер); печатење на материјали; задачи и работи на техничка редакција, на калиграф и картотекар; материјално-финансиски задачи и работи; задачи и работи на технички секретар кај функционер што раководи со сојузен орган; задачи и работи на возач на моторни возила и др.;

7) административно-технички задачи и работи

— прием, разведување, распоредување и архивирање на пошта и предмети и други слични канцелариски задачи и работи; задачи и работи на технички секретар; задачи и работи на препишување и умножување на материјали и други слични задачи и работи; задачи и работи во врска со воспоставувањето на внатрешни и надворешни телефонски и телепринтерски врски; задачи и работи на обезбедување уреди и др.;

8) манипулативни задачи и работи

— пакување и експедиција на пошта; пренесување на инвентар; задачи и работи на фотокопирни и други слични апарати; одржување на чистотија; надворешна и интерна достава на пошта и предмети (журирски задачи и работи) и други слични манипулативни задачи и работи.

Член 9

Распоредувањето на задачите и работите на сојузен орган во определени групи се врши според нивните основни обележја во однос на основните обележја на група задачи и работи од член 8 на овој општествен договор.

Распоредувањето на задачите и работите според одредбата од член 8 на овој општествен договор го врши функционерот што раководи со сојузен орган по прибавено мислење од работната заедница и во согласност со Комисијата за следење на спроведувањето на Општествениот договор за заедничките основи и мерила за стекнување и распоредување на доходот, за распределба на средствата за лични доходи и за формирање и користење на средствата за заедничка потрошувачка на работниците во работните заедници на сојузните органи и сојузните организации (во натамошниот текст: Комисијата).

Ако помеѓу функционерот што раководи со сојузен орган и Комисијата не може да се постигне согласност во поглед на распоредувањето на задачите и работите во групите од член 8 од овој општествен договор, Комисијата е должна, во рок од три дена од денот кога помеѓу неа и функционерот е заеднички констатирано дека не може да се постигне согласност за спорните прашања, да го извести Сојузниот извршен совет — ако е во прашање сојузен орган на управата односно сојуз-

на организација, односно органот надлежен за донесување или за давање согласност на општиот акт за систематизација на задачите и работите, ако се во прашање други сојузни органи и организации.

Одлуката на Сојузниот извршен совет, односно одлуката на надлежниот орган од став 3 на овој член за распоредување на задачите и работите во соодветна група е конечна.

Член 10

Вредноста на задачите и работите распоредени во групите од член 8 на овој општествен договор се утврдува со множење на просечно остварениот личен доход на работниците во стопанството на Социјалистичка Федеративна Република Југославија, од претходното полугодие, или со множење на просечно остварениот личен доход на работниците во стопанството на републиката односно на автономната покраина, од претходното полугодие, во која е седиштето на подрачниот орган, односно на подрачната организациона единица на сојузен орган, односно на сојузна организација, ако е за тоа за работниците од тој подрачен орган, односно од таа подрачна организациона единица поповолно, со подолу наведените коефициенти, и тоа:

Групи на задачи и работи	Коефициенти
1) Законодавно-правни и студиско-аналитички	2,97
2) Управно-надзорни и методолошки	2,65
3) Управни и документациони	2,48
4) Стручно-технички	2,15
5) Оперативни, документациони и финансиско-материјални	1,75
6) Оперативно-технички	1,40
7) Административно-технички	1,30
8) Манипулативни	0,93

Член 11

По исклучок од одредбата на член 10 од овој општествен договор, Сојузниот извршен совет може за определени задачи и работи што се вршат во репрезентативни објекти под исклучителни услови, како и за задачите и работите на пилот-летач и на летачки персонал, да ги определи средствата за лични доходи за текуштиот и минатиот труд според просечно остварените лични доходи на извршителите на такви задачи и работи во соодветните организации на здружен труд на територијата на град Белград, а врз основа на податоци за просечно остварените лични доходи во последното полугодие.

Член 12

По исклучок од одредбата на член 10 од овој општествен договор, средствата за лични доходи на приправниците се стекнуваат, и тоа:

1) за приправниците што се подготвуваат за извршување на задачите и работите од 1. до 4. група од член 8 на овој општествен договор — според коефициентот 1,20;

2) за приправниците што се подготвуваат за задачите и работите од 5. група од член 8 на овој општествен договор — според коефициентот 1,00;

3) за приправниците што се подготвуваат за извршување на задачите и работите од 6. и 7. група од член 8 на овој општествен договор — според коефициентот 0,30.

Член 13

Работната заедница стекнува и средства за лични доходи на име посебен додаток за извршителите што вршат задачи и работи под посебни работни услови и со оглед на природата на нивното вршење, а во согласност со закон и со пропис на Сојузниот извршен совет.

Член 14

Вкупниот износ на месечната аконтација на средствата за лични доходи на работниците на работната заедница во сојузен орган се добива кога коефициентите утврдени во чл. 10 и 12 од овој општествен договор за одделни групи задачи и работи односно за приправниците, ќе се помножат со просечно остварениот личен доход на работниците во стопанството на Социјалистичка Федеративна Република Југославија од претходното полугодие, односно со просечно остварениот личен доход на работниците во стопанството на републиката односно на автономната покраина, од претходното полугодие, во која е седиштето на подрачниот орган, односно на подрачната организациона единица на сојузен орган на управата, односно на сојузна организација, ако е тоа за работниците од тој подрачен орган, односно од таа подрачна организациона единица поповолно, и со пополнетиот број извршители на тие задачи и работи, односно со бројот на приправниците и ќе се соберат така добиените износи.

Износот на средствата од став 1 на овој член се зголемува за износот на средствата на име посебен додаток за извршителите што извршуваат задачи и работи под посебни услови и со оглед на природата на нивното вршење, а во согласност со закон и со пропис на Сојузниот извршен совет.

Член 15

При утврдувањето на височината на средствата за лични доходи во рамките на средствата за работа на сојузниот орган за наредната година, се води сметка за усогласувањето на доходот на работната заедница во сојузен орган со движењето на производноста на трудот и на личниот доход и на заедничката потрошувачка на работниците во организациите на здружен труд во стопанството на Социјалистичка Федеративна Република Југославија, од претходното полугодие, или во стопанството на републиката, односно на автономната покраина во која е седиштето на подрачниот орган, односно на подрачната организациона единица на сојузен орган, односно на сојузна организација, од претходното полугодие, ако е тоа за работниците поповолно.

Усогласувањето на височината на средствата за лични доходи на работниците во работната заедница на сојузен орган со височината и движењето на личните доходи во организациите на здружен труд во стопанството на Социјалистичка Федеративна Република Југославија, односно во стопанството на републиката, односно автономната покраина во која е седиштето на подрачниот орган, односно на подрачната организациона единица на сојузен орган, односно на сојузна организација, се врши по истекот на полугодieto и по објавувањето на податоците за просечниот личен доход.

За усогласување на височината на средствата за лични доходи на работниците во текот на годината се зема износот на просечно остварениот доход на работниците во организациите на здружен труд во стопанството на Социјалистичка Федеративна Република Југославија, остварен во последните шест месеци, или во стопанството на републиката односно на автономната покраина во која е седиштето на подрачниот орган, односно на подрачната организациона единица на сојузен орган, односно на сојузна организација, остварен во последните шест месеци, ако е тоа за работникот поповолно.

Член 16

Средствата за месечни аконтации на лични доходи на работниците, што се утврдени според основите и мерилата во самоуправниот општ акт на работната заедница, а кои не можат да бидат повисоки од средствата утврдени според одредбата од член 14 на овој општествен договор, како и средствата на заедничката потрошувачка, се пренесуваат од претсметката на средствата за работа на сојузниот орган во доходот на работната заедница во сојузен орган со решение на функционерот што раководи со сојузниот орган во текот на текуштата година.

Работните заедници во сојузните органи се согласни да не го распоредуваат со финансискиот план и да не го исплатуваат на име на месечни аконтации на лични доходи на работниците целокупниот износ што го стекнале за таа цел според одредбите од член 14 на овој општествен договор, заради обезбедување средства со кои, при привремената пресметка на личните доходи на работниците за периодите утврдени со самоуправен општ акт, ќе се овозможи доследна распределба според резултатите на трудот на работниците за односниот пресметковен период.

Работните заедници во сојузните органи со свој самоуправен општ акт, во согласност со утврдениот период за кој се врши привремена пресметка на личните доходи, ќе го определат сразмерниот износ на средства што се издвојува за исплата на месечните аконтации на лични доходи на работниците.

Член 17

Средствата за лични доходи и личните доходи на наредните работници во сојузните органи се утврдуваат во согласност со основите и мерилата и на начинот што ќе го утврди Сојузниот извршен совет.

Раководните работници ги остваруваат своите права на средствата за заедничка потрошувачка, на надомести и испратнина под исти услови како и другите работници.

Член 18

Работниците во работната заедница во сојузен орган стекнуваат средства за заедничка потрошувачка по еден извршител во височина на просечно остварените средства за заедничка потрошувачка по работник од претходната година во стопанството на Социјалистичка Федеративна Република Југославија, или во стопанството на републиката, односно на автономната покраина во која е седиштето на подрачниот орган, односно на подрачната организациона единица на сојузен орган, односно на сојузната организација, ако е тоа за работниците од тој подрачен орган односно од таа подрачна организациона единица поповолно.

Во просечно остварените средства за заедничка потрошувачка влегуваат и средствата за стабилна изградба што од чистиот доход на основните организации на здружен труд во стопанството на Социјалистичка Федеративна Република Југославија, или во стопанството на републиката, односно на автономната покраина во која е седиштето на подрачниот орган, односно на подрачната организациона единица на сојузен орган, односно на сојузна организација, ако е тоа за работникот поповолно, се издвојуваат за таа цел.

III. УТВРДУВАЊЕ И РАСПОРЕДУВАЊЕ НА ДОХОДОТ

Член 19

Работната заедница во сојузен орган конечно го утврдува и распоредува доходот со завршна сметка, по истекот на годината, врз основа на оценка за придонесот на работната заедница за навремено,

законито, целосно и рационално остварување на функцијата, задачите и работите на сојузниот орган.

Оцена за придонесот од става 1 на овој член за работната заедница во сојузен орган на управата, односно во сојузна организација, дава Сојузниот извршен совет, по прибавено мислење од функционерот што раководи со сојузен орган на управата, односно со сојузната организација.

Оцена за придонесот од став 1 на овој член за работните заедници во службите на други сојузни органи и организации, дава, по прибавено мислење од функционерите што раководат со односните органи и служби:

1) за правосудните органи — Собранието на СФРЈ, односно тело што ќе го овласти тоа;

2) за другите сојузни органи и организации — органот што е овластен за тоа со пропис, односно со друг општ акт.

При давањето на мислење за придонесот на работната заедница за остварување на функциите, задачите и работите на органот, функционерот што раководи со сојузен орган ќе води сметка и за усогласеноста на доходот на работната заедница во сојузен орган со движењето на продуктивноста на трудот, на личните доходи и на заедничката потрошувачка во организациите на здружен труд во стопанството на Социјалистичка Федеративна Република Југославија, или во стопанството на републиката, односно на автономната покраина во која е седиштето на подрачниот орган, односно на подрачната организациона единица на сојузен орган, односно на сојузна организација, ако е тоа за работникот поповолно.

Член 20

Учесниците на овој општествен договор се согласни Сојузниот извршен совет или органите што ќе ги овласти тој да ја утврдат основната документација што му се поднесува на Сојузниот извршен совет, односно на органите од член 19 став 3 точка 1) и 2) на овој општествен договор, за оцена на придонесот на работната заедница во сојузен орган за остварувањето на функциите, задачите и работите на сојузниот орган, односно на сојузната организација.

Функционерот што раководи со сојузен орган ќе ја доставува, најдоцна до 15 јануари наредната година до органот од член 19 ст. 2 и 3 на овој општествен договор основната документација и своето мислење за придонесот на работната заедница во остварувањето на функциите, задачите и работите на сојузниот орган.

Во согласност со оцената за придонесот на работната заедница во сојузен орган во остварувањето на функциите, задачите и работите на работната заедница, на сојузните органи конечно ќе им се определат височината на средствата што се издвојуваат за доходот на работната заедница.

Член 21

Привремената пресметка на личните доходи, работната заедница во сојузен орган ја врши врз основа на оцена на функционерот што раководи со сојузен орган за придонесот на работната заедница во остварувањето на функциите, задачите и работите на сојузниот орган во периоди кои не можат да бидат подолги од три месеци.

Оцената од став 1 на овој член, функционерот што раководи со сојузен орган ја дава по прибавено мислење од работната заедница.

Ако врз основа на оцената од став 1 на овој член, што ја дава функционерот што раководи со сојузен орган, сразмерно со остварениот придонес се намалуваат средствата за лични доходи исплатени

како аконтација во периодот за кој се дава таа оцена, работната заедница ќе ги испита причините, ќе ја утврди одговорноста и ќе преземе мерки со цел до конечната пресметка да се реши прашањето за повеќе исплатените средства за месечни аконтации на лични доходи.

IV. ЗАЕДНИЧКИ ОСНОВИ И МЕРИЛА ЗА РАСПРЕДЕЛБА НА СРЕДСТВАТА ЗА ЛИЧНИ ДОХОДИ

Член 22

Заеднички основи за утврдување на личниот доход на работникот се резултатите од неговиот труд и придонесот што тој со својот тскушт и минат труд го дал за остварување на функциите на органот како целина, и вкупните резултати на трудот на работниците во работната заедница во сојузен орган.

Резултатите од трудот на работникот и неговиот придонес се утврдуваат зависно од квантитетот и квалитетот на трудот, земајќи ги предвид особено обемот и сложеноста на задачите и работите, квалитетот на остварените резултати на трудот, остварените заштеди во работата, користењето на работното време, одговорноста во работата и условите под кои се извршени задачите и работите.

Работните заедници во сојузните органи, при утврдувањето на основите и мерилата за вреднување на задачите и работите, ќе тргнуваат од заедничките основи и мерила утврдени со закон, со овој општествен договор и со самоуправни спогодба.

Работните заедници во сојузните органи во своите самоуправни општи акти за распределба на средствата за лични доходи ќе ги утврдат основите и мерилата за распределба на средствата за лични доходи врз основа на методологија за процена на задачите и работите и методологија за утврдување на вкупниот придонес на работникот, и вредносно ќе ги изразат со бодови, поени или на друг начин.

Коефициентите утврдени во член 10 на овој општествен договор служат исклучиво за стекнување аконтација на средства за лични доходи и не можат да се користат за утврдување на личните доходи на работниците.

Работните заедници во сојузните органи се согласни, вредносните односи што се воспоставуваат со самоуправните општи акти помеѓу наједнаставните и најсложените работи, предвидени со овој општествен договор, да не можат да бидат помали од 1:3,5.

Член 23

Заради пообјективно мерење на резултатите од трудот на работниците, работните заедници во сојузните органи ќе определат погоден начин на евиденција за програмираните и извршените задачи и работи, врз основа на која ќе може да се утврдат елементите за објективно вреднување на резултатите од трудот на секој работник.

Член 24

Пред одлучувањето за распределбата на средствата за лични доходи на одделни работници, работната заедница во сојузен орган, врз основа на оцена за придонесот на работната заедница во остварувањето на функциите, задачите и работите на сојузниот орган од член 21 став 1 на овој општествен договор, одлучува за износот на средствата што за односниот пресметковен период ќе се распределат.

Работните заедници во сојузните органи што во својот состав имаат работни единици како и работните заедници се поголем број работници, во кои по природата, видот и сложеноста се вршат различни задачи и работи, ќе ги утврдат во своите самоуправни општи акти основите и мерилата за распре-

делба на средствата за лични доходи врз работните единици и основите и мерилата за распределба на средствата за лични доходи врз одделни работници во работната заедница.

Во работните заедници во сојузните органи кои со свој самоуправен општ акт утврдиле дека распределбата на средствата за лични доходи ќе ја вршат врз основа на резултатите од трудот на работниците во работната единица, распределбата ќе се врши врз основа на резултатите од трудот на работниците и оцената на придонесот на работната заедница во остварувањето на задачите и работите на сојузен орган во целина, на начинот утврден со самоуправниот општ акт на работната заедница.

Член 25

Работните заедници во сојузните органи се согласни дека, заради уедначување на мерилата за распределба на средствата за лични доходи на работниците, со самоуправна спогодба ќе ги утврдат единствениите нормативи за распределба на средствата за лични доходи на работниците што работат на истовидни задачи и работи, а особено на задачи и работи: на писарница, препишување, стенографирање; на финансиско и материјално книжење; на преведување текстови; на умножување материјали со ефсет-печат и со фотокопирање; на интерно доставување на пошта и предмети; на подготвување материјали за сметач; на срамнување текстови; на книгвезачки работи; на собирање, средување и подготвување за обработка на статистички и други податоци; на одржување чистотија во згради, како и други задачи и работи за кои ќе најдат заеднички интерес.

Член 26

Додека со закон или со друг општ акт не се утврдат општествените критериуми за стекнување на дел од личниот доход по основа на минат труд, работните заедници во сојузните органи се согласни со своите самоуправни општи акти да ги утврдат основите и мерилата за распределба на дел од личниот доход по основа на минат труд кој се пресметува и исплатува врз секој исплатен личен доход. Вкупниот износ на средствата за тој дел од личниот доход може да изнесува најмногу за одделен работник до 17,5% од неговиот личен доход, а најмногу од 0,5 % за секоја започната година по наполнетите две години стаж до со закон утврдениот работен стаж признаен за пензија.

Процентот за секоја започната година по наполнетите две години работен стаж се зголемува за 0,25% за работниците — жени што имаат повеќе од 25 години работен стаж.

Член 27

Работните заедници во сојузните органи се согласни со свои самоуправни општи акти да ги регулираат условите и височината на испратнината што му припаѓа на работник при заминувањето во пензија, така што височината на испратнината утврдена со самоуправен општ акт на работната заедница да изнесува најмногу збир на трите привремено утврдени лични доходи на тој работник по претходниот тримесечен претсметковен период, со тоа што испратнината да не може да изнесува помалку од збирот на три просечно остварени лични доходи на работник во стопанството на Социјалистичка Федеративна Република Југославија од претходното полугодие, или во стопанството на републиката, односно на автономната покраина, од претходното полугодие, во кое е седиштето на подрачниот орган, односно на подрачната организациона единица на сојузен орган, односно на сојузна организација, ако е тоа за работникот поповолно, ако со закон не е определено поинаку.

Член 28

Работните заедници во сојузните органи се согласни времето што работникот ќе го помине на работа подолга од полното работно време да го земаат предвид во своите самоуправни општи акти, како посебен услов на трудот, при утврдувањето на мерилата со кои се определува неговиот личен доход.

Кога се утврдени поблиску случаите и условите под кои може да се воведува работа подолга од полното работно време од страна на функционер што раководи со сојузен орган, на работниците што таа работа и работата во дните на неделен одмор и на државни празници ја вршат, им се исплатува, на име личен доход за секој час работа подолга од полното работно време, износ пресметан според месечната аконтација на личниот доход што работникот ја имал во време кога ја извршил таа работа — зголемен за 50%, а за секој час работа во дните на неделен одмор и на државни празници — зголемен за 100%.

На работниците кои поради природата на работата во сојузен орган, работат во смени, а кои таа работа ја вршат во дните на неделен одмор, им се исплатува, на име личен доход за секој час работа во смени во дните на неделен одмор, износ пресметан според месечната аконтација на личниот доход што работникот ја имал во време кога ја извршил таа работа — зголемен за 20%. Во тој случај на работникот мора да му се обезбеди, за негов ден на седмичен одмор, еден ден во текот на наредната седмица.

Во сојузните органи во кои, согласно со прописите, е воведена ноќна работа во време од 22.00 часот до 5.00 часот наредниот ден и работа во смени која се врши ноќе, на работниците што ја вршта таа работа им се зголемува месечната аконтација на личниот доход, што ја имале во време на извршувањето на работата, за 30%.

Член 29

Ако врз основа на својот придонес и резултатите од трудот на работната заедница во сојузен орган како целина, работникот оствари личен доход помал од со закон загарантиран личен доход утврден со самоуправниот општ акт на работната заедница, му припаѓа загарантираниот личен доход утврден со самоуправниот општ акт.

Височината на загарантираниот личен доход на секој работник се утврдува во соодветен процент од неговиот просечен месечен личен доход од претходната година.

Работните заедници во сојузните органи се согласни, височината на загарантираниот личен доход да не може да биде пониска од 70% од просечниот личен доход на работниците во стопанството на Социјалистичка Федеративна Република Југославија, или во стопанството на републиката, односно на автономната покраина во која е седиштето на подрачниот орган, односно на подрачната организациона единица на сојузен орган, односно на сојузна организација, ако е тоа за работникот поповолно.

V ЗАЕДНИЧКИ ОСНОВИ И МЕРИЛА ЗА РАСПРЕДЕЛБА НА СРЕДСТВАТА ЗА ЗАЕДНИЧКА ПОТРОШУВАЧКА

Член 30

Тргнувајќи од заедничките интереси на работниците во здружениот труд и од принципите за солидарност и заемност, работниците во работната заедница во сојузен орган ги распределуваат и користат средствата за заедничка потрошувачка во согласност со основите и мерилата, со условите и начинот на користењето утврдени со самоуправниот општ акт, а особено:

1) за решавање на станбените прашања на работниците;

2) за делумно покривање на трошоците за користење на годишни одмори на работниците;

3) за делумно покривање на трошоците за топол оброк на работниците;

4) за стручно оспособување и усовршување на работниците за извршување на задачите и работите од делокругот на сојузниот орган;

5) за организирање на одмор и рекреација и на културно-забавниот живот на работниците;

6) за давање помош на работникот и на неговото семејство во случај на болест или смрт на работникот и на член на семејството што го издржува работникот; кога на работникот му е потребна помош за санирање на претрпената штета која не е предизвикана по вина на работникот; заради школување на деца; заради закрепнување на работникот, како и за други помошти утврдени со самоуправен општ акт;

7) за учество на работната заедница во спроведувањето на хуманитарни и други акции од пошироко општествено значење;

8) за признација на работниците посебно заслужни за остварување на функциите, задачите и работите на сојузниот орган, за давање признација на работниците што заминуваат во пензија, или што го наполниле работниот стаж утврден со самоуправниот општ акт, во согласност со самоуправната спогодба;

9) за други намени утврдени со самоуправна спогодба и со самоуправен општ акт.

Член 31

Работните заедници во сојузните органи се согласни, со самоуправна спогодба да ги утврдат основите и мерилата и условите за користење на средствата за заедничка потрошувачка, а по можност и износите на средствата што можат да се користат за одделни намени, водејќи сметка тие да бидат во границите на општествено прифатените мерила.

Работните заедници во сојузните органи се согласни, со самоуправната спогодба да ја утврдат обврската за здружување на дел од средствата за заедничка потрошувачка на работните заедници за одделни намени, како и условите за нивното здружување и користење.

VI. СКЛУЧУВАЊЕ И СПРОВЕДУВАЊЕ НА ОВОЈ ОПШТЕСТВЕН ДОГОВОР

Член 32

Овој општествен договор се смета за склучен кога, според пропишаната постапка и во идентичен текст, ќе го усвојат Сојузниот извршен совет, Сојузниот одбор на Синдикатот на работниците во управата, правосудството и финансиските организации и работните заедници во сојузните органи на кои се однесува овој општествен договор.

Овластените претставници на работните заедници во сојузните органи на кои се однесува овој општествен договор, ќе го склучат овој општествен договор ако претходно го прифати мнозинството на работници во работната заедница.

Член 33

Иницијатива за измени и дополненија на овој општествен договор може да даде секој учесник на овој општествен договор.

Измените и дополненијата на овој општествен договор се вршат по постапката и на начинот што се предвидени за неговото склучување.

Член 34

Заради следење на спроведувањето на овој општествен договор, учесниците во неговото склучување формираат Комисија (член 9 став 2).

Комисијата ја сочинуваат 9 члена, од кои по еден член делегираат Сојузниот извршен совет и Сојузниот одбор на Синдикатот на работниците во управата, правосудството и финансиските организации, а седум члена заеднички делегираат работните заедници во сојузните органи — учесници на овој општествен договор.

Изборот на седумте членови на Комисијата што заеднички ги делегираат работните заедници во сојузните органи — учесници на овој општествен договор го организира и постапката ја спроведува Претседателството на Конференцијата на синдикалните организации во сојузните органи и сојузните организации, во правосудството и во општествено-политичките организации.

Претседателот и членовите на Комисијата имаат заменици.

Претседателот на Комисијата, односно неговиот заменик е член на Комисијата што го делегира Сојузниот извршен совет.

Комисијата работи по принцип на делегации.

Комисијата донесува деловник за својата работа.

Стручните и другите работи за Комисијата ги врши Сојузниот секретаријат за правосудство и организација на сојузната управа.

Член 35

Комисијата ги врши следните работи:

1) дава согласност на распоредувањето на задачите и работите во групите од член 8 на овој општествен договор;

2) го следи применувањето на одредбите од овој општествен договор, и за тоа ги известува учесниците на овој општествен договор;

3) дава мислења и објасненија за преминувањето на одредбите од овој општествен договор;

4) ги разгледува иницијативите за измени и дополненија на одредбите од овој општествен договор;

5) ги евидентира самоуправните општи акти на работните заедници во сојузните органи што се однесуваат на стекнувањето и распоредувањето на доходот и на распределбата на средствата за лични доходи и за заедничка потрошувачка, и ја цени нивната усогласеност со одредбите од овој општествен договор;

6) врши и други задачи и работи утврдени со овој општествен договор.

VII. ПРЕОДНИ ОДРЕДБИ

Член 36

Работните заедници во сојузните органи, во рок од 90 дена од денот на влегувањето во сила на овој општествен договор, ќе ги усогласат самоуправните општи акти за основите и мерилата за стекнување и распоредување на доходот и за распределба на средствата за лични доходи и за заедничка потрошувачка на работниците со одредбите од овој општествен договор и ќе ги достават на Комисијата.

Член 37

До донесувањето на општите акти за систематизација на задачите и работите во смисла на член 424 од Законот за основите на системот на државната управа и за Сојузниот извршен совет и сојузните органи на управата, распоредувањето на задачите и работите во смисла на одредбите од чл. 8 и 9 на овој општествен договор, ќе се изврши врз основа на описот на задачите и работите од важечките правилници за систематизација на задачите и работите.

Член 38

На работните заедници во сојузните органи на кои, до денот на влегувањето во сила на овој општествен договор, средствата за аконтации на лични доходи им се обезбедени во износ поголем од износот што го стекнуваат по одредбите од овој општествен договор, ќе им се обезбедуваат средства во тој износ се додека тие се движат под износот на средствата што се стекнуваат според одредбите од овој општествен договор.

Член 39

До склучувањето на самоуправната спогодба од член 31 став 1 на овој општествен договор, ќе се применува Самоуправната спогодба за единствениите основи и мерила за распределба и користење на средствата за заедничка потрошувачка во работните заедници на органите на федерацијата („Службен лист на СФРЈ“, бр. 29/76).

Член 40

Учесниците на овој општествен договор ќе формираат Комисија најдоцна во рок од 30 дена од денот на влегувањето во сила на овој општествен договор.

Комисијата, во рок од наредните 15 дена, ќе донесе свој деловник за работа и ќе почне со работата.

Член 41

Работните заедници во сојузните органи се согласни, во смисла на член 25 од овој општествен договор, да склучат самоуправна спогодба во рок од 90 дена од денот на неговото влегување во сила на овој општествен договор и да ѝ ја достават на Комисијата.

Член 42

Функционерот што раководи со сојузен орган на управата ќе ги распореди задачите и работите од важечкиот акт за систематизација во соодветни групи, во смисла на чл. 8 и 10 од овој општествен договор, во рок од 30 дена од денот на влегувањето во сила на овој општествен договор.

Член 43

На работниците кои, во смисла на чл. 393 и 394 од Законот за основите на системот на државната управа и за Сојузниот извршен совет и сојузните органи на управата, ги остваруваат своите права од работен однос во сојузен орган во кој дотогаш работеле, односно кај орган или служба што ќе ја определи Сојузниот извршен совет, како и на работниците ставени на располагање во смисла на член 395 од Законот за основите на системот на државната управа и за Сојузниот извршен совет и сојузните органи на управата, им припаѓа на име личен доход надомест во височина на просечниот личен доход што го оствариле во последните 12 месеци, ако е тоа за нив потврдено, првпат да бидат ставени на располагање односно ако не биле преземени и распоредени при укинувањето на сојузниот орган.

На работниците од став 1 на овој член им припаѓа зголемување на надоместот на личниот доход по основа на зголемувањето на животните трошоци, како и делумно покривање на трошоците за користење на годишен одмор и испратнина при заминувањето во пензија.

Член 44

На работниците што до денот на влегувањето во сила на Законот за основите на системот на државната управа и за Сојузниот извршен совет и

сојузните органи на управата го оствариле правото на надомест на личниот доход како нераспоредени работници, им припаѓа надомест на личниот доход во височина на надоместот што го примиле пред денот на влегувањето во сила на овој општествен договор.

Врз работниците од став 1 на овој член се применува и одредбата од член 43 став 2 на овој општествен договор.

VIII. ЗАВРШНИ ОДРЕДБИ

Член 45

Со денот на влегувањето во сила на овој општествен договор престанува да се применува Општествениот договор за усогласување на распределбата на доходот, на средствата за лични доходи и на другите примања на работниците во органите на федерацијата („Службен лист на СФРЈ“, бр. 71/73, 56/75 и 31/77).

Член 46

Овој општествен договор влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен лист на СФРЈ“, а ќе се применува од 1 јануари 1980 година.

Е. п бр. 156

21 април 1980 година
Белград

За Сојузниот извршен совет,

Лука Бановиќ, с. р.

За Сојузниот одбор на Синдикатот на работниците во управата, правосудството и финансиските организации

Максимилијан Коротиќ, с. р.

За работните заедници во сојузните органи:

За Сојузниот секретаријат за надворешни работи,
д-р Владимир Павиќевиќ, с. р.

За Сојузниот секретаријат за внатрешни работи,
Рајко Раѓеновиќ, с. р.

За Сојузниот секретаријат за финансии,
Миливоје Јосифовиќ, с. р.

За Сојузниот секретаријат за надворешна трговија,
Часлав Германовиќ, с. р.

За Сојузниот секретаријат за пазар и општи стопански работи,
Никола Гуровиќ, с. р.

За Сојузниот секретаријат за правосудство и организација на сојузната управа,

Јелена Томиќ, с. р.

За Сојузниот секретаријат за информатии,
Радивоје Дакиќ, с. р.

За Сојузниот секретаријат за енергетика и индустрија,

Миливоје Нешиќ, с. р.

За Сојузниот комитет за земјоделство,
Светислав Вулевиќ, с. р.

- За Сојузниот комитет за сообраќај и врски,
Слободан Милорадовиќ,
с. р.
- За Сојузниот комитет за труд, здравство и социјална заштита,
д-р **Радован Стјепановиќ**, с. р.
- За Сојузниот комитет за прашања на борците и воените инвалиди,
Радмила Савиќ, с. р.
- За Сојузниот комитет за законодавство
Соња Мирковиќ, с. р.
- За работните заедници на Сојузната управа за царини,
Шефкет Истрефи, с. р.
- За Сојузната управа за контрола на летањето,
Данило Каваја, с. р.
- За Сојузната управа за радиоврски,
Љубиша Недељковиќ, с. р.
- За Сојузниот пазарен инспекторат,
Арсение Кисчевиќ, с. р.
- За Сојузниот девизен инспекторат,
Саво Бобиќ, с. р.
- За Сојузниот воздухопловен инспекторат,
Жарко Дозет, с. р.
- За Сојузниот завод за општествено планирање,
Срѓан Митровиќ, с. р.
- За Сојузниот завод за цени,
Смиљка Лопандиќ, с. р.
- За Сојузниот завод за статистика,
Вукосава Чичаревиќ, с. р.
- За Сојузниот завод за меѓународна научна, просветно-културна и техничка соработка,
Никола Хадиќ, с. р.
- За Сојузниот хидрометеоролошки завод,
дипл. инж. **Чедомир Радевиќ**, с. р.
- За Сојузниот завод за стандардизација,
дипл. инж. **Вонслав Каличанин**, с. р.
- За Сојузниот завод за патенти,
Татјана Лисавац, с. р.
- За Сојузниот завод за метри и скапоцени метали,
Зоран Холас, с. р.
- За Сојузниот геолошки завод,
инж. **Велимир Шувачки**, с. р.
- За Сојузната дирекција за резерви на прехранбени производи,
Веселин Брезик, с. р.
- За Сојузната дирекција за резерви на индустриски производи,
Душан Јанковиќ, с. р.
- За Сојузното биро за работи на вработувањето,
Вонслав Лукиќ, с. р.
- За Архивот на Југославија,
д-р **Сидо Марјановиќ**, с. р.
- За Кабинетот на Председателот на Републиката,
Јован Ружиќ, с. р.
- За Управата на островот Бриони,
Владо Задковиќ, с. р.
- За Службите на Собранието на СФРЈ,
Бранислав К. Перовиќ, с. р.
- За Службата на Претседателството на СФРЈ,
Радоица Вечериновиќ, с. р.
- За Службата на Советот на федерацијата,
Срѓан Савиќ, с. р.
- За Службата на Генералниот секретаријат на Сојузниот извршен совет,
Мирница Драшковиќ, с. р.
- За Протоколот на Сојузниот извршен совет,
Ангелина Толиќ, с. р.
- За Службата за одбранбени подготовки на Сојузниот извршен совет,
Никола Баста, с. р.
- За Управата за персонални работи на Сојузниот извршен совет,
Младен Косовац, с. р.
- За Службата на Уставниот суд на Југославија,
Драгомир Пљакиќ, с. р.
- За Службата на Сојузниот суд,
Вонслав Кукољац, с. р.

За Сојузното јавно обвинителство,
Љубомир
Гомилановиќ, с. р.

За Сојузното јавно правобранителство,
Милета Милошевиќ, с. р.

За Сојузниот општествен правобранител на самоуправувањето,
Воислава Пантелиќ, с. р.

За Сојузниот совет за прекршоци,
Ѓуро Алфировиќ, с. р.

За Управата на деловните згради на сојузните органи,
Милан Грбиќ, с. р.

За Автосервисот на сојузните органи,
Славко Јариќ, с. р.

За Сервисот за административни и сметководствени работи на сојузните органи на управата и сојузните организации,
Анис Хајдрагиќ, с. р.

За Сервисот за давање услуги за потрсите на репрезентација на сојузните органи,
Првослав Пантелиќ, с. р.

За Службата за работи на преведување,
Драгомир Јапковиќ, с. р.

За Бирото за претставки и поплаки на Собранието на СФРЈ,
Рафаел Букарица, с. р.

За Секретаријатот за законодавство на Собранието на СФРЈ,
Мира Радосавлевиќ, с. р.

419.

Врз основа на член 22 од Законот за општествена контрола на цените („Службен лист на СФРЈ“, бр. 25/72 и 35/72), во врска со член 101 став 2 од Законот за основите на системот на цените и за општествената контрола на цените („Службен лист на СФРЈ“, бр. 1/80), претставниците на производителите и претставниците на потрошувачите, склучуваат

СПОГОДБА

ЗА ПРОМЕНА НА ЗАТЕЧЕНИТЕ ЦЕНИ ЗА МАШИНСКИ РЕЗЕН АЛАТ, ДИЈАМАНТСКИ АЛАТ, РАЧЕН ЕЛЕКТРИЧЕН АЛАТ И НИВНИ ПРИБОР И РЕЗЕРВНИ ДЕЛОВИ

1. Претставниците на производителите и претставниците на потрошувачите на 18 мај 1979 година, склучија и потпишаа Спогодба за промена на зате-

чените цени за машински резен алат, дијамантски алат, рачен електричен алат нивни прибор и резервни делови, со тоа што производителските организации на здружен труд можат своите затечени продажни цени, при постојните услови на продажба, да ги зголемат до 12,5%.

Во цените од став 1 на оваа точка учеството за покрите на трошоците на прометот и другите услови на продажбата се во апсолутни износи, согласно со важечките прописи.

2. Учесниците на оваа спогодба се обврзуваат дека производите од точка 1 на оваа спогодба ќе ги продаваат, односно купуваат по цените и под условите што се предвидени во Спогодбата.

3. На оваа спогодба даде согласност Сојузниот завод за цени, со решение број 4009 од 25 април 1980 година.

4. Оваа спогодба влегува во сила наредниот ден од денот на објавувањето во „Службен лист на СФРЈ“.

Претставници на производителите: 12 производителски потписници на Спогодбата.

Претставници на купувачите-потрошувачи: 23 купувачи-потрошувачи, потписници на Спогодбата.

420.

Врз основа на член 22 од Законот за општествена контрола на цените („Службен лист на СФРЈ“, бр. 25/72 и 35/72), во врска со член 101 став 2 од Законот за основите на системот на цените и за општествената контрола на цените („Службен лист на СФРЈ“, бр. 1/80), претставниците на производителите и претставниците на потрошувачите, склучуваат

СПОГОДБА

ЗА ПРОМЕНА НА ЗАТЕЧЕНИТЕ ЦЕНИ ЗА ТРКАЛАВИТЕ ЛЕЖИШТА И ДЕЛОВИ ЗА ЛЕЖИШТА

1. Претставниците на производителите и претставниците на потрошувачите на 12 април 1979 година, склучија и потпишаа Спогодба за промена на затечените цени за тркалави лежишта и делови за лежишта, со тоа што производителските организации на здружен труд можат своите затечени продажни цени, при постојните услови на продажба, да ги зголемат до 11,5%.

Во цените од став 1 на оваа точка, учеството за покрите на трошоците на прометот и другите услови на продажбата се во апсолутни износи, согласно со важечките прописи.

2. Учесниците на оваа спогодба се обврзуваат дека производите од точка 1 на оваа спогодба ќе ги продаваат, односно купуваат по цените и под условите што се предвидени во Спогодбата.

3. На оваа спогодба даде согласност Сојузниот завод за цени, со решение број 3529 од 25 април 1980 година.

4. Оваа спогодба влегува во сила наредниот ден од денот на објавувањето во „Службен лист на СФРЈ“.

Претставници на производителите: Индустија котрљајукх лежаја — Белград, УТИ „Унис“ творница лежаја — Војошкa, Фабрика котрљајукх лежаја — Томерин, Ковинарска-Врхника и „Соко-Вил“ — Љубушки.

Претставници на купувачите-потрошувачи: 25 купувачи-потрошувачи, потписници на Спогодбата.

421.

Врз основа на член 22 од Законот за општествена контрола на цените („Службен лист на СФРЈ“, бр. 25/72 и 35/72), во врска со член 101 став 2 од Законот за основите на системот на цените и за општествената контрола на цените („Службен лист на СФРЈ“, бр. 1/80), претставниците на производителите и претставниците на потрошувачите, склучуваат

СПОГОДБА

ЗА ПРОМЕНА НА ЗАТЕЧЕНИТЕ ЦЕНИ ЗА ЕДНОШИНСКИ ЕЛЕКТРИЧНИ ДИГАЛКИ, ВИСЕЧКИ КОЛИЧКИ, КОНЗОЛНИ ДИГАЛКИ И МАКАРИ

1. Претставниците на производителите и претставниците на потрошувачите на 4 април 1979 година склучија и потпишаа Спогодба за промена на затечените цени за едношински електрични дигалки, висечки колички, конзолни дигалки и макари, со тоа што производителските организации на здружен труд да можат своите затечени продажни цени, при постојните услови на продажбата, да ги зголемат до 12.5%.

2. Учесниците на оваа спогодба се обврзуваат дека производите од точка 1 на оваа спогодба ќе ги продаваат, односно купуваат по цените и под условите што се предвидени во Спогодбата.

3. На оваа спогодба даде согласност Сојузниот завод за цени, со решение бр. 2424 од 24 април 1980 година.

4. Оваа спогодба влегува во сила наредниот ден од денот на објавување во „Службен лист на СФРЈ“.

Претставници на производителите: „Вулкан“ — Риека и „Јелшинград“ — Бања Лука.

Претставници на купувачите-потрошувачи: 9 купувачи-потрошувачи потписници на Спогодбата.

422.

Врз основа на член 22 од Законот за општествена контрола на цените („Службен лист на СФРЈ“, бр. 25/72 и 35/72), во врска со член 101 став 2 од Законот за основите на системот на цените и за општествената контрола на цените („Службен лист на СФРЈ“, бр. 1/80), претставниците на производителите и претставниците на потрошувачите, склучуваат

СПОГОДБА

ЗА ПРОМЕНА НА ЗАТЕЧЕНИТЕ ЦЕНИ ЗА ЧЕЛИЧНИ ШИШИЊА ЗА ПРОПАН-БУТАН ГАС ОД 2, 3, 5, 10 И 35 KG

1. Претставниците на производителите и претставниците на потрошувачите на 31 јануари 1980 година склучија и потпишаа Спогодба за промена на затечените цени за челични шишиња за пропан-бутан гас од 2, 3, 5, 10 и 35 kg, со тоа што производителските организации на здружен труд да можат своите затечени продажни цени, при услови на продажбата од Спогодбата, да ги зголемат така што највисоките продажни цени да изнесуваат; и тоа за:

Дин/парче

челично шише за пропан-бутан гас од 2 kg	222
челично шише за пропан-бутан гас од 3 kg	259
челично шише за пропан-бутан гас од 5 kg	353

Дин/парче

челично шише за пропан-бутан гас од 10 kg	537
челично шише за пропан-бутан гас од 35 kg	1.570

2. Учесниците на оваа спогодба се обврзуваат дека производите од точка 1 на оваа спогодба ќе ги продаваат, односно купуваат по цените и под условите што се предвидени во Спогодбата.

3. На оваа спогодба даде согласност Сојузниот завод за цени, со решение бр. 913 од 25 април 1980 година.

4. Оваа спогодба влегува во сила наредниот ден од денот на објавувањето во „Службен лист на СФРЈ“.

Претставници на производителите: „Индекс-Лифан“ — Стара Пазова и ООУР производња судова за плин „Гуро Гаковиќ“ — Славонски Брод.

Претставници на купувачите-потрошувачи: 8 купувачи-потрошувачи — потписници на Спогодбата.

423.

Врз основа на член 22 од Законот за општествена контрола на цените („Службен лист на СФРЈ“, бр. 25/72 и 35/72), во врска со член 101 став 2 од Законот за основите на системот на цените и за општествената контрола на цените („Службен лист на СФРЈ“, бр. 1/80), претставникот на производителите и претставниците на потрошувачите, склучуваат

СПОГОДБА

ЗА ПРОМЕНА НА ЗАТЕЧЕНИТЕ ЦЕНИ ЗА БЕЗРАБНИ ЧЕЛИЧНИ ШИШИЊА

1. Претставникот на производителите и претставниците на потрошувачите на 18 февруари 1980 година склучија и потпишаа Спогодба за промена на затечените цени за безрабни челични шишиња, со тоа што производителските организации на здружен труд да можат своите затечени продажни цени, при условите на продажбата од Спогодбата, да ги зголемат така што највисоките продажни цени да изнесуваат, и тоа за:

Дин/парче

безрабно челично шише за компримиран гас	225/2	608
безрабно челично шише за компримиран гас	225/20	1.943
безрабно челично шише за течен гас	190/0 160	77
безрабно челично шише за течен гас	225/26,6	2.017
безрабно челично шише за амонијак	33/9,30	972
безрабно челично шише за амонијак	33/18,60	1.666
безрабно челично шише за хлор	22/6 25	925
безрабно челично шише за хлор	22/25,00	1.943
безрабно челично шише за ацетилен	60/20	3.481

а цените на другите видови шишиња според Ценовникот кој е составен дел на Спогодбата.

2. Учесниците на оваа спогодба се обврзуваат дека производите од точка 1 на оваа спогодба ќе ги продаваат односно купуваат по цените и под условите, што се предвидени во Спогодбата.

3. На оваа спогодба даде согласност Сојузниот завод за цени, со решение бр. 1482 од 25 април 1980 година.

4. Оваа спогодба влегува во сила наредниот ден од денот на објавувањето во „Службен лист на СФРЈ“.

Претставник на производителите: „Гуро Ѓаковиќ“ — Славонски Брод.

Претставници на купувачите-потрошувачи: 8 купувачи-потрошувачи потписници на Спогодбата.

НАЗНАЧУВАЊА И РАЗРЕШУВАЊА

Врз основа на член 216 став 3 од Законот за основите на системот на државната управа и за Сојузниот извршен совет и сојузните органи на управата („Службен лист на СФРЈ“, бр. 23/78), Сојузниот извршен совет донесува

РЕШЕНИЕ

ЗА РАЗРЕШУВАЊЕ НАЧАЛНИК НА СЛУЖБАТА НА СОЈУЗНИОТ ИЗВРШЕН СОВЕТ ЗА ОДБРАНБЕНИ ПОДГОТОВКИ НА СОЈУЗНИТЕ ОРГАНИ

Се разрешува од должноста началник на Службата на Сојузниот извршен совет за одбранбени подготовки на сојузните органи Чедомир Ѓукиќ, поради истекот на периодот за кој е назначен.

У. п. п. бр. 165
17 април 1980 година
Белград

Сојузен извршен совет

Потпретседател,
Звоне Драган с. р.

Врз основа на член 244 став 1 од Законот за основите на системот на државната управа и за Сојузниот извршен совет и сојузните органи на управата („Службен лист на СФРЈ“, бр. 23/78), Сојузниот извршен совет донесува

РЕШЕНИЕ

ЗА НАЗНАЧУВАЊЕ СОВЕТНИК НА СОЈУЗНИОТ СЕКРЕТАР ЗА НАДВОРЕШНИ РАБОТИ

За советник на сојузниот секретар за надворешни работи се назначува Милош Бељиќ, досегашен генерален конзул во Калкута.

У. п. п. бр. 357
17 април 1980 година
Белград

Сојузен извршен совет

Потпретседател,
Звоне Драган с. р.

Врз основа на член 216 став 3 од Законот за основите на системот на државната управа и за Сојузниот извршен совет и сојузните органи на управата („Службен лист на СФРЈ“, бр. 23/78), Сојузниот извршен совет донесува

РЕШЕНИЕ

ЗА НАЗНАЧУВАЊЕ НАЧАЛНИК НА СЛУЖБАТА НА СОЈУЗНИОТ ИЗВРШЕН СОВЕТ ЗА ОДБРАНБЕНИ ПОДГОТОВКИ НА СОЈУЗНИТЕ ОРГАНИ

За началник на Службата на Сојузниот извршен совет за одбранбени подготовки на сојузните органи се назначува Радован Васиљевиќ, генерал-мајор на ЈНА.

У. п. п. бр. 358
17 април 1980 година
Белград

Сојузен извршен совет

Потпретседател,
Звоне Драган с. р.

Врз основа на член 245 став 5 од Законот за основите на системот на државната управа и за Сојузниот извршен совет и сојузните органи на управата („Службен лист на СФРЈ“, бр. 23/78), Сојузниот извршен совет донесува

РЕШЕНИЕ

ЗА НАЗНАЧУВАЊЕ ПОТСЕКРЕТАР ВО СОЈУЗНИОТ ИЗВРШЕН СОВЕТ

За потсекретар во Сојузниот извршен совет се назначува Невенка Новаковиќ, помошник-претседател на укинатиот Сојузен комитет за здравство и социјална политика.

У. п. п. бр. 359
17 април 1980 година
Белград

Сојузен извршен совет

Потпретседател,
Звоне Драган с. р.

Врз основа на член 244 став 1 од Законот за основите на системот на државната управа и за Сојузниот извршен совет и сојузните органи на управата („Службен лист на СФРЈ“, бр. 23/78), Сојузниот извршен совет донесува

РЕШЕНИЕ

ЗА НАЗНАЧУВАЊЕ СОВЕТНИК НА СОЈУЗНИОТ СЕКРЕТАР ЗА НАДВОРЕШНИ РАБОТИ

За советник на сојузниот секретар за надворешни работи се назначува Драгослав Пеиќ, началник на управа во Сојузниот секретаријат за надворешни работи.

У. п. п. бр. 360
17 април 1980 година
Белград

Сојузен извршен совет

Потпретседател,
Звоне Драган с. р.

ОДЛИКУВАЊА

УКАЗ

ПРЕТСЕДАТЕЛОТ
НА СОЦИЈАЛИСТИЧКА ФЕДЕРАТИВНА РЕПУБЛИКА
ЈУГОСЛАВИЈА

врз основа на член 337 точка 4 од Уставот на Социјалистичка Федеративна Република Југославија и член 4 од Законот за одликувањата на Социјалистичка Федеративна Република Југославија одлучува да се одликуваат

Од СР Хрватска

— за особени заслуги и успеси постигнати во работата од значење за социјалистичката изградба на земјата

СО ОРДЕН ЗАСЛУГИ ЗА НАРОД СО СРЕБРЕНИ
ЗРАЦИ

Банџић Љовре Никола Брклјача Јосипа Душко, Јовичевић Јована Зорка, Крањчећ Албина Степан, Матошић Фране Винко, Милошевић Богданић Луке Марија, Pezzi Rudolfa dr Mile;

— за особени заслуги во создавањето и ширењето на братството и единството меѓу нашите народи и народности

СО ОРДЕН БРАТСТВО И ЕДИНСТВО СО СРЕБРЕН
ВЕНЕЦ

Амулић-Крварич Јосипа Мирјана, Бибић Пашке Анте, Брачић Ивана Мате Булајић Милана Радосири, Чоларић Петра Тоде, Делић Панте Невенка, Франковић Ивана Винко, Јарчов Стојана Миле, Јопчић Блаже Петар, Каранчић Трипка Десанка, Каруза Вицка Винко, Ласић Мике Мате Мардешкић Ивана Мате, Матијаш Мате Марин, Матковић Мате Иван, Новаковић Милана Стојан, Петриц Маријана Андрија, Пухарић Ивана Анте Радвић Митра Блажо, Ракоскић Раица Омер, Рудан Фране Степан, Стоисављевић Стојана Милош, Сумић Јуре Драго, Шимић Петра Милош, Шкубоња Анте Никола, Штамбук Андрије Домина, Томић Ивана Шимун, Торбица Васе Лазо, Војковић Анте Јаков, Житко Ивана Лука;

— за особени заслуги и успеси постигнати во работата од значење за напредокот на земјата

СО ОРДЕН НА ТРУДОТ СО ЗЛАТЕН ВЕНЕЦ

Бархановић Луиша Ѕеко, Бражевић Луке Павло, Делале Јосипа Антон, Гашипаревић Јосипа Миливоје, Илић-Мандушић Јеролима Марија, Јањанин Јове Остоја, Крањчина Ивана Иван, Марковић Драгутина Славко, Мартинић Андрије Винко, Олујић Марка Јосип, Печаревић Јосипа Вељко, Сегарић Дишка Јосип, Свалина Љовре Анте;

— за особени заслуги во развивањето и реализирањето на концепцијата на општонародната одбрана и за успеси во подигањето на воено-стручните знаења и борбената готовност на нашите граѓани.

СО ОРДЕН ЗА ВОЕНИ ЗАСЛУГИ СО ЗЛАТНИ
МЕЧЕВИ

Љевак Мирка Мартин;

— за заслуги на полето на јавната дејност со која се придонесува кон општиот напредок на земјата

СО ОРДЕН НА РЕПУБЛИКАТА СО БРОНЗЕН
ВЕНЕЦ

Арачић-Фабијановић Анте Неда, Батар Петра Драгутин, Беџир Боже Иван, Бенић Стипана Иван, Бергтеин Рудолфа Александар, Биочина Мате Иво, Блаић Мићо, Бојанић Анте Славка, Ботић-Радаљ Луке Милка, Вожанић Анте Вицко, Вруић Андрије Смиља, Причевић-Роје Анте Павица, Дорић Анте Јозо, Доротић Вицка Иван, Драгичевић Анте Иво, Дупланичић Дује Раде, Ерлеџан Ѓосиљавић Јосипа Драгица, Фумић-Посавец Стеве Марица, Гајер-Слоковић Јакова Савица, Гајић Саве Лазо, Гајски Јуре Илија, Грубић-Ѓедум Јакова Јелка, Јелаш-Антуновић Анте Иванка, Капиловић Ѓрге Никола, Керџан Шиме Шиме, Кискић Дује Шпиро, Кобали Ѕеко-слава Бранко, Јалић Саве Милица, Мандаковић Ѕвонимира Анте, Марковина Рока Мате, Матилица Анте Мико, Миклић Петра Петар Монтилија Јозефа, Рафаел, Монтилија-Финци Хаима Сиде, Никшић Раде Алекса, Обрадовић Луке Никола, Перчић Ивана Иван, Першин Мије Иван, Радић Јосипа Вицко, Радмановић Николе Мирко, Рубинић-Јурас Свида Миховилка, Скендерија Милоша Драго, Смаић Миливоја др Берислав, Стргачић Шиме Албин Ступар Миле Никола, Шарић Андрије Илија, Шипић Петра Јаков, Штанбук Анте Рудолф, Томаш Јосипа Марин, Вилан Дује Златко, Виталић Мате Иван, Врандечић Јурја Мирко, Врбетић-Бранковић Ѓуре Даринка, Вуковић-Дразиц Андрије Маргарета Вулић Ивана Недилко, Занки Анте Фране, Зарић Дмитра Илија, Здравковић Ванђела Никола, Жаја Ѓрге Иван, Жганер Фране Мићо;

— за заслуги и успеси постигнати во работата од значење за социјалистичката изградба на земјата

СО ОРДЕН ЗАСЛУГИ ЗА НАРОД СО СРЕБРЕНА
ЗВЕЗДА

Алебић Вицка Јела, Атиас-Алкалај Мордехаја Сара, Баџе-Маринковић Живојина Спасенија, Бајто Анте Никола, Баковић Јуре Тона, Бандатовић Ивана Иво, Басић Саве Никола, Бавчевић Фране Марин, Бажадона Николе Анте, Бедалов-Маравић Исавна Анђелка, Бокарица Миха Андро, Воџат Ивана Милка, Бонди-Елазар Саламона Ида, Борчић Вицка Иван, Божић Мате Анте, Брадарић Јакова Мате, Браковић Мије Петар, Бралић Рока Мате, Бубало-Његован Мате Марија, Булат Силвина Нега, Цапан Јосипа Фране, Цуровић-Басташић Дуле Јованка, Цвиганић Ѕеке Ѕеко, Цвигановић-Бубте Франка Катича, Чанжек-Бутинар Антона Франциска, Чех-Божулић Фабијана Ѕера, Деспот-Добровић Мате Марија, Девчић-Толентино Рафе Флора Драгања Луке Бранимир, Драгичевић-Божулић Фабијана Мира, Драгичевић Јурја Петар, Драгошевић Анте Јаков, Дружеић Петра Милена, Ѓоковић Фране Катича, Енгелбрехт Јована Савка, Филиповић Анте

Стјепан, Галек Миле Маријана, Глас Ђуре Игнац, Грубић Марина Анте, Хабајец Стјепана Иван Иванчић-Јовић Мартина Божица, Ивковић-Јовановић Стевана Љубица, Ивошевић-Брознић Јосипа Лидија, Јакаша Ивача Катица, Јанић-Томашић Ивана Љубица, Југовић-Мишкић Мате Дора, Јуриновић Јакова Јурај, Јуришић-Готановић Анте Алда, Јуријевић Петра Никола, Кларић Мартина Мијат, Кларић Тонија Рино, Коцијан Флоријана Иван, Коцур Мише Андрија, Кохаревић Теодора Олга, Кокеза-Матић Ива Зденка, Кордић Маријана Анте, Ковачић-Светец Фране Ивко, Ковачевић Миховила Марија, Кусановић-Бавчевић Боже Добрила, Кузманић Петра Анте, Кузманић-Пуизина Јозе Луца, Кузманић Шиме Ринко, Кузмић Анте Марин, Лампалов Шиме Јакица, Лаура Марина Андрица, Лескув Анте Иван, Линчар Павао Миљенко, Лизатовић Ивана Фране, Ловрић Фране Кармело, Лоцица Петра Јела, Лучић-Тутановић Јозе Габријела, Љубић-Папагеоргијеу Јосипа Дипка, Маћешкић Јове Милорад, Мајић Мије Вождар, Маринковић-Грацин Бартула Лукреција, Маринов Ивана Мартин, Мекинић Ивана Ивица Младице Анте Павао, Мосеттиг Ивана Јулије Мишић-Духовић Рудолфа Амалија, Нелоклан-Лилић Фране Бисерка, Николић Ђекослава Миливој, Ничевић Ивана Анте, Огњеновић-Панћ Томе Соња, Орел Луцијана Владимир, Озретић Кајо Вранко, Пеко Анте Бењамин, Перић Петра Никола, Петко Стевана Јован, Петрић Маријана Бартул, Петрић Ивана Јерко, Петрић-Матутиновић Вишка Ранка, Питеша-Поробија Јуре Марија, Поповић Димитрија Стојан, Прогомет Мате Недиљка, Пуизина Јосипа Вишко, Радојковић-Лолић Петра Иванка, Радојковић Шиме Мате, Рамић Илија Душан, Рувкић Пашке Јуре, Русић Николе Милан Русковић Ивана Антон, Сабљар Стјепана Иван Селетковић-Чулић Мије Јожица, Сикинић-Смодлака Јосипа Весна, Сивро Јвог Фране, Скленац Фране Антон Смодановић-Бартуловић Марка Марија, Споја-Шегуља Јосипа Блаженка Станичић Мате Вранко, Станојевић Ђекослава Душан, Стипица-Јаворчић Ивана Палмина, Шарић Јуре Јосип, Шево Јозе Анте, Шимић Андрија, Шимуновић Николе Тончи, Шкорић-Пакић Николе Душанка, Шоре Јакова Марко, Штрабац-Брачић Ивана Марија, Шупе Анте Миле, Шушњар-Ковачевић Јакова Анђелка, Тандарић Јанка Звонко, Томић Ивана Звонимир, Трџмбић Пашка Фране, Тудлић Фране Иван, Турчић Мије Драгутин, Усорац-Мусулин Мије Дрина, Видан-Иванишевић Карла Невенка, Вићак Шимун Паве, Вићак-Гашић Љубе Вера Виличић-Ферич Андрија Славија, Вински Јосипа Славо, Вишић Јосипа Маријан, Витас Саве Боглан, Војковић Стјепана Павао, Врдољак Томе Анте Врдољак-Грчић Шиме Волга, Врсаловић Стјепана Ламир, Вучетић Ивана Винко, Вујновић Ивана Петар, Зелинчевић Салко Селим, Зокни-Дубравчић Марија, Зуровац Луке Мијо, Жуљевић-Мештровић Младена Десанка, Жувела Марко Марко;

— за заслуги и успеси постигнати во работата од значење за напредокот на земјата

СО ОРДЕН НА ТРУДОТ СО СРЕБРЕН ВЕНЕЦ

Алтарач Рафаела Исак, Атиас Леа Аврам, Бодањак Ивана Стјепан, Варбир Фране др Жељко Белинак-Јездић Јанка Драгица, Бијелић Ђуре Бошко, Бијелић Владимира Љерко, Бокулић Мике Иван, Бокун Петра Петар, Бороша Алојза Ивица, Бокашић Петра Леополд, Брќач-Глобан Јосипа Штефи-

ца, Брозовић Петра Јуре, Бућан Павла Миле, Цафук Јакова Валент, Чулин Николе Алиће, Демарија Миха Јенор, Домитровић Стјепана Миховил, Дозет-Будисављевић Дане Ана, Драган Боже Фране, Дравинец Андре Роберт, Фиаменто Вицка Вицко, Филипић Виктор Стјепан, Филиповић Стјепана Иван, Франковић Милана Иван, Галиц Мирка Томо, Гелдум Јакова Кузма, Gjuriš-Eleschurz Karla Frida, Гњатовић Адама Милош, Гојковић Глише Гојко, Хајнал Лајоша Људевит, Хасан Ивана Петар, Херцег Ивана Павао Херман Јосипа Отон, Хорват Томе Марија, Хорват Катарина Златко, Индра Алојза Виктор, Ивошевић Дмитра Никола, Јакшић Мије Владо, Јандрић Адама Владимир, Јанковић Мате Мијо, Јањић Мирка др Владислав, Јончић Николе Мате, Капеш Грге Ђекослав Каштела Ивана Слободан, Клипа Пере Зорка, Корен Фране Стјепан, Косановић Лазе Богдан, Косановић Стеве Тодор, Костанић Мате Стипе, Костелац Дане Мијо, Ковачевић Михајло Рале, Липак Ивана Владо, Ловрић-Самарчић Филипа Маја, Мачек Стјепана Иван, Макаи Стјепана Франко, Мамич Анте Каја, Мамула Лазе Петар, Марак Стјепана Владимир, Марић Стјепана Станко, Маринковић Косте Стево, Маринковић Андрија Вишко Мартиновић Стевана Михајло, Марушић Марка Драго, Медвел Ивана Ђекослав, Мирончевић-Вишић Мишић Мирка др Олга, Мишчевић Нове Јово, Младице Јосипа Тонко, Николић Жарка Јован, Огнيزовић Илије Михајло, Остречки Јакова Иван, Павловић Милана Никола Павловић Ивана Јосип, Пажин Николе Спасоја, Перак Мартина Славко, Перасовић Марина Гашир, Петрић Матије Јосип, Петрушић Дане Алојз Понграц Антона Стјепан Потребница Станка Анђелко, Престер-Крамарић Павла Барца Прибанић Фране Иван, Прлина Душана Боже, Пушкарчић Ивана Јосе, Радина-Сорић Јосипа др Вилма Рапаић Итије Душан, Репаш Миклоша Карло, Рижник Јосипа Јосип, Рукел Мије Јаков Ружа Јосипа др Франко, Ружић Мате Ђекослав Сабол Марка Емил, Салопек-Вујиновић Јосипа Мира, Симоновић Тимотија Радисав, Станко Јосипа Мирко, Стипетић-Шеган Јове Марија, Сучић Стјепана Иван, Свџла Милоша Миланко, Шкудар Стјепана Андрија, Штефчи Антуна Штефан, Шубер Ивана Маријан Шумоња-Лончар Николе Милка, Таминчић Милана Станко, Таталовић Велимира Сава, Томаш Јуре Иван, Тонжетић Ивана Стјепан, Топлак Алексе Владимир, Тркуља Петра Михајло, Варга Луке Стјепан, Вигњевић Боже Симо, Влаховић Ивана Томо, Врбан Ивана Мијо, Вујић Марка Јовро Вукелић Ивана Антон, Вуковић-Грачанин Петра Марица, Вулетић Светине Анте, Жидарић Мије Франко;

— за залагање во социјалистичката изградба на земјата

СО МЕДАЛ ЗАСЛУГИ ЗА НАРОД

Алтарач Јуше Сарина, Арбанас Јураја Јурај, Барић-Скендер Мате Перица, Блашковић Ивана Стјепан, Блажевић Ђуре Лука, Борић-Селак Јуре Анђелка, Боровец-Синовић Јуре Радослава, Борчић Мартина Антон, Божанић Анте Станко, Брајевић Вицулин Спира Рајка, Брајковић-Клеин Анте Марија, Бубало Марина Матилда, Длака Јосипа Маринко, Дупланчић-Томић Каје Анка, Форетић Павла Анђелка, Грчић-Јакшић Анте Катица, Хољевац Јураја Томислав, Кларић Тадије Анте, Кларић Антуна Антица, Кларић-Шимунца Боже Марија, Кокић Марина Вождар, Колега Шиме Блаженко,

Краљевић Јосипа Владимир, Крапац Драгутина Ладислав, Крстуловић Шпира Милева, Кучић Антона Иван, Кварантан-Бубле Кузме Марија, Марунић Боже Лука, Миховиловић Јурја Јурај, Његован Анте Мате, Прохаска-Кошта Иве Дора, Пуизина-Шарић Павла Блаженка, Репанић Анте Анте, Рубељ-Војковић Стјепана Винка, Симић Ђорђа Ненад, Сладе-Бужанчић Јосипа Антица, Слишковић Ивана Анте, Стипетић Ивана Јосип, Сумић-Мариновић Ивана Бојана, Шарин Филипа Карло, Шкоко Ивана Иван, Шуњић-Радан Шимуна Јела, Видаковић Јуре Ђиро, Вигаћ-Пејновић Јосипа Анка, Војковић Бартула Иво, Вранеш Ивана Ратомир, Вукман Јадре Ратко;

— за залагање и успеси постигнати во работата

СО МЕДАЛ НА ТРУДОТ

Бахун Мартина Иван, Бартолац Петра Мато, Биљак Ане Љубица, Цвитановић Филипа Иван, Цвитановић Филипа Иван, Дамјанић Николе Марко, Добрић Стеве Ђуро, Драшковић Фрање Иван, Дрвар Томе Алојз, Дуркалић-Каран Милића Љубица, Фурдек Мате Антун, Фуштар-Јелавић Петра Анђелка, Геџ-Перванић Хусеина Лутвија, Гостимијр Петра Миле, Грчић Пере Душан, Грдић Стјепана Мико, Грга Марина Божо, Хајдин-Кметић Мате Вјекослава, Хорват Алојза Алојз, Илић Раде Милка, Ивановић Душана Милорад, Ивичевић Петра Дражен, Ивковић Миле Саво, Ивошевић Симе Симо, Јураић Николе Фрањо, Каруза Јурја Динко, Каталениќ Томе Јосип, Клаић-Вранеш Богдана Недељка, Класта Стјепана Милан, Косијер Николе Мишо, Ковачић-Орешковић Николе Катица, Кучић Павла Љубомир, Лазар Ивана Иван, Лазар Мирка Јосип, Лазар Фрање Славко, Летица Миле Никола, Маглица-Томичић Миле Марија, Маргић Јосипа Фрањо, Матијасић-Домитровић Мије Иванка, Милојевић Николе Драган, Новосел Фрање Стјепан, Панијан-Штеинман Ивана Јозефина, Пелеш Милоша Миле, Перић Ђоке Мићо, Петрић Ивана Марија, Петрунић Јанка Јуре, Пискач Јакоба Петар, Протулипац Јосипа Владо, Пушкарић-Сушањ Мике Тонка, Салопек Јуре Иван, Салопек Мије Иван, Салопек-Стипетић Милана Манда, Шалов Дује Мате, Штајдучар Стјепана Звонко, Шушњар Раде Ђуро, Таталовић Јована Ђуро, Томашковић Павела Владимир, Трезнер-Вуљанић Николе Ружица, Турковић Ивана Јосип, Везмар Душана Милан, Воркапић Антона Антонија, Вратарић-Стипетић Ивана Ружа, Зеќ Илије Мира, Зелалија Тонка Совјетка, Зорић Љубана Раде, Житко Анте Даворка;

— за заслуги и успеси постигнати во работата на општонародната одбана

СО МЕДАЛ ЗА ВОЕНИ ЗАСЛУГИ

Дучић Филипа Стипан, Пољак Анте Милан, Радош Петра Ђуро, Сокач Фрање Иван.

Бр. 96
27 август 1979 година
Белград

Претседател
на Републиката,
Јосип Броз Тито, с. р.

УКАЗ

ПРЕТСЕДАТЕЛОТ НА СОЦИЈАЛИСТИЧКА ФЕДЕРАТИВНА РЕПУБЛИКА ЈУГОСЛАВИЈА

врз основа на член 337 точка 4 од Уставот на Социјалистичка Федеративна Република Југославија и член 4 од Законот за одликувањата на Социјалистичка Федеративна Република Југославија одлучува да се одликува:

— за заслуги во развивањето на соработката помеѓу нашите и белгиските туристички организации и за придонес кон ширењето на југословенско-белгиското пријателство

СО ОРДЕН НА ЈУГОСЛОВЕНСКО ЗНАМЕ СО ЗЛАТНА СВЕЗДА НА ГЕРДАН

Arthur Haulot,

Бр. 101
13 септември 1979 година
Белград

Претседател
на Републиката,
Јосип Броз Тито, с. р.

УКАЗ

ПРЕТСЕДАТЕЛОТ НА СОЦИЈАЛИСТИЧКА ФЕДЕРАТИВНА РЕПУБЛИКА ЈУГОСЛАВИЈА

врз основа на член 337 точка 4 од Уставот на Социјалистичка Федеративна Република Југославија и член 4 од Законот за одликувањата на Социјалистичка Федеративна Република Југославија одлучува да се одликуваат:

— за особено истакнување во познавањето и вршењето на војничките должности и за примерно војничко држање

СО МЕДАЛ ЗА ВОЈНИЧКИ ДОБРОДЕТЕЛИ

десетари: Ивковић Шиме Борислав, Милошевић Илије Драган, Садику Шабана Шемсо, Зорец Штефана Радован;

разводник: Живковић Стевана Драган;

војници: Алвиж Николе Роландо, Ивић Петра Мирослав, Мишев Божина Тошо, Мршић Анте Марко, Пашић Шабана Расим, Рајко Стипе Бранко, Врховец Љубе Невенко;

— за примерна работа во развивањето на полето за остварување на поставените задачи, како и за покажување старешински и војнички особини што им служат за пример на другите

СО МЕДАЛ ЗА ВОЕНИ ЗАСЛУГИ

десетари: Џакула Петра Драган, Мајцен Винка Јосип, Пауновић Милана Душан;

разводници: Аташи Биљала Адем, Делач Ивана Иван, Коросец Јоже Јурај;

— за особено истакнување во познавањето и вршењето на војничките должности и за примерно војничко држење

СО МЕДАЛ ЗА ВОЈНИЧКИ ДОБРОДЕТЕЛИ

десетар: Костић Живојина Драган;

разводници: Хршак Антун Маријан, Керец Фекила Милан, Манџо Салка Неџад, Марковић Владе, Прибанић Ивана Никола, Солдо Веселка Владимира Перица, Мердовић Милана Бранислав;

војници: Абдула Рамиза Целад, Ђорђевић Томислава Драган, Зупанчић Јоже Јанез;

— за особено истакнување во познавањето и вршењето на војничките должности и за примерно војничко држење

СО МЕДАЛ ЗА ВОЈНИЧКИ ДОБРОДЕТЕЛИ

десетари:

Асани Абедина Ибрахим, Биберџић Борише Драган, Блатник Антона Антон, Боровчанин Саве Самојко, Бурсаћ Петра Ненад, Џуздановић Хамдије Мирсад, Илић Благоја Недаљко, Кондић Вељка Милош, Мехић Алије Енвер, Микулић Душана Мимир, Вехар Јоже Војко;

разводници: Чучулановић Добривоја Радисав, Лозињак Јосипа Никола, Максимовић Милоша Војин, Пленча Бранка Перица, Токић Шиме Борис;

војници: Берчек Ладислава Ласло, Божовић Владана Миљко, Чалија Лазе Саво, Фаист Фране Горан, Јовановић Миодрага Србобран, Кудић Хасана Мирсад, Куљанин Драгомира Душан, Максимовић Владимира Јован, Малић Николе Анс, Мишић Мате Ивица, Младеновић Светомира Милорад, Нартник Папела Марко, Обрадовић Алије Илијас, Пантовић Мирка Милош, Петровић Радисава Слободан, Поповић Миодрага Милан, Принчевац Вукашина Милинко, Радевић Драга Милета, Радошевић Миловоја Драгољуб, Рајковић Томислава Мирослав Росић Ахмета Ђемил, Рус Јанеза Живко, Саболчић Емила Дамир, Табаин Владимира Бернадо Зебић Јована Слабољуб, Животић Миливоја Миодраг Жунтер Антона Душан.

Бр 114
10 октомври 1979 година
Белград

Претседател
на Републиката.
Јосип Броз Тито, с. р.

СОДРЖИНА:

	Страна
400. Решение за забрана на внесувањето и растурањето на весникот „Le Monde“ —	853
401. Решение за забрана на внесувањето и растурањето на списанието „Quick“ —	853
402. Правилник за методите за вршење микробиолошки анализи и суперанализи на жипотните намирници —	853
403. Решение за здравствените и за други организации на здружен труд што ги исполнуваат условите за вршење суперанализи на животните намирници и на предметите за општа употреба —	867
404. Решение за измена на Решението за утврдување на составот на Сојузниот комитет за сообраќај и врски —	863
405. Правилник за радиостаниците за далечинско управување со модели и за техничките услови за нивно користење —	863
406. Правилник за техничките нормативи за подвижни затворени садови за компримирани, течни и под притисок растворени гасови —	869
407. Правилник за југословенските стандарди за микробранови радиорелејни системи —	877
408. Правилник за југословенските стандарди за радиопредаватели —	873
409. Правилник за југословенските стандарди за бакар и бакарни легури —	873
410. Правилник за југословенските стандарди за испитување на изолирани спроводници и кабли —	879
411. Правилник за југословенските стандарди за методите на испитување на хемискиот состав на магнезиум и магнезиумови легури —	879
412. Правилник за југословенскиот стандард за наспани брани и хидротехнички насипи —	880
413. Правилник за југословенскиот стандард за класификација на електронски и електрични уреди —	880
414. Правилник за југословенскиот стандард за апарати за испитување на тврдоста на метали —	880
415. Правилник за југословенскиот стандард за методите за испитување на тврдоста на метали —	881
416. Правилник за југословенскиот стандард за лименки за конзервирање на храна —	881
417. Единствени критериуми и постапки за склучување на самоуправни спогодби на основните и други организации на здружен труд и на други општествени правни лица од член 141 на Законот за девизното работење и кредитните односи со странство за остварување на правото на задолжување во странство, односно за остварување на правото на девизно кредитирање на странство во 1980 година —	882
418. Општествен договор за заедничките основи и мерила за стекнување и распоредување на доходот, за распределба на средствата за лични доходи и за формирање и користење на средствата за заедничка потрошувачка на работниците во работните заедници на сојузните органи и на сојузните организации —	884
419. Спогодба за промена на затечените цени за машински резан алат, дијамантски алат, рачен електричен алат и нивни прибор и резервни делови —	894
420. Спогодба за промена на затечените цени за тркалавите лежишта и делови за лежишта —	894
421. Спогодба за промена на затечените цени за едношпински електрични дигалки, висечки колички конзолни дигалки и макари —	895
422. Спогодба за промена на затечените цени за четични шпинџа за пропан-бутан гас од 2, 3, 5, 10 и 35 kg —	895
423. Спогодба за промена на затечените цени за безтабни четични шпинџа —	895
Назначувања и разрешувања —	896
Одликувања —	897

Издавач: Новинско-издавачка установа Службен лист на Социјалистичка Федеративна Република Југославија, Белград, Јована Ристиќа бр. 1. Пош. факс 226. — Директор и главен и одговорен уредник Душан Машовиќ, Улица Јована Ристиќа бр. 1 — Печати Београдски издавачко-графички завод Белград, Булевар војводе Мишиќа бр. 17.